

**WYDZIAŁ MATEMATYKI
KARTA PRZEDMIOTU**

Nazwa w języku polskim ALGEBRA M1

Nazwa w języku angielskim ALGEBRA M1

Kierunek studiów (jeśli dotyczy): Matematyka i Statystyka

Stopień studiów i forma: I stopień*, stacjonarna / ~~niestacjonarna*~~

Rodzaj przedmiotu: obowiązkowy / ~~wybieralny / ogólnouczelniany*~~

Kod przedmiotu MAT001593

Grupa kursów TAK / NIE*

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30	30			
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	210				
Forma zaliczenia	Egzamin				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)	X				
Liczba punktów ECTS	7				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)	4				
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	4				

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

Zna podstawy algebry i trygonometrii w zakresie programu szkoły średniej.

CELE PRZEDMIOTU

- C1 Poznanie ciała liczb zespolonych, ich własności i zastosowań do rozwiązywania równań
- C2 Zdobyć podstawowej wiedzy w zakresie wielomianów zmiennej rzeczywistej i zmiennej zespolonej
- C3 Poznanie struktury przestrzeni liniowej i podstawowych własności przestrzeni liniowych i ich podprzestrzeni
- C4 Zdobyć podstawowej wiedzy o macierzach i rachunku macierzowym
- C5 Zastosowanie rachunku macierzowego do rozwiązywania układów równań liniowych
- C6 Zastosowanie przestrzeni liniowych do opisu zbioru rozwiązań układów równań liniowych
- C7 Poznanie pojęcia wyznacznika macierzy kwadratowej, jego własności i zastosowań
- C8 Zdobyć podstawowej wiedzy w zakresie geometrii analitycznej na płaszczyźnie i w przestrzeni trójwymiarowej

*niepotrzebne skreślić

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

Z zakresu wiedzy, student:

PEK_W01 zna własności zbioru liczb zespolonych i podstawowe twierdzenia o liczbach zespolonych

PEK_W02 rozumie rolę przestrzeni liniowych i rachunku macierzowego w wyznaczaniu zbioru rozwiązań układu równań liniowych i badaniu jego własności

PEK_W03 zna podstawowe twierdzenia dotyczące wielomianów rzeczywistych i zespolonych jednej zmiennej (Zasadnicze Twierdzenie Algebry), układów równań liniowych (Twierdzenie Kroneckera-Capelliego z dowodem, wzory Cramera), wyznaczników (Twierdzenie Laplace'a z dowodem, Twierdzenie Cauchy'ego)

PEK_W04 dobrze rozumie znaczenie pojęć takich jak liniowa niezależność wektorów, baza i wymiar przestrzeni liniowej

PEK_W05 zna podstawy geometrii analitycznej na płaszczyźnie i w przestrzeni trójwymiarowej

Z zakresu umiejętności, student:

PEK_U01 zna własności liczb zespolonych i potrafi je stosować do rozwiązywania równań

PEK_U02 potrafi znajdować pierwiastki wielomianów rzeczywistych i zespolonych

PEK_U03 posługuje się pojęciem przestrzeni liniowej i podprzestrzeni

PEK_U04 potrafi wyznaczać bazę i wymiar przestrzeni liniowej

PEK_U05 potrafi posługiwać się rachunkiem macierzowym

PEK_U06 umie obliczać wyznaczniki i zna ich własności

PEK_U07 rozwiązuje układy równań liniowych o stałych współczynnikach, umie wyznaczyć przestrzeń rozwiązań układu

PEK_U08 potrafi rozwiązywać zagadnienia z geometrii analitycznej na płaszczyźnie i w przestrzeni trójwymiarowej

Z zakresu kompetencji społecznych, student:

PEK_K01 potrafi wyszukiwać i korzystać z literatury naukowej do kursu oraz samodzielnie zdobywać wiedzę

PEK_K02 potrafi precyzyjnie formułować pytania

PEK_K03 rozumie i docenia znaczenie uczciwości intelektualnej, postępuje uczciwie

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykłady		Liczba godzin
Wy1	Liczyby zespolone. Postać algebraiczna liczby zespolonej, sprzężenie, moduł, argument. Postać trygonometryczna, wzór de Moivre'a. Pierwiastkowanie liczb zespolonych. Równania kwadratowe. Postać wykładnicza, wzory Eulera.	6
Wy2	Wielomiany. Zasadnicze twierdzenie algebry. Pierwiastki wielomianów rzeczywistych. Funkcje wymierne, rozkład na ułamki proste.	2
Wy3	Przestrzenie liniowe. Liniowa niezależność wektorów. Baza i wymiar. Podprzestrzenie.	4
Wy4	Macierze. Macierz układu równań liniowych. Działania na macierzach. Metoda eliminacji Gaussa. Układy jednorodnie. Rząd macierzy. Przestrzeń rozwiązań dla układu równań liniowych. Twierdzenie Kroneckera-Capelli'ego.	6

Wy5	Wyznaczniki. Operacje na wierszach i kolumnach. Rozwinięcie Laplace'a. Wzory Cramera. Macierz odwrotna. Twierdzenie Cauchy'ego.	6
Wy6	Geometria analityczna. Równania prostej. Równania ogólne, parametryczne i wyznacznikowe płaszczyzny. Orientacja przestrzeni, iloczyn wektorowy, iloczyn mieszany. Krzywe stożkowe.	6
	Suma godzin	30

Forma zajęć - ćwiczenia		Liczba godzin
Ćw1	Postać algebraiczna liczby zespolonej, działania na liczbach zespolonych, część rzeczywista i urojona, moduł, rozwiązywanie prostych równań i nierówności z liczbami zespolonymi przy pomocy postaci algebraicznej	2
Ćw2	Postać trygonometryczna i postać wykładnicza liczby zespolonej, argument, argument główny, działania, potęgowanie liczb zespolonych, wzór de Moivre'a, interpretacja geometryczna, rozwiązywanie prostych równań i nierówności przy pomocy postaci trygonometrycznej lub wykładniczej	2
Ćw3	Pierwiastkowanie liczb zespolonych, zastosowania pierwiastków zespolonych do rozwiązywania równań	2
Ćw4	Wielomiany zmiennej rzeczywistej i wielomiany zmiennej zespolonej, rozkład wielomianów na czynniki nierozkładalne, pierwiastki wielomianów	3
Ćw5	Rozkład funkcji wymiernych rzeczywistych i zespolonych na ułamki proste	1
Ćw6	Przestrzenie i podprzestrzenie liniowe, domknięcia liniowe	2
Ćw7	Pojęcie liniowej niezależności wektorów na przykładach, baza i wymiar przestrzeni liniowej	4
Ćw8	Macierze, wykonywanie działań na macierzach, obliczanie rzędów macierzy	3
Ćw9	Zastosowanie metody eliminacji Gaussa do rozwiązywania układów równań liniowych, rozwiązywanie układów Cramera.	3
Ćw10	Zastosowanie twierdzenia Kroneckera-Capelliego, znajdowanie przestrzeni rozwiązań układów jednorodnych	3
Ćw11	Obliczanie i stosowanie własności wyznaczników. Stosowanie rozwinięcia Laplace'a. Obliczanie macierzy odwrotnej.	3
Ćw12	Rozwiązywanie zadań z geometrii analitycznej w przestrzeni dwuwymiarowej i trójwymiarowej.	2
	Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE
1. Wykład problemowy – metoda tradycyjna   2. Ćwiczenia problemowe i rachunkowe – metoda tradycyjna   3. Konsultacje   4. Praca własna studenta -przygotowanie do ćwiczeń

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	PEK_U01 PEK_U02 PEK_U03 PEK_U04 PEK_U05 PEK_U06 PEK_U07 PEK_U08 PEK_K02 PEK_K03	odpowiedzi ustne, kartkówki, kolokwia
F2	PEK_W01 PEK_W02 PEK_W03 PEK_W04 PEK_W05 PEK_U01 PEK_U02 PEK_U03 PEK_U04 PEK_U05 PEK_U06 PEK_U07 PEK_U08 PEK_K01 PEK_K02 PEK-K03	egzamin
P=0,5*F1+0,5*F2		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

- [1] A. Białynicki-Birula, Algebra, PWN 1971.
- [2] B. Gleichgewicht, Algebra, GiS 2002.
- [3] Mostowski, M. Stark, Elementy algebry wyższej, PWN 1970.

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- [1] T. Jurlewicz, Z. Skoczylas, Algebra liniowa 1, 2, Przykłady i zadania, GiS 1999.

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

Prof. dr hab. inż. Romuald Lenczewski (Romuald.Lenczewski@pwr.wroc.pl)

MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU
ALGEBRA M1
Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU MATEMATYKA I STATYSTYKA

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności (o ile dotyczy)	Cele przedmiotu**	Treści programowe**	Numer narzędzia dydaktycznego**
PEK_W01 (wiedza)	K1MIS_W01, K1MIS_W02 K1MIS_W05	C1	Wy1,Wy2	1,3
PEK_W02	K1MIS_W01, K1MIS_W02, K1MIS_W05	C3,C4,C5, C6	Wy3,Wy4	1,3
PEK_W03	K1MIS_W01, K1MIS_W02 K1MIS_W05	C2,C6,C7	Wy2,Wy5	1,3
PEK_W04	K1MIS_W01, K1MIS_W02 K1MIS_W05	C3	Wy3	1,3
PEK_W05	K1MIS_W01, K1MIS_W02 K1MIS_W05	C8	Wy6	1,3
PEK_U01 (umiejętności)	K1MIS_U01,K1MIS_U17	C1	Ćw1,Ćw2, Ćw3	2,3,4
PEK_U02	K1MIS_U01,K1MIS_U02	C1	Ćw4,Ćw5	2,3,4
PEK_U03	K1MIS_U01,K1MIS_U03	C2,C3	Ćw6	2,3,4
PEK_U04	K1MIS_U01,K1MIS_U03	C2,C3	Ćw7	2,3,4
PEK_U05	K1MIS_U01,K1MIS_U10	C4	Ćw8	2,3,4
PEK_U06	K1MIS_U01,K1MIS_U10	C7	Ćw11	2,3,4
PEK_U07	K1MIS_U01,K1MIS_U26	C5,C6	Ćw9,Ćw10	2,3,4
PEK_U08	K1MIS_U01,K1MIS_U27	C8	Ćw12	2,3,4
PEK_K01 (kompetencje)	K1MIS_K06	C1,C2,C3, C4,C5,C6, C7,C8	Wy1-Wy6 Ćw1-Ćw12	1,2,3,4
PEK_K02	K1MIS_K01, K1MIS_K02	C1,C2,C3, C4,C5,C6, C7,C8	Wy1-Wy6 Ćw1=Ćw12	1,2,3,4
PEK_K03	K1MIS_K04, K1MIS_K05	C1,C2,C3, C4,C5,C6, C7,C8	Wy1-Wy6 Ćw1=Ćw12	1,2,3,4

** - z tabeli powyżej

**WYDZIAŁ MATEMATYKI
KARTA PRZEDMIOTU**

Nazwa w języku polskim Analiza Matematyczna M1

Nazwa w języku angielskim Mathematical Analysis M1

Kierunek studiów (jeśli dotyczy): Matematyka i Statystyka

Stopień studiów i forma: I stopień*, stacjonarna / ~~niestacjonarna*~~

Rodzaj przedmiotu: ~~obowiązkowy~~ / ~~wybieralny~~ / ~~ogólnouczelniany*~~

Kod przedmiotu MAT001594

Grupa kursów TAK / NIE*

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	60	60			
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	300				
Forma zaliczenia	Egzamin				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)	X				
Liczba punktów ECTS	10				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)	5				
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	5				

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

1. Zna pojęcie funkcji i rozróżnia podstawowe klasy funkcji.
2. Posiada umiejętność sprawnego przekształcania wyrażeń algebraicznych .
3. Zna pojęcie ciągu i jego granicy.

CELE PRZEDMIOTU

- C1 Poznanie podstawowych własności i technik obliczania granic ciągów i granic funkcji.
 C2 Poznanie pojęcia ciągłości funkcji i podstawowych własności funkcji ciągłych.
 C3 Poznanie podstawowych pojęć rachunku różniczkowego funkcji jednej zmiennej.
 C4 Poznanie pojęcia całki nieoznaczonej i nabycie umiejętności jej wyznaczania.
 C5 Poznanie pojęcia całki oznaczonej i technik jej wyliczania.
 C6 Nabycie umiejętności stosowania pojęć rachunku różniczkowego i całkowego do rozwiązywania prostych zagadnień z fizyki, geometrii i mechaniki.

*niepotrzebne skreślić

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

Z zakresu wiedzy:

PEK_W01 zna pojęcia kresów zbiorów, granicy ciągu liczbowego i granicy funkcji

PEK_W02 zna i rozumie pojęcie ciągłości funkcji i zna własności funkcji ciągłych

PEK_W03 ma podstawową wiedzę dotyczącą rachunku różniczkowego funkcji jednej zmiennej

PEK_W04 rozumie pojęcie całki nieoznaczonej i oznaczonej, zna zastosowania rachunku całkowego w zagadnieniach fizyki, mechaniki i geometrii

Z zakresu umiejętności:

PEK_U01 potrafi efektywnie wyliczać kresy zbiorów, granice ciągów liczbowych i granice funkcji jednej zmiennej

PEK_U02 potrafi stosować twierdzenia dotyczące funkcji ciągłych

PEK_U03 potrafi wyliczać pochodne i stosować aparat rachunku różniczkowego w zagadnieniach fizyki i mechaniki

PEK_U04 potrafi obliczać całki nieoznaczone i oznaczone i stosować rachunek całkowy w zagadnieniach fizyki, mechaniki i geometrii

Z zakresu kompetencji społecznych:

PEK_K01 potrafi korzystać z literatury naukowej, w tym docierać do materiałów źródłowych oraz dokonywać ich przeglądu

PEK_K02 rozumie konieczność samodzielnej i systematycznej pracy nad opanowaniem materiału kursu

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykłady		Liczba godzin
Wy1	Zbiór liczb rzeczywistych: aksjomatyka i wybrane własności, indukcja matematyczna, kresy zbioru liczbowego.	4
Wy2	Ciągi liczbowe: ciągi zbieżne i ich własności, ciągi rozbieżne do nieskończoności, warunek Cauchy'ego, podciągi, punkty skupienia, twierdzenie Bolzano-Weierstrassa, granica dolna i górna, ważniejsze granice i techniki ich wyznaczania.	10
Wy3	Granice funkcji jednej zmiennej rzeczywistej: pojęcie granicy, własności granic, granice jednostronne, granice niewłaściwe, granice w nieskończoności, granica górna i dolna.	8
Wy4	Ciągłość funkcji jednej zmiennej rzeczywistej: charakteryzacje ciągłości, własności funkcji ciągłych, ciągłość jednostronna, ciągłość funkcji złożonej i odwrotnej, ciągłość jednostajna, ciągłość funkcji elementarnych.	8
Wy5	Pochodne funkcji jednej zmiennej rzeczywistej: definicja i interpretacje pochodnych, pochodne jednostronne, różniczkowalność, różniczkowalność funkcji złożonej i odwrotnej, twierdzenia o wartości średniej, twierdzenie Taylora, zastosowania rachunku różniczkowego.	12
Wy6	Całka nieoznaczona: funkcja pierwotna, istnienie funkcji pierwotnej dla funkcji ciągłej (informacja), metody całkowania różnych klas funkcji elementarnych.	8

Wy7	Całka oznaczona: interpretacja geometryczna, wzór Newtona-Leibniza, podstawowe własności, twierdzenia o wartości średniej dla całek, funkcja górnej granicy całkowania i jej własności, zastosowania geometryczne i fizyczne całki oznaczonej.	10
	Suma godzin	60

Forma zajęć - ćwiczenia		Liczba godzin
Ćw1	Stosowanie indukcji matematycznej, obliczanie kresów zbiorów liczbowych.	6
Ćw2	Badanie zbieżności ciągów liczbowych, obliczanie granic dolnych i górnych.	10
Ćw3	Badanie zbieżności funkcji w punkcie, obliczanie granic dolnych i górnych.	7
Ćw4	Badanie ciągłości funkcji jednej zmiennej rzeczywistej	7
Ćw5	Obliczanie pochodnych, stosowanie metod rachunku różniczkowego do badania ekstremów funkcji.	10
Ćw6	Wyznaczanie całek nieoznaczonych	9
Ćw7	Obliczanie całek oznaczonych i zastosowanie do zagadnień fizyki, mechaniki i geometrii.	9
Ćw8	Kolokwia sprawdzające wiedzę i umiejętności.	2
	Suma godzin	60

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE
1. Wykład problemowy – metoda tradycyjna 2. Ćwiczenia problemowe i rachunkowe – metoda tradycyjna 3. Konsultacje 4. Praca własna studenta-przygotowanie do ćwiczeń

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	PEK_U01, PEK_U02, PEK_U03, PEK_U04, PEK_K02	odpowiedzi ustne, kartkówki, kolokwia
F2	PEK_W01, PEK_W02, PEK_W03, PEK_W04, PEK_U01, PEK_U02, PEK_U03, PEK_U04, PEK_K01, PEK_K02	egzamin
P=0,3*F1 + 0,7*F2		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

- [1] H. i J. Musielakowie, Analiza matematyczna, t.I i II, Wyd. Naukowe UAM, Poznań 1993.
- [2] K. Kuratowski, Rachunek różniczkowy i całkowy, PWN, Warszawa 1973.
- [3] G. M. Fichtenholz, Rachunek różniczkowy i całkowy, t.I-II, PWN, Warszawa 1995.
- [4] F. Leja, Rachunek różniczkowy i całkowy ze wstępem do równań różniczkowych, PWN, Warszawa 1977.

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- [1] W. Rudin, Postawy analizy matematycznej, PWN, Warszawa 1996.
- [2] J. Banaś i S. Wędrychowicz, Zbiór zadań z analizy matematycznej, WNT, Warszawa 1996.
- [3] B. P. Demidowicz, Zbiór zadań i ćwiczeń z analizy matematycznej, cz. 1, 2 i 3, Wyd. Naukowa Książka, Lublin 1992-93 (lub oryginał w języku rosyjskim).

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

Prof. dr hab. Zbigniew Olszak (Zbigniew.Olszak@pwr.edu.pl)
Prof. dr hab. Krzysztof Stempak (Krzysztof.Stempak@pwr.wroc.pl)

**MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU
ANALIZA MATEMATYCZNA M1
Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU MATEMATYKA I STATYSTYKA**

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności (o ile dotyczy)	Cele przedmiotu**	Treści programowe**	Numer narzędzia dydaktycznego**
PEK_W01 (wiedza)	K1MIS_W01, K1MIS_W02, K1MIS_W03, K1MIS_W05	C1, C3	Wy1, Wy2, Wy3	1, 3
PEK_W02	K1MIS_W01, K1MIS_W02, K1MIS_W03	C2, C3	Wy4	1, 3
PEK_W03	K1MIS_W01, K1MIS_W02, K1MIS_W03	C3, C6	Wy5	1, 3
PEK_W04	K1MIS_W01, K1MIS_W02, K1MIS_W03	C4, C5, C6	Wy6, Wy7	1, 3
PEK_U01 (umiejętności)	K1MIS_U01, K1MIS_U02, K1MIS_U03, K1MIS_U05	C1, C3	Ćw1, Ćw2, Ćw3	2,3,4
PEK_U02	K1MIS_U01, K1MIS_U02, K1MIS_U03, K1MIS_U05	C2, C3	Ćw4	2,3,4
PEK_U03	K1MIS_U01, K1MIS_U02, K1MIS_U03, K1MIS_U05, K1MIS_U24	C4, C3, C6	Ćw6, Ćw5	2,3,4
PEK_U04	K1MIS_U01, K1MIS_U02, K1MIS_U03, K1MIS_U05, K1MIS_U24	C5, C6	Ćw7	2,3,4
PEK_K01 (kompetencje)	K1MIS_K01, K1MIS_K02, K1MIS_K05, K1MIS_K07	C1-C6	Wy1-Wy7, Ćw1-Ćw8	1,2,3,4
PEK_K02	K1MIS_K01, K1MIS_K05	C1-C6	Wy1-Wy7, Ćw1-Ćw8	1,2,3,4

** - z tabeli powyżej

**WYDZIAŁ MATEMATYKI
KARTA PRZEDMIOTU**

Nazwa w języku polskim Wstęp do logiki i teorii mnogości

Nazwa w języku angielskim Introduction to Logic and Set Theory

Kierunek studiów: Matematyka i Statystyka

Stopień studiów i forma: I stopień*, stacjonarna / ~~niestacjonarna*~~

Rodzaj przedmiotu: obowiązkowy / ~~wybieralny / ogólnouczelniany*~~

Kod przedmiotu MAT001607

Grupa kursów TAK / NIE*

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30	30			
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	210				
Forma zaliczenia	Egzamin				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)	X				
Liczba punktów ECTS	7				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)	3				
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	4				

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

Kurs matematyki w zakresie szkoły średniej

CELE PRZEDMIOTU

C1 Opanowanie języka Logiki Matematycznej

C2 Opanowanie podstawowych pojęć Teorii Mnogości

*niepotrzebne skreślić

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

Z zakresu wiedzy:

PEK_W01: Zna podstawowe pojęcia rachunku zdań

PEK_W02: Zna podstawowe pojęcia rachunku predykatów

PEK_W03: Zna podstawowe pojęcia i twierdzenia teorii mnogości

PEK_W04: Zna podstawowe pojęcia i twierdzenia teorii mocy

Z zakresu umiejętności:

PEK_U01: Umie posługiwać się pojęciem tautologii

PEK_U02: Umie wykonywać proste obliczenia na zbiorach

PEK_U03: Umie przeprowadzać rozumowania indukcyjne

PEK_U04: Umie wyznaczać moce zbiorów

Z zakresu kompetencji społecznych:

PEK_K01: Potrafi precyzyjnie formułować swoje rozumowania

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć – wykłady		Liczba godzin
Wy1	Rachunek zdań I. Tautologie	2
Wy2	Rachunek zdań II. Reguły wnioskowania i przykłady wnioskowań.	2
Wy3	Algebra zbiorów	2
Wy4	Kwantyfikatory. Wnioskowania z użyciem kwantyfikatorów	2
Wy5	Aksjomaty teorii mnogości	2
Wy6	Arytmetyka Peano i zasada indukcji matematycznej	2
Wy7	Sumy i iloczyny nieskończone. Produkt kartezyjski i pojęcie relacji	2
Wy8	Relacje dwuargumentowe. Porządki częściowe i liniowe	2
Wy9	Relacje równoważności i zasada abstrakcji.	2
Wy10	Funkcje i operacje na funkcjach. Obraz i przeciwobraz	2
Wy11	Pojęcie równoliczności i zbiory przeliczalne	2
Wy12	Twierdzenia Cantora. Liczby kardynalne	2
Wy13	Działania na liczbach kardynalnych	2
Wy14	Aksjomat wyboru i lemat Kuratowskiego-Zorna	2
Wy15	Powtórzenie	2
	Suma godzin	30

Forma zajęć – ćwiczenia		Liczba godzin
Ćw1	Tautologie	2
Ćw2	Analiza prostych dowodów	2
Ćw3	Działania na zbiorach	2
Ćw4	Działania na zbiorach-cd.	2
Ćw5	Kwantyfikatory	2
Ćw6	Zasada indukcji matematycznej	2
Ćw7	Działania nieskończone na zbiorach	2

Ćw8	Kolokwium	2
Ćw9	Relacje dwuargumentowe i porządki	2
Ćw10	Relacje równoważności	2
Ćw11	Własności funkcji. Obraz i przeciwobraz	2
Ćw12	Równoliczność i zbiory przeliczalne	2
Ćw13	Arytmetyka liczb kardynalnych	2
Ćw14	Lemat Kuratowskiego-Zorna	2
Ćw15	Kolokwium	2
	Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

1. wykład tradycyjny
2. rozwiązywanie zadań z list

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	PEK_W01, PEK_W02	Kolokwium 1
F2	PEK_W03, PEK_W04	Kolokwium 2
F3	Wszystko	Egzamin
$P = 0.25 * F1 + 0.25 * F2 + 0.5 * F3$		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

- [1] K. Kuratowski, *Wstęp do teorii mnogości i topologii*, PWN, Warszawa 2001
- [2] J. Cichoń, *Wykłady ze Wstępu do Matematyki*, Dolnośląskie Wydawnictwo Edukacyjne, 2003 (dostępna online)

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- [1] W. Marek, J. Onyszkiewicz, *Elementy logiki i teorii mnogości w zadaniach*, PWN, 2010
- [2] D. J. Velleman, *How to Prove It*, CUP, 1994
- [3] E. D. Bloch, *Proofs and Fundamentals*, Springer 2011

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

dr Marek Zakrzewski (marek.zakrzewski@pwr.edu.pl)

MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU
Wstęp do Logiki i Teorii Mnogości
 Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU MATEMATYKA I STATYSTYKA

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności (o ile dotyczy)	Cele przedmiotu**	Treści programowe**	Numer narzędzia dydaktycznego**
PEK_W01	K1MIS_W02	C1	Wy1,Wy2	1
PEK_W02	K1MIS_W02	C1	Wy3..Wy5	1
PEK_W03	K1MIS_W05	C2	Wy6-Wy11	1
PEK_W04	K1MIS_W05	C2	Wy12-W15	1
PEK_U01	K1MIS_U01	C1	Cw1,Cw2	2
PEK_U02	K1MIS_U03	C1	Cw3..Cw5	2
PEK_U03	K1MIS_U02	C2	Cw6-Cw11	2
PEK_U04	K1MIS_U03	C2	Cw12-Cw15	2
PEK_K01	K1MIS_K01	C1	Cw1..Cw15	2

** - z tabeli powyżej

WYDZIAŁ MATEMATYKI	
KARTA PRZEDMIOTU	
Nazwa w języku polskim	Wstęp do informatyki i programowania
Nazwa w języku angielskim	Introduction to computer science and programming
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	Matematyka i Statystyka
Stopień studiów i forma:	I stopień*, stacjonarna / niestacjonarna*
Rodzaj przedmiotu:	obowiązkowy / wybieralny / ogólnouczelniany*
Kod przedmiotu	INT001331
Grupa kursów	TAK / NIE*

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30		30		
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	90				
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)	X				
Liczba punktów ECTS	3				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)	2				
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	2				

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

Brak wstępnych wymagań

CELE PRZEDMIOTU

- C1** Zapoznanie się z podstawowymi zagadnieniami informatyki.
C2 Opanowanie wiedzy z zakresu podstawowych technik programowania.
C3 Pozyskanie umiejętności praktycznego zastosowania poznanej wiedzy, w szczególności implementacji prostych algorytmów.
C4 Przekonanie się o istotności programowania w pracy matematyka.

*niepotrzebne skreślić

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

Z zakresu wiedzy:

PEK_W1 Student zna dobrze podstawy wybranego języka programowania.

PEK_W2 Student zna podstawowe pojęcia informatyki, takie jak program, algorytm lub złożoność obliczeniowa.

Z zakresu umiejętności:

PEK_U1 Student potrafi zaimplementować prosty algorytm w wybranym języku programowania.

PEK_U2 Student potrafi znajdować i usuwać błędy w prostych programach.

PEK_U3 Student potrafi zmierzyć czas wykonania programu i porównać go z wyznaczoną złożonością obliczeniową.

Z zakresu kompetencji społecznych:

PEK_K1 Student jest przygotowany do zdobywania nowych kompetencji w zakresie informatyki i jej zastosowań w matematyce.

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć – wykłady		Liczba godzin
Wy1	Informatyka w życiu matematyka; Kultura i styl programowania; Algorytmy i programy; Interaktywne dokumenty;	2
Wy2	Język programowania jako kalkulator; Liczbowe typy danych i operacje na nich; Pojęcie zmiennej;	2
Wy3	Napisy; Uporządkowane złożone typy danych (krótki, listy);	2
Wy4	Instrukcje warunkowe; Pętle;	2
Wy5	Tworzenie fragmentów kodu wielokrotnego użytku; Funkcje i wyrażenia lambda; Używanie bibliotek standardowych;	2
Wy6	Programowanie za pomocą produktowania list i zbiorów; Nieuporządkowane złożone typy danych (zbiory, tablice asocjacyjne);	2
Wy7	Używanie instalowanych bibliotek; Przygotowywanie wykresów;	2
Wy8	Proste algorytmy: sortowanie;	2
Wy9	Proste algorytmy: szukanie liczb pierwszych;	2
Wy10	Rodzaje błędów; Metody szukania błędów; Mierzenie czasu wykonywania programu; Statyczna analiza kodu; Techniki unikania błędów;	2
Wy11	Złożoność obliczeniowa: teoria i metody wyznaczania;	2
Wy12	Złożoność obliczeniowa: badanie złożoności prostych algorytmów;	2
Wy13	Odczytywanie i zapisywanie plików tekstowych;	2
Wy14	Wejście i wyjście w programach i interaktywnych dokumentach;	2
Wy15	Podsumowanie wykładu	2
	Suma godzin	30

Forma zajęć – laboratorium		Liczba godzin
La1	Środowisko interaktywnych dokumentów. Pierwszy program.	2
La2	Omówienie sposobu zapisu wartości podstawowych typów danych.	2
La3	Konstruowanie złożonych wyrażeń. Język programowania jako kalkulator.	2
La4	Korzystanie z biblioteki funkcji matematycznych, pisanie własnych funkcji.	2
La5	Środowisko interaktywnych dokumentów: wykonywanie interaktywnych wykresów funkcji.	2
La6	Metody szukania maksimum i miejsca zerowego funkcji.	2
La7	Ilustracja rekurencji: liczby Fibonacciego, algorytm Euklidesa.	2
La8	Ćwiczenia operacji na napisach: palindromy, szyfr Cezara.	2
La9	Proste algorytmy szukania liczb pierwszych.	2
La10	Ćwiczenia z wykorzystania słowników: drzewa zdarzeń.	2
La11	Proste algorytmy sortowania, sortowanie elementów z wagami.	2
La12	Korzystanie z plików tekstowych do zapisu danych tabelarycznych.	2
La13	Ćwiczenia z szukania i usuwania błędów w programach.	2

La14	Porównanie złożoności obliczeniowej dwóch algorytmów.	2
La15	Podsumowanie laboratorium.	2
	Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

1. Wykład tradycyjny
2. Wykład multimedialny
3. Rozwiązywanie zadań programistycznych
4. Konsultacje
5. Praca własna studentów

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	PEK_W01, PEK_W02, PEK_W03, PEK_K01	Kolokwium w ostatnim tygodniu zajęć
F2	PEK_U01, PEK_U02, PEK_U03, PEK_K01	Kontrola realizacji list zadań
P = 60%*F1 + 40%*F2		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

- [1] S. Alagić, M.A. Arbib. Projektowanie programów poprawnych i dobrze zbudowanych, WNT, Warszawa 1982.
- [2] A. B. Downey, Think Python, O'Reilly, 2012
- [3] M. Pilgrim, Dive Into Python, APress Media, LLC 2004.

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- [4] D. Harrell, Rzecz o istocie informatyki. Algorytmika, WNT, Warszawa 2000.
- [5] M. Kotowski. Wysokie C. LUPUS, Warszawa, 1998.
- [6] A. Hunt, D. Thomas. Pragmatyczny programista. Od czeladnika do mistrza. WNT, Warszawa, 2002.

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

dr inż. Andrzej Giniewicz (andrzej.giniewicz@pwr.edu.pl)

**MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU
WSTĘP DO INFORMATYKI I PROGRAMOWANIA
Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU MATEMATYKA I STATYSTYKA**

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności (o ile dotyczy)	Cele przedmiotu**	Treści programowe**	Numer narzędzia dydaktycznego**
PEK_W01	K1MIS_W01, K1MIS_W14, K1MIS_W15, K1MIS_W16,	C1, C2	Wy1-Wy15	1 2 4 5
PEK_W02	K1MIS_W01, K1MIS_W14, K1MIS_W15, K1MIS_W16,	C1, C2	Wy1-Wy15	1 2 4 5
PEK_W03	K1MIS_W01, K1MIS_W14, K1MIS_W15, K1MIS_W16,	C1, C2	Wy1-Wy15	1 2 4 5
PEK_U01	K1MIS_U10, K1MIS_U13, K1MIS_U14, K1MIS_U26	C2, C3	La1-La5	3 4 5
PEK_U02	K1MIS_U10, K1MIS_U13, K1MIS_U14, K1MIS_U26	C2, C3	La1-La5	3 4 5
PEK_U03	K1MIS_U10, K1MIS_U13, K1MIS_U14, K1MIS_U26	C3	La1-La5	3 4 5
PEK_K01	K1MIS_K01, K1MIS_K03, K1MIS_K04, K1MIS_K05	C1	Wy1-Wy15, La1-La5	1 2 3 4 5

** - z tabeli powyżej

WYDZIAŁ MATEMATYKI

KARTA PRZEDMIOTU

Nazwa w języku polskim Technologie informacyjne

Nazwa w języku angielskim Information Technology

Kierunek studiów (jeśli dotyczy): MATEMATYKA I STATYSTYKA

Stopień studiów i forma: I / II stopień*, stacjonarna / niestacjonarna*

Rodzaj przedmiotu: obowiązkowy / wybieralny / ogólnouczelniany*

Kod przedmiotu INT001330

Grupa kursów TAK / NIE*

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30		30		
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	120				
Forma zaliczenia	~~Egzamin~~ / zaliczenie na ocenę*				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)	X				
Liczba punktów ECTS	4				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)	2				
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	2				

*niepotrzebne skreślić

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

1. Student zna dobrze podstawy wybranego języka programowania — *Wstęp do informatyki i programowania.*

CELE PRZEDMIOTU

- C1** Poznanie budowy oraz obsługi komputera w stopniu podstawowym, pozwalającym na samodzielny dobór jego komponentów oraz swobodne korzystanie z funkcjonalności systemu operacyjnego.
- C2** Poznanie zasad bezpiecznego korzystania z komputera oraz sieci Internet.
- C3** Opanowanie narzędzi informatycznych ułatwiających pracę w grupie.
- C4** Opanowanie podstawowych narzędzi informatycznych ułatwiających naukę matematyki oraz prowadzenie badań matematycznych.
- C5** Opanowanie podstawowych metod prezentacji wyników matematycznych.
- C6** Opanowanie zaawansowanych technik pracy z arkuszem kalkulacyjnym.

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

PEK_W1 Student zna podstawy budowy komputera i obsługi systemów operacyjnych.

PEK_W2 Student zna najważniejsze zasady bezpieczeństwa komputerowego.

PEK_U1 Student potrafi pracować w grupie z pomocą narzędzi informatycznych, korzystając z nich w sposób bezpieczny.

PEK_U2 Student potrafi efektywnie i bezpiecznie wyszukiwać informacje w Internecie.

PEK_U3 Student potrafi przygotować prosty raport oraz prezentację zawierającą wzory matematyczne, zgodne z podstawowymi zasadami składu.

PEK_U4 Student potrafi przygotować stronę internetową zawierającą wzory matematyczne.

PEK_U5 Student opanował pracę w arkuszu kalkulacyjnym w stopniu zaawansowanym.

PEK_K1 Student jest przygotowany do samodzielnego wyszukiwania informacji oraz prezentacji własnych wyników, potrafi cytować źródła.

PEK_K2 Student jest przygotowany do zdobywania nowych kompetencji w zakresie informatyki i jej zastosowań w matematyce.

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Elementy komputera: sprzęt i oprogramowanie;	2
Wy2	Bezpieczeństwo komputerowe; Podpis cyfrowy; Szyfrowanie;	2
Wy3	Zasady pracy w grupie; Rozproszone systemy kontroli wersji;	2
Wy4	Metody wyszukiwania informacji; Wyszukiwanie archiwalnych informacji w sieci Internet; Zasady podawania źródeł;	2
Wy5	Podstawy typografii cyfrowej;	2
Wy6	Podstawy systemu składu tekstu LATEX;	2
Wy7	Skład wzorów matematycznych w LATEXu;	2
Wy8	Tworzenie własnych komend w LATEXu; Umieszczanie tabel i rysunków; Praca z bibliografią; Przygotowanie prezentacji;	2
Wy9	Podstawy tworzenia stron internetowych w HTML;	2
Wy10	Dodawanie stylu do stron w CSS;	2
Wy11	Interaktywne elementy stron: JavaScript;	2
Wy12	Korzystanie z arkusza kalkulacyjnego;	2
Wy13	Makra arkusza kalkulacyjnego w języku Visual Basic;	2
Wy14	Makra arkusza kalkulacyjnego w języku Python;	2
Wy15	Podsumowanie wykładu;	2
Suma godzin		30

Forma zajęć - laboratorium		Liczba godzin
La1	Wykonywanie podstawowych czynności w systemie operacyjnym w trybie graficznym i tekstowym;	2
La2	Generowanie par kluczy; Przygotowanie zaszyfrowanej i podpisanej wiadomości; Odszyfrowanie wiadomości i weryfikacja podpisu;	2
La3	Praca w rozproszonym systemie kontroli wersji;	2

La4	Wyszukiwanie aktualnych i archiwalnych informacji w sieci Internet; Korzystanie z baz artykułów naukowych;	2
La5	Korzystanie z narzędzi do zarządzania bibliografią; Ćwiczenia z pracy w grupach: budowanie bazy bibliograficznej;	2
La6	Ćwiczenia z podstaw systemu LATEX;	2
La7	Ćwiczenia ze składu wzorów w systemie LATEX;	2
La8	Zaawansowane ćwiczenia w systemie LATEX;	2
La9	Projektowanie treści strony internetowej; Ćwiczenia w języku HTML;	2
La10	Projektowanie wyglądu strony internetowej; Ćwiczenia w języku CSS;	2
La11	Interaktywne elementy stron w JavaScript;	2
La12	Ćwiczenia z korzystania z arkusza kalkulacyjnego;	2
La13	Pisanie makr arkusza kalkulacyjnego: Visual Basic;	2
La14	Pisanie makr arkusza kalkulacyjnego: Python;	2
La15	Podsumowanie laboratorium;	2
Suma godzin		30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE
N1 Wykład multimedialny. N2 Laboratorium komputerowe. N3 Zadania domowe.

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	PEK_U2, PEK_U3, PEK_K1, PEK_K2	Zadanie domowe samodzielne — „przygotowanie raportu”
F2	PEK_W2, PEK_U1, PEK_U2, PEK_U4, PEK_K1, PEK_K2	Zadanie domowe w grupie — „przygotowanie strony internetowej”
F3	PEK_U5, PEK_K2	Zaliczenie laboratorium — kartkówka z arkusza kalkulacyjnego
F4	PEK_W1, PEK_W2, PEK_K2	Zaliczenie wykładu — test z najważniejszych informacji w ostatnim tygodniu zajęć
$P=0,3 \cdot F1+0,3 \cdot F2+0,3 \cdot F3+0,1 \cdot F4$		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA
<u>LITERATURA PODSTAWOWA:</u> [1] A.S. Tanenbaum, <i>Systemy operacyjne</i> , Helion 2010, wydanie 4. [2] S. Chacon, B. Straub, <i>Pro Git</i> , Apress 2014, wydanie 2. [3] R. Bringhurst, <i>Elementarz stylu w typografii</i> , Design Plus 2007, wydanie 3. [4] L. Lamport, <i>L^AT_EX: System opracowywania dokumentów. Podręcznik i przewodnik użytkownika</i> , WNT 2004, wydanie 2. [5] M. MacDonald, <i>HTML5. Nieoficjalny podręcznik</i> , Helion 2014, wydanie 2. [6] J. Walkenbach, <i>Excel 2010 PL. Najlepsze sztuczki i chwytaki</i> , Helion 2013.
OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)
Dr inż. Andrzej Giniewicz

MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU
Technologie informacyjne
Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU MATEMATYKA I STATYSTYKA

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności (o ile dotyczy)**	Cele przedmiotu***	Treści programowe***	Numer narzędzia dydaktycznego***
PEK_W1	K1MIS_W11,	C1	Wy1	N1
PEK_W2	K1MIS_W11	C2	Wy1, Wy2, La2, La3	N1, N2
PEK_U1	K1MIS_U36,	C2, C3	Wy3, La3, La5	N1, N2
PEK_U2	K1MIS_U01,	C2, C4	Wy2, Wy4, La4, La5	N1, N2
PEK_U3	K1MIS_U01,	C4, C5	Wy6 – Wy8, La6 – La8	N1, N2, N3
PEK_U4	K1MIS_U01,	C4, C5	Wy9 – Wy11, La9 – La11	N1, N2, N3
PEK_U5	K1MIS_U28, K1MIS_K02,	C4, C6	Wy12–Wy14, La12–La14	N1, N2, N3
PEK_K1	K1MIS_K06, K1MIS_K04, K1MIS_K01,	C2, C4, C5	Wy4–Wy11, Wy15, La5–La11, La15	N1, N2
PEK_K2	K1MIS_K03,	C1-C4	Wy1–Wy5, Wy15, La1–La5, La15	N1, N2

** - wpisać symbole kierunkowych/specjalnościowych efektów kształcenia

*** - z tabeli powyżej

WYDZIAŁ MATEMATYKI**KARTA PRZEDMIOTU****Nazwa w języku polskim ALGEBRA M2****Nazwa w języku angielskim ALGEBRA M2****Kierunek studiów (jeśli dotyczy): Matematyka i Statystyka****Stopień studiów i forma: I stopień*, stacjonarna / niestacjonarna*****Rodzaj przedmiotu: obowiązkowy / wybieralny / ogólnouczelniany*****Kod przedmiotu MAT001596****Grupa kursów TAK / NIE***

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30	30			
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	180				
Forma zaliczenia	Egzamin				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)	X				
Liczba punktów ECTS	6				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)	4				
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	3				

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

Zna liczby zespolone i wielomiany zmiennej rzeczywistej i zespolonej.

Zna i umie stosować rachunek macierzowy.

Zna podstawy teorii przestrzeni liniowych.

Potrafi obliczać wyznaczniki różnymi metodami i zna ich zastosowania.

Potrafi rozwiązywać układy równań liniowych i analizować zbiór ich rozwiązań.

CELE PRZEDMIOTU

C1 Poznanie podstaw teorii przekształceń liniowych.

C2 Nabycie umiejętności wyznaczania wektorów i wartości własnych przekształceń liniowych i macierzy tych przekształceń.

C3 Zdobycie podstawowej wiedzy o formach dwuliniowych i kwadratowych, metodach sprowadzania form kwadratowych do postaci kanonicznej i badania ich dodatniej określoności.

C4 Nabycie umiejętności sprowadzania macierzy do postaci kanonicznej Jordana.

C5 Poznanie pojęcia iloczynu skalarnego i struktury przestrzeni liniowych z iloczynem skalarnym oraz opanowanie procedury znajdowania baz ortogonalnych w tych przestrzeniach.

C6 Poznanie podstaw teorii operatorów na przestrzeniach z iloczynem skalarnym.

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

Z zakresu wiedzy, student:

PEK_W01 zna podstawowe pojęcia z teorii przekształceń liniowych

PEK_W02 potrafi wyznaczać wektory i wartości własne przekształceń liniowych

PEK_W03 zna podstawy teorii form dwuliniowych i kwadratowych

PEK_W04 zna metodę znajdowania postaci kanonicznej Jordana macierzy kwadratowych

PEK_W05 zna pojęcie iloczynu skalarnego i jego zastosowań do konstrukcji baz ortogonalnych w przestrzeniach z iloczynem skalarnym

PEK_W06 zna podstawy teorii operatorów na przestrzeniach z iloczynem skalarnym

Z zakresu umiejętności, student:

PEK_U01 potrafi badać własności przekształcenia liniowego i wyznaczać jego jądro i obraz

PEK_U02 potrafi wyznaczać wartości i wektory własne przekształceń liniowych

PEK_U03 potrafi sprowadzić formę kwadratową do postaci kanonicznej i zbadać jej dodatnią lub ujemną określoność

PEK_U04 potrafi sprowadzić macierz kwadratową do postaci kanonicznej Jordana

PEK_U05 potrafi wyznaczać bazy ortogonalne przestrzeni liniowych metodą Grama-Schmidta i znajdować rzuty ortogonalne wektorów na podprzestrzeń

PEK_U06 potrafi badać podstawowe typy operatorów liniowych na przestrzeniach z iloczynem skalarnym

Z zakresu kompetencji społecznych:

PEK_K01 potrafi korzystać z literatury naukowej

PEK_K02 potrafi precyzyjnie formułować pytania

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykłady		Liczba godzin
Wy1	Przekształcenia liniowe. Obraz, jądro, macierz i rząd przekształcenia. Składanie przekształceń. Przekształcenia odwrotne. Odwracalność operatora. Zmiana bazy. Podobieństwo macierzy, macierz przejścia, macierze przekształcenia w różnych bazach. Izomorfizm przestrzeni liniowych. Suma prosta przestrzeni liniowych. Podprzestrzenie niezmiennicze, wartości i wektory własne, wielomian charakterystyczny.	8
Wy2	Formy dwuliniowe i kwadratowe. Przestrzeń sprzężona, odwzorowanie sprzężone. Postać kanoniczna formy kwadratowej, dodatnia określoność i sygnatura formy, kryterium Sylwestra dodatniej określoności, twierdzenie Sylwestra o bezwładności.	6
Wy3	Twierdzenie Jordana. Postać Jordana macierzy. Operatory nilpotentne. Rozkład operatora na część nilpotentną i odwracalną.	4
Wy4	Iloczyn skalarny. Przestrzenie euklidesowe i unitarne. Nierówność Schwarz'a, norma, przestrzenie unormowane. Ortogonalność. Baza ortonormalna, proces ortogonalizacji Grama - Schmidta. Wyznacznik Grama. Rzut ortogonalny na podprzestrzeń.	4
Wy5	Operator sprzężony w przestrzeniach z iloczynem skalarnym; operatory symetryczne i hermitowskie, ortogonalne i unitarne, dodatnie i normalne. Projektory ortogonalne. Spektrum operatora i jego własności. Twierdzenia spektralne w przestrzeniach skończonego wymiarowych. Postaci kanoniczne macierzy symetrycznych i hermitowskich, ortogonalnych i unitarnych.	8
	Suma godzin	30

Forma zajęć - ćwiczenia		Liczba godzin
Ćw1	Badanie przekształceń liniowych i ich własności, wyznaczenie jądra i obrazu przekształcenie liniowego	4
Ćw2	Wyznaczanie macierzy przekształcenia liniowego	2
Ćw3	Wyznaczanie wartości i wektorów własnych przekształceń liniowych i macierzy tych przekształceń	4
Ćw4	Sprowadzanie form kwadratowych do postaci kanonicznej i badanie ich dodatniej lub ujemnej określoności	5
Ćw5	Sprowadzanie macierzy kwadratowych do postaci kanonicznej Jordana	6
Ćw6	Badanie przestrzeni z iloczynem skalarnym i znajdowanie baz ortogonalnych tych przestrzeni metodą Grama-Schmidta	5
Ćw7	Badanie podstawowych typów przekształceń liniowych na przestrzeniach z iloczynem skalarnym (sprzężonych, hermitowskich, ortogonalnych, unitarnych, normalnych)	4
	Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

1. Wykład problemowy – metoda tradycyjna
2. Ćwiczenia problemowe i rachunkowe – metoda tradycyjna
3. Konsultacje
4. Praca własna studenta – przygotowanie do ćwiczeń

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	PEK_U01 PEK_U02 PEK_U03 PEK_U04 PEK_U05 PEK_U06 PEK_K02 PEK_K03	odpowiedzi ustne, kartkówki, kolokwia
F2	PEK_W01 PEK_W02 PEK_W03 PEK_W04 PEK_W05 PEK_W06 PEK_U01 PEK_U02 PEK_U03 PEK_U04 PEK_U05 PEK_U06 PEK_K01 PEK_K02 PEK_K03	egzamin
P=0,5*F1+0,5*F2		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

- [1] A. Kostrikin, Wstęp do algebry, t.2 Algebra liniowa, PWN 2004
- [2] A. Mostowski, M. Stark, Elementy algebry wyższej, PWN 1970.
- [3] B. Gleichgewicht, Algebra, GiS 2002.

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- [1] T. Jurlewicz, Z. Skoczylas, Algebra liniowa 1, 2, Przykłady i zadania, GiS 1999.
- [2] I. M. Gelfand, Wykłady z algebry liniowej, PWN 1975.
- [3] A. Białynicki-Birula, Algebra, PWN 1971.

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIĘ, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

Prof. dr hab. inż. Romuald Lenczewski (Romuald.Lenczewski@pwr.wroc.pl)

**MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU
ALGEBRA M2**

Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU MATEMATYKA I STATYSTYKA

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności (o ile dotyczy)	Cele przedmiotu	Treści programowe	Numer narzędzia dydaktycznego
PEK_W01 (wiedza)	K1MIS_W01, K1MIS_W02, K1MIS_W05	C1,C2	Wy1	1,3
PEK_W02	K1MIS_W01, K1MIS_W02, K1MIS_W05	C1,C2	Wy1	1,3
PEK_W03	K1MIS_W01, K1MIS_W02, K1MIS_W05	C3	Wy2	1,3
PEK_W04	K1MIS_W01, K1MIS_W02, K1MIS_W05	C4	Wy3	1,3
PEK_W05	K1MIS_W01, K1MIS_W02, K1MIS_W05	C5	Wy4	1,3
PEK_W06	K1MIS_W01, K1MIS_W02, K1MIS_W05	C6	Wy5	1,3
PEK_U01 (umiejętności)	K1MIS_U01, K1MIS_U02	C1	Ćw1,Ćw2	2,3,4
PEK_U02	K1MIS_U01, K1MIS_U10	C2	Ćw3	2,3,4
PEK_U03	K1MIS_U01, K1MIS_U27	C3	Ćw4	2,3,4
PEK_U04	K1MIS_U01	C4	Ćw5	2,3,4
PEK_U05	K1MIS_U01	C5	Ćw6	2,3,4
PEK_U06	K1MIS_U01	C6	Ćw7	2,3,4
PEK_K01 (kompetencje)	K1MIS_K01, K1MIS_K02	C1-C8	Wy1-Wy5 Ćw1-Ćw7	1,2,3,4
PEK_K02	K1MIS-K02	C1-C8	Wy1-Wy5 Ćw1-Ćw7	1,2,3,4
PEK_K03	K1MIS_K04	C1-C8	Wy1-Wy5 Ćw1-Ćw7	1,2,3,4

**WYDZIAŁ MATEMATYKI
KARTA PRZEDMIOTU**

Nazwa w języku polskim: Analiza Matematyczna M2
Nazwa w języku angielskim: Mathematical Analysis M2
Kierunek studiów (jeśli dotyczy): Matematyka i Statystyka
Stopień studiów i forma: I stopień, stacjonarna
Rodzaj przedmiotu: obowiązkowy
Kod przedmiotu: MAT001597
Grupa kursów: TAK

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	60	45			
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	270				
Forma zaliczenia	Egzamin				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)	X				
Liczba punktów ECTS	9				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)	4				
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	5				

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

Analiza Matematyczna M1

CELE PRZEDMIOTU

- C1 Konstrukcja i podstawowe własności całki Riemanna-Stieltjesa.
- C2 Szeregi liczbowe oraz ciągi i szeregi funkcyjne.
- C3 Całki niewłaściwe i całki z parametrem.
- C4 Podstawy teorii szeregów Fouriera i jej zastosowań.
- C5 Podstawowe pojęcia i twierdzenia rachunku różniczkowego funkcji wielu zmiennych oraz podstawowe narzędzia do wyznaczania ekstremalnych wartości funkcji.
- C6 Stosowanie nabytej wiedzy do tworzenia i analizy modeli matematycznych w celu rozwiązywania zagadnień teoretycznych i praktycznych w różnych dziedzinach nauki i techniki.

*niepotrzebne skreślić

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

Z zakresu wiedzy student:

- PEK_W01 zna konstrukcję całki Riemanna-Stieltjesa i jej własności, zna pojęcie całki niewłaściwej i jej własności
- PEK_W02 ma podstawową wiedzę z teorii szeregów liczbowych i funkcyjnych, zna kryteria zbieżności, zna twierdzenia dotyczące rozwijania funkcji w szeregi potęgowe i Fouriera
- PEK_W03 zna podstawy rachunku różniczkowego funkcji wielu zmiennych i jego zastosowań w badaniu ekstremalnych wartości funkcji

Z zakresu umiejętności student:

- PEK_U01 potrafi obliczać i interpretować całkę, potrafi stosować kryteria zbieżności dla całek, umie różniczkować i całkować pod znakiem całki
- PEK_U02 potrafi stosować kryteria zbieżności dla szeregów, potrafi rozwijać funkcje w szeregi potęgowe i Fouriera, umie wykorzystywać otrzymane rozwinięcia do obliczeń przybliżonych
- PEK_U03 potrafi obliczać pochodne cząstkowe, kierunkowe, gradient funkcji wielu zmiennych i wyznaczać ekstrema funkcji wielu zmiennych

Z zakresu kompetencji społecznych student:

- PEK_K01 potrafi korzystać z literatury naukowej, w tym docierać do materiałów źródłowych oraz dokonywać ich przeglądu
- PEK_K02 rozumie konieczność systematycznej i samodzielnej pracy nad opanowaniem materiału kursu

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykłady		Liczba godzin
Wy1	Całka Riemanna-Stieltjesa: sumy aproksymacyjne, całki dolna i górna, własności całki Riemanna-Stieltjesa, zbiór miary zero, kryteria całkowalności.	8
Wy2	Szeregi liczbowe: zbieżność szeregu, własności szeregów zbieżnych, warunek Cauchy'ego, wybrane kryteria zbieżności (porównawcze, d'Alemberta, Cauchy'ego, Cauchy'ego o zagęszczaniu, Dirichleta), zbieżność bezwzględna i warunkowa, informacja o twierdzeniu Riemanna, iloczyn Cauchy'ego szeregów i jego własności, iloczyny nieskończone.	8
Wy3	Ciągi i szeregi funkcyjne: zbieżność punktowa i jednostajna, kryteria Weierstrassa i Dirichleta zbieżności jednostajnej szeregu funkcyjnego, ciągłość i różniczkowalność granicy ciągu i szeregu funkcyjnego, różniczkowanie i całkowanie szeregu wyraz za wyrazem, szeregi potęgowe, promień zbieżności i twierdzenia Hadamarda, rozwijanie funkcji w szeregi potęgowe, przykład funkcji ciągłej nigdzie nieróżniczkowalnej, aproksymacja funkcji ciągłych wielomianami.	8
Wy4	Całki niewłaściwe: zbieżność całek niewłaściwych, podstawowe kryteria, kryterium całkowe zbieżności szeregu, obliczenie pewnych całek niewłaściwych (w tym Poissona i Dirichleta), funkcja Gamma Eulera i jej własności. Kryterium całkowe zbieżności szeregu liczbowego.	6

Wy5	Całki właściwe i niewłaściwe z parametrem: ciągłość, różniczkowanie i całkowanie całek właściwych z parametrem, jednostajna zbieżność całek niewłaściwych z parametrem, ciągłość, różniczkowanie i całkowanie całek niewłaściwych z parametrem.	6
Wy6	Szeregi Fouriera: współczynniki Fouriera, przykłady rozwinięć funkcji w szereg Fouriera, wzór Parsewala (dowód dla funkcji ciągłych), kryteria zbieżności punktowej Lipschitza i Dirichleta (bez dowodu), zastosowanie szeregów Fouriera do zagadnienia drgającej struny i przepływu ciepła w pręcie jednowymiarowym.	8
Wy7	Rachunek różniczkowy funkcji wielu zmiennych: poziomice funkcji, pochodne cząstkowe i ich własności, pochodne cząstkowe wyższych rzędów, równość pochodnych mieszanych, różniczkowanie funkcji złożonych, pochodne kierunkowe, twierdzenie o funkcji uwikłanej.	8
Wy8	Ekstrema funkcji wielu zmiennych: wzór Taylora dla funkcji wielu zmiennych, warunki konieczne i dostateczne występowania ekstremum, macierz Hessego, ekstrema warunkowe i ekstrema funkcji uwikłanych, metoda mnożników Lagrange'a.	8
	Suma godzin	60

Forma zajęć - ćwiczenia		Liczba godzin
Ćw1	Konstrukcja całki Riemanna-Stieltjesa: obliczanie sum dolnych i górnych, identyfikacja zbiorów miary zero, stosowanie kryteriów całkowalności.	4
Ćw2	Obliczanie sumy szeregów liczbowych. Badanie zbieżności warunkowej i bezwarunkowej szeregów liczbowych. Stosowanie kryteriów poznanych na wykładzie. Badanie zbieżności iloczynów nieskończonych.	6
Ćw3	Badanie zbieżności punktowej i jednostajnej szeregów funkcyjnych. Całkowanie i różniczkowanie szeregów funkcyjnych. Rozwijanie funkcji w szeregi potęgowe i określanie zbioru zbieżności. Stosowanie rozwinięć do obliczeń przybliżonych.	8
Ćw4	Obliczanie całek niewłaściwych pierwszego i drugiego rodzaju. Badanie zbieżności całek niewłaściwych.	6
Ćw5	Badanie zbieżności całek właściwych i niewłaściwych z parametrem. Sprawdzanie ciągłości, istnienia pochodnej i całki względem parametru.	5
Ćw6	Rozwijanie funkcji w szereg Fouriera i badanie zbieżności otrzymanych rozwinięć. Stosowanie kryteriów zbieżności poznanych na wykładzie. Przykłady zastosowań analizy Fouriera (np. zagadnienie drgającej struny).	6
Ćw7	Obliczanie pochodnych cząstkowych. Sprawdzanie istnienia pełnej pochodnej funkcji wielu zmiennych i jej obliczanie.	4
Ćw8	Znajdowanie ekstremów lokalnych i globalnych funkcji wielu zmiennych, funkcji uwikłanych, ekstremów warunkowych. Rozwiązywanie geometrycznych i fizycznych problemów związanych z ekstremami funkcji wielu zmiennych.	6
	Suma godzin	45

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

1. Wykład problemowy – metoda tradycyjna
2. Ćwiczenia problemowe i rachunkowe – metoda tradycyjna
3. Konsultacje
4. Praca własna studenta-przygotowanie do ćwiczeń

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	PEK_U01 PEK_U02 PEK_U03 PEK_K02	odpowiedzi ustne, kartkówki, kolokwia
F2	PEK_W01 PEK_W02 PEK_W03 PEK_U01 PEK_U02 PEK_U03 PEK_K01 PEK_K02	egzamin

$P=0,4 \cdot F1+0,6 \cdot F2$

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

- [1] H. i J. Musielakowie, Analiza matematyczna, t. I i II, Wyd. Naukowe UAM, Poznań 1993.
- [2] G. M. Fichtenholz, Rachunek różniczkowy i całkowy, t. I-III, PWN, Warszawa 1995.
- [3] W. Rudin, Postawy analizy matematycznej, PWN, Warszawa 1996.
- [4] F. Leja, Rachunek różniczkowy i całkowy ze wstępem do równań różniczkowych, WNT, Warszawa 1977.
- [5] W.J. Kaczor i M.T. Nowak, Zadania z analizy matematycznej, T. 1 – 3, Wyd. Naukowe PWN, 2006 i 2006.

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- [1] M. Moskowitz i F. Paliogiannis, Functions of several real variables, World Scientific, 2011.
- [2] A. Birkholc, Analiza matematyczna, funkcje wielu zmiennych, PWN, Warszawa 2002.
- [3] B. P. Demidowicz, Zbiór zadań i ćwiczeń z analizy matematycznej, cz. 1, 2 i 3, Wyd. Naukowa Książka, Lublin 1992-93 (lub oryginał w języku rosyjskim).
- [4] J. Banaś i S. Wędrychowicz, Zbiór zadań z analizy matematycznej, WNT, Warszawa

1996.

[5] P. Biler, A. Witkowski, Problems in mathematical analysis, CRC, 1990.

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

prof. dr hab. Zbigniew Olszak (Zbigniew.Olszak@pwr.edu.pl)

prof. dr hab. Krzysztof Stempak (Krzysztof.Stempak@pwr.edu.pl)

dr hab. Tomasz Żak (Tomasz.Zak@pwr.edu.pl)

MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU
ANALIZA MATEMATYCZNA M2
Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU MATEMATYKA I STATYSTYKA

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności (o ile dotyczy)	Cele przedmiotu**	Treści programowe**	Numer narzędzia dydaktycznego**
PEK_W01 (wiedza)	K1MIS_W03	C1, C3, C6	Wy1, Wy4, Wy5	1,3
PEK_W02	K1MIS_W03	C2, C4, C6	Wy2, Wy3, Wy6	1,3
PEK_W03	K1MIS_W03	C5, C6	Wy7, Wy8	1,3
PEK_U01 (umiejętności)	K1MIS_U05	C1, C3, C6	Ćw1, Ćw4, Ćw5	2, 3, 4
PEK_U02	K1MIS_U05	C2, C4, C6	Ćw2, Ćw3, Ćw6	2, 3, 4
PEK_U03	K1MIS_U05	C5, C6	Ćw7, Ćw8	2, 3, 4
PEK_K01 (kompetencje)	K1MIS_K01 K1MIS_K05	C1, C2, C3, C4, C5, C6	Wy1-Wy8, Ćw1-Ćw8	1, 2, 3, 4
PEK_K02	K1MIS_K01 K1MIS_K05	C1, C2, C3, C4, C5, C6	Wy1-Wy8, Ćw1-Ćw8	1, 2, 3, 4

** - z tabeli powyżej

**WYDZIAŁ MATEMATYKI
KARTA PRZEDMIOTU**

Nazwa w języku polskim Matematyka Dyskretna

Nazwa w języku angielskim Discrete Mathematics

Kierunek studiów (jeśli dotyczy): Matematyka i Statystyka

Stopień studiów i forma: I stopień*, stacjonarna / niestacjonarna*

Rodzaj przedmiotu: obowiązkowy

Kod przedmiotu MAT001600

Grupa kursów TAK / NIE*

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30	15			
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	120				
Forma zaliczenia	Egzamin				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)	x				
Liczba punktów ECTS	4				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)	2				
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	2				

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

1. Zalecana znajomość matematyki odpowiadająca maturze na poziomie podstawowym

CELE PRZEDMIOTU

C1 Poznanie podstawowych pojęć matematycznych: zbiór, funkcja, relacja; nabycie umiejętności posługiwania się tymi pojęciami.

C2 Poznanie aparatu rachunkowego kombinatoryki i nabycie umiejętności zliczania struktur i obiektów kombinatorycznych.

C3 Umiejętność posługiwania się matematyką dyskretną w rozumowaniach typu egzystencjalnego.

*niepotrzebne skreślić

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

Z zakresu wiedzy student:

PEK_W01 ma podstawową wiedzę w zakresie logiki

PEK_W02 ma podstawową wiedzę w zakresie pojęć kombinatorycznych

PEK_W03 zna najważniejsze podstawowe twierdzenia kombinatoryki

Z zakresu umiejętności student:

PEK_U01 umie dostrzegać zagadnienia kombinatoryczne w problemach matematycznych

PEK_U02 umie rozwiązywać podstawowe problemy kombinatoryczne typu rachunkowego i egzystencjalnego

PEK_U03 umie posługiwać się metodami analizy kombinatorycznej w innych dziedzinach matematyki

Z zakresu kompetencji społecznych student:

PEK_K01 potrafi przekazać posiadaną wiedzę, zwłaszcza uzasadniając stosowanie metod matematyki dyskretnej w zagadnieniach matematycznych

PEK_K02 potrafi korzystać z literatury naukowej, w tym docierać do właściwych materiałów naukowo-dydaktycznych

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykłady		Liczba godzin
Wy1	Zbiory, funkcje, relacje: pojęcie funkcji i relacji, porządki częściowe, diagram Hassego, element największy, element maksymalny, rozmieszczenia	2
Wy2	Liczby naturalne, indukcja matematyczna: Pojęcie ciągu jako funkcji określonej na liczbach naturalnych. Zasada indukcji matematycznej. Przykłady rozumowań indukcyjnych.	2
Wy3	Podstawowe pojęcia kombinatoryki: wariacje, permutacje, kombinacje. Liczba wariacji, permutacji i kombinacji danego zbioru.	2
Wy4	Permutacje: rozkład permutacji na cykle, generowanie permutacji. Liczby Stirlinga pierwszego rodzaju	4
Wy5	Kombinacje: Dwumian Newtona, trójkąt Pascala, współczynnik wielomianowy.	2
Wy6	Zbiory z powtórzeniami, zasada włączania-wyłączania.	2
Wy7	Podział zbioru, liczby Stirlinga drugiego rodzaju, liczby Bella.	2
Wy8	Rekurencja: Ciągi definiowane rekurencyjnie, ciąg Fibonnacciego, metoda równania charakterystycznego.	2
Wy9	Funkcje tworzące i ich zastosowania.	2
Wy10	Eksponencjalne funkcje tworzące, podziały liczby.	2
Wy11	Liczby Catalana, drzewa binarne.	2
Wy12	Twierdzenie Halla o systemach reprezentantów, liczba systemów reprezentantów, macierz bistochastyczna. Zastosowania.	4
Wy13	Metoda szufladkowa, interpretacje probabilistyczne, paradoks urodzinowy.	2
	Suma godzin	30

Forma zajęć - ćwiczenia		Liczba godzin
Ćw1	Przykłady relacji i porządków częściowych w różnych kontekstach: geometrycznym, analitycznym, algebraicznym.	1
Ćw2	Zadania na dowodzenie twierdzeń przy pomocy indukcji matematycznej: tożsamości arytmetyczne, nierówności, fakty kombinatoryczne.	1
Ćw3	Elementarne zadania na zliczanie obiektów kombinatorycznych z zastosowaniem wariacji, permutacji i kombinacji.	2
Ćw4	Użycie trójkąta Pascala i jego własności w obliczeniach z zastosowaniem dwumianów Newtona.	2
Ćw5	Zadania na zliczanie z użyciem zasady włączeń-wyłączeń	1
Ćw6	Zadania z użyciem liczb podziałowych (liczby Stirlinga drugiego rodzaju, liczby Bella).	1
Ćw7	Zadania o ciągach rekurencyjnych z użyciem równania charakterystycznego i funkcji tworzących.	2
Ćw8	Użycie liczb Catalana w zagadnieniach zliczania obiektów kombinatorycznych i geometrycznych.	2
Ćw9	Zastosowanie twierdzenia Halla w kombinatorycznych twierdzeniach egzystencjalnych.	1
Ćw10	Elementarne zadania z rachunku prawdopodobieństwa z użyciem kombinatoryki.	2
	Suma godzin	15

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE
1. Wykład – metoda tradycyjna 2. Ćwiczenia problemowe i rachunkowe – metoda tradycyjna 3. Konsultacje 4. Praca własna studenta.

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	PEK_U01 PEK_U02 PEK_U03 PEK_K01 PEK_K02	kolokwia, kartkówki, odpowiedzi ustne.
F2	PEK_W01 PEK_W02 PEK_W03 PEK_U01 PEK_U02 PEK_U03 PEK_K01 PEK_K02	egzamin
$P=0,4 \cdot F1 + 0,6 \cdot F2$		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

<u>LITERATURA PODSTAWOWA:</u>

[1] W. Lipski, W. Marek, Analiza kombinatoryczna, PWN 1986.
[2] R. Graham, D. Knuth, O. Patashnik, Matematyka konkretna, Wydawnictwa Naukowe PWN, Warszawa 2003.
[3] Z. Palka, A. Ruciński, Wykłady z kombinatoryki

<u>LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:</u>

[1] K. A. Ross, C. R. B. Wright, Matematyka dyskretna, PWN 1986.
[2] V. Bryant, Aspekty kombinatoryki, WNT 1977.

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

dr Malgorzata Kuchta (Malgorzata.Kuchta@pwr.wroc.pl)

**MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU
MATEMATYKA DYSKRETNA
Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU MATEMATYKA I STATYSTYKA**

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności (o ile dotyczy)	Cele przedmiotu**	Treści programowe**	Numer narzędzia dydaktycznego**
PEK_W01 (wiedza)	K1MIS_W02, K1MIS_W05	C1	Wy1, Wy2	1, 2, 3, 4
PEK_W02	K1MIS_W01, K1MIS_W02, K1MIS_W05	C2	Wy3-Wy11, Wy13	1, 2, 3, 4
PEK_W03	K1MIS_W02, K1MIS_W12, K1MIS_W13	C3	Wy4 -Wy6, Wy8, Wy12	1, 2, 3, 4
PEK_U01 (umiejętności)	K1MIS_U01, K1MIS_U02, K1MIS_U03, K1MIS_U04, K1MIS_U26	C1	Ćw1, Ćw3 - Ćw10	2, 3, 4
PEK_U02	K1MIS_U01, K1MIS_U02, K1MIS_U03, K1MIS_U04, K1MIS_U26	C2	Ćw3 - Ćw10	2, 3, 4
PEK_U03	K1MIS_U01, K1MIS_U02, K1MIS_U03, K1MIS_U26, K1MIS_U27	C2, C3	Ćw2, Ćw8, Ćw10	2,3,4
PEK_K01 (kompetencje)	K1MIS_K01, K1MIS_K05, K1MIS_K06	C1, C2, C3	Wy1-Wy13, Ćw1- Ćw10	1, 2, 3, 4
PEK_K02	K1MIS_K01, K1MIS_K05, K1MIS_K06	C1, C2, C3	Wy1-Wy13, Ćw1- Ćw10	1, 2, 3, 4

** - z tabeli powyżej

**WYDZIAŁ MATEMATYKI
KARTA PRZEDMIOTU**

Nazwa w języku polskim   **Wstęp do topologii**
Nazwa w języku angielskim   **Introduction to Topology**
Kierunek studiów (jeśli dotyczy): **Matematyka i Statystyka**
Stopień studiów i forma: **I stopień*, stacjonarna / niestacjonarna***
Rodzaj przedmiotu: **obowiązkowy / wybieralny / ogólnouczelniany***
Kod przedmiotu   **MAT001611**
Grupa kursów   **TAK**

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Całkowita liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	15	15			
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	120				
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy	X				
Liczba punktów ECTS	4				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)	2				
W tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	2				

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

Znajomość pojęć i twierdzeń dotyczących granic ciągów i ciągłości funkcji jednej zmiennej. Znajomość rachunku zbiorów.

CELE PRZEDMIOTU

- C1 Poznanie podstawowych pojęć topologii metrycznej
- C2 Zrozumienie pojęcia zbieżności i ciągłości w abstrakcyjnym sensie
- C3 Poznanie podstawowych narzędzi topologicznych

EFEKTY KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU

W wyniku przeprowadzonych zajęć student winien:

PEK_W01 znać definicje i podstawowe typy przestrzeni metrycznych, rozumieć pojęcia zbieżności i ciągłości,

PEK_W02 znać podstawowe przykłady przestrzeni metrycznych, fundamentalne twierdzenia topologii metrycznej i rozumieć ich dowody.

W zakresie umiejętności student winien:

PEK_U01 umieć badać podstawowe własności przestrzeni metrycznych, w szczególności

ośrodkowość, zupełność i zwartość, oraz wykorzystywać ich konsekwencje,
 PEK_U02 umieć badać zbieżność ciągów punktów oraz funkcji, badać ciągłość funkcji,
 PEK_U03 stosować podstawowe twierdzenia topologii metrycznej w przykładowych
 zagadnieniach.

Z zakresu kompetencji społecznych student:

PEK_K01 potrafi prezentować swoje rozumowania

TREŚCI PROGRAMOWE		
Forma zajęć – wykłady		Liczba godzin
Wy1	pojęcie metryki, przestrzeń metryczna	1
Wy2	kule, zbiory otwarte, zbiory domknięte, zbieżność ciągów w przestrzeniach metrycznych	1
Wy3	ciągłość i jednostajna ciągłość funkcji, zbieżność jednostajna	2
Wy4	podprzestrzenie, ograniczoność, zupełność, ośrodkowość,	2
Wy5	pojęcia homeomorfizmu i izometrii, równoważność metryk,	2
Wy6	ciągi podstawowe, zupełność, nie zachowywanie zupełności przez homeomorfizm	2
Wy7	warunek Lipschitza, tw. Banacha o odwzorowaniu zbijającym, zastosowania	2
Wy8	ciągowa zwartość, własności funkcji ciągłych na przestrzeniach zwartych	2
Wy9	zbiór Cantora i jego własności	1
	Suma godzin	15

Forma zajęć – ćwiczenia		Liczba godzin
Ćw1	Powtórka z analizy: granica ciągu liczbowego, ciągłość funkcji z $\mathbb{R}$ w $\mathbb{R}$	1
Ćw2	przykłady metryk w różnych przestrzeniach, własności	1
Ćw3	przykłady kul, zbiorów otwartych i domkniętych, równoważność metryk na płaszczyźnie	1
Ćw4	własności domknięcia zbioru, równoważność różnych definicji ciągłości, przykłady zbiorów gęstych	2
Ćw5	badanie zupełności przykładowych przestrzeni metrycznych (funkcyjnych, ciągowych, itp)	2
Ćw6	sprawdzanie, które z poznanych własności są zachowywane przez homeomorfizm lub dziedziczą się na podprzestrzenie	2
Ćw7	przykłady zastosowań tw. Banacha do obliczania granic ciągów rekurencyjnych, metoda iteracyjna obliczania pierwiastka	2
Ćw8	przykłady zbiorów zwartych, zadania dotyczące zwartości i ośrodkowości	3
Ćw9	różne reprezentacje i zastosowania zbioru Cantora	1
	Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE
1. wykład problemowy – metoda tradycyjna
2. ćwiczenia problemowe – metoda tradycyjna.

3. konsultacje
4. praca własna studenta

OCENA OSIĄGNIĘCIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	PEK_U01 PEK_U02 PEK_W01 PEK_W02 PEK_W03 PEK_K01	odpowiedzi ustne, kartkówki,
F2	PEK_U01 PEK_U02 PEK_W01 PEK_W02 PEK_W03 PEK_K01	kolokwia
P = 0.4*F1+0.6*F2		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

- [1] R. Engelking, K. Sieklucki, Wstęp do topologii, Warszawa 1986.
[2] Kazimierz Kuratowski: Wstęp do teorii mnogości i topologii, PWN

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- [1] J. Mioduszewski, Wykłady z topologii. Topologia przestrzeni euklidesowych, Katowice 1994
[2] J. Jędrzejewski, W. Wilczyński, Przestrzenie metryczne w zadaniach, Wyd. UŁ, Łódź 2007.

PROWADZĄCY PRZEDMIOT (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

prof. dr hab. Tomasz Downarowicz (Tomasz.Downarowicz@pwr.wroc.pl)

**MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU
WSTĘP DO TOPOLOGII
Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU MATEMATYKA I STATYSTYKA**

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności (o ile dotyczy)	Cele przedmiotu**	Treści programowe**	Numer narzędzia dydaktycznego**
PEK_W01	K1MIS_W08, K1MIS_W12	C1	Wy1, Wy2, Wy3, Wy4, Wy5, Wy6	1,3,4
PEK_W02	K1MIS_W08, K1MIS_W12	C2, C3	Wy7, Wy8, Wy9	1,3,4
PEK_U01	K1MIS_U12	C1	Ćw2, Ćw3 Ćw4	2,3,4
PEK_U02	K1MIS_U12	C2	Ćw1, Ćw5, Ćw7	2,3,4
PEK_U03	K1MIS_U12	C3	Ćw6, Ćw8, Ćw9,	2,3,4
PEK_K01	K1MIS_K01, K1MIS_K04	C1, C2, C3	Ćw1—Ćw9	2,3,4

** - z tabeli powyżej

WYDZIAŁ MATEMATYKI

KARTA PRZEDMIOTU

Nazwa w języku polskim Pakiety matematyczne

Nazwa w języku angielskim Mathematical Packages

Kierunek studiów (jeśli dotyczy): Matematyka i Statystyka

Stopień studiów i forma: I / II stopień*, stacjonarna / niestacjonarna*

Rodzaj przedmiotu: obowiązkowy / wybieralny / ogólnouczelniany*

Kod przedmiotu INT001329

Grupa kursów TAK / NIE*

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	15		30		
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	90				
Forma zaliczenia	Egzamin/ zaliczenie na ocenę*				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)	X				
Liczba punktów ECTS	3				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)	2				
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	2				

*niepotrzebne skreślić

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

1. Student zna dobrze podstawy wybranego języka programowania — *Wstęp do informatyki i programowania*.
2. Student posiada podstawową wiedzę z analizy matematycznej (dotyczącą rachunku różniczkowego funkcji jednej zmiennej oraz pojęć całki nieoznaczonej i oznaczonej) — *Analiza matematyczna I* lub *Analiza matematyczna M1*.
3. Student potrafi stosować metody algebraiczne w rozwiązywaniu problemów i zadań praktycznych — *Algebra liniowa i geometria analityczna* lub *Algebra M1*.

CELE PRZEDMIOTU

- C1** Poznanie struktury liczb maszynowym oraz wpływu błędów zaokrągleń na precyzję obliczeń.
- C2** Poznanie zaawansowanych narzędzi wizualizacji w pakietach matematycznych.
- C3** Zdobywanie umiejętności rozwiązywania prostych zadań matematycznych w pakietach matematycznych.

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

PEK_W1 Student zna ograniczenia i niepewność obliczeń maszynowych w arytmetyce zmiennoprzecinkowej.

PEK_W2 Student zna metody numeryczne i symboliczne służące rozwiązaniu pod-stawowych problemów matematycznych za pomocą pakietów.

PEK_U1 Student potrafi obsłużyć przynajmniej jeden pakiet numeryczny i jeden pakiet symboliczny.

PEK_U2 Student potrafi zaimplementować rozwiązania prostych zadań matematycznych.

PEK_K1 Student potrafi samodzielnie wyszukiwać informacje w literaturze i dokumentacji.

PEK_K2 Student jest przygotowany do zdobywania nowych kompetencji w zakresie informatyki i jej zastosowań w matematyce.

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Różnice pomiędzy pakietem matematycznym a językiem programowania, pakietami symbolicznymi a numerycznymi;	1
Wy2	Przegląd pakietów matematycznych;	1
Wy3	Wykonywanie wykresów funkcji i figur płaskich;	1
Wy4	Wykonywanie wykresów funkcji dwóch zmiennych;	1
Wy5	Wykonywanie wykresów zadanych równaniami parametrycznymi;	1
Wy6	Obliczenia macierzowe i wektorowe w pakietach;	1
Wy7	Reprezentacja liczb w komputerze; Błędy zaokrąglenia; Metody szacowania błędów arytmetyki zmiennoprzecinkowej;	2
Wy8	Metody iteracyjne w pakietach numerycznych; Obliczanie i graficzne wyznaczenie rzędu metody;	2
Wy9	Przykłady metod: numeryczne szukanie miejsc zerowych	1
Wy10	Przykłady metod: numeryczne obliczanie pochodnych;	1
Wy11	Przykłady metod: numeryczne całkowanie;	1
Wy12	Przykłady metod: symulacje Monte Carlo - obliczanie pól powierzchni;	1
Wy13	Podsumowanie wykładu;	1
Suma godzin		15

Forma zajęć - laboratorium		Liczba godzin
La1	Uruchomienie i informacje o pakietach matematycznych	2
La2	Wykonywanie prostych obliczeń i rysunków w pakietach opartych na języku Python (Spyder, Sage);	2
La3	Składnia pakietu Matlab i porównanie z pakietem Spyder;	2
La4	Składnia pakietu Mathematica i porównanie z pakietem Sage;	2
La5	Cwiczenia z wykonywania wykresów 2D w różnych pakietach;	2
La6	Ćwiczenia z wykonywania wykresów zadanych równaniami;	2
La7	Ćwiczenia z wykonywania wykresów funkcji dwóch zmiennych; Wykres konturowy; Wykresy przestrzenne;	2
La8	Cwiczenia badające arytmetykę wykorzystywaną w wykorzystywanych pakietach; Wyznaczanie epsilon maszynowego; Omówienie wad i zalet pakietów;	2
La9	Ćwiczenia ilustrujące metody badania rzędu zbieżności metod iteracyjnych;	2
La10	Ćwiczenia ilustrujące operacje na macierzach w różnych pakietach; Omówienie wad i zalet macierzy w pakietach symbolicznych i numerycznych;	2
La11	Ćwiczenia ilustrujące metody szukania miejsc zerowych;	2
La12	Ćwiczenia ilustrujące metody wyznaczania pochodnych;	2
La13	Ćwiczenia ilustrujące metody całkowania;	2
La14	Ćwiczenia ilustrujące zastosowanie symulacji Monte Carlo;	2

La15	Podsumowanie laboratorium;	2
	Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

N1 Wykład tradycyjny z elementami multimedialnymi.
N2 Laboratoria komputerowe.
N3 Zadanie domowe.
N4 Praca własna studenta.

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	PEK_W1, PEK_W2, PEK_K2	Zaliczenie wykładu — test w ostatnim tygodniu zajęć
F2	PEK_W1, PEK_U1, PEK_U2, PEK_K1, PEK_K2	Zaliczenie laboratorium — kontrola realizacji list zadań
F3	PEK_W2, PEK_U2, PEK_K1, PEK_K2	Zaliczenie laboratorium — zadanie domowe
P=0,2*F1+0,5*F2+0,3*F3.		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

- [1] S. Wagon, *Mathematica in action: problem solving through visualization and computation*, Springer 2010, wydanie 3.
- [2] D.C. Hanselman, B.L. Littlefield, *Mastering MATLAB*, Prentice Hall 2011, wydanie 1.
- [3] G.V Bard, *Sage for Undergraduates*, American Mathematical Society 2014, wydanie 1. M. Odersky, L. Spoon, B. Venners, *Programming in Scala*, Artima Inc. 2011, wydanie 2.
- [4] S.J. Rojas G., E.A. Christensen, F.J. Blanco-Silva, *Learning SciPy for Numerical and Scientific Computing*, Packt Publishing 2015, wydanie 2.

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

Dr inż. Andrzej Giniewicz

MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU
Pakiety matematyczne
Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU MATEMATYKA I STATYSTYKA

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności (o ile dotyczy)**	Cele przedmiotu***	Treści programowe***	Numer narzędzia dydaktycznego***
PEK_W1	K1MIS_W08	C1	Wy8, La8	N1, N2,
PEK_W2	K1MIS_W08, K1MIS_W09, K1MIS_W16	C3	Wy9–Wy15, La9–La15	N1, N2, N3,
PEK_U1	K1MIS_U25	C2, C3	Wy1–Wy7, La1–La7	N1,N2, N3, N4
PEK_U2	K1MIS_U08	C3	Wy9–Wy14, La9–La14	N1,N2, N3, N4
PEK_K1	K1MIS_U25 K1MIS_K01, K1MIS_K06	C3	Wy9–Wy14, La9–La14	N3, N4
PEK_K2	K1MIS_K01	C3	Wy1,Wy15, La1, La15	N1, N2, N4

** - wpisać symbole kierunkowych/specjalnościowych efektów kształcenia

*** - z tabeli powyżej

**WYDZIAŁ MATEMATYKI
KARTA PRZEDMIOTU**

Nazwa w języku polskim: Analiza Matematyczna M3
Nazwa w języku angielskim: Mathematical Analysis M3
Kierunek studiów (jeśli dotyczy): Matematyka i Statystyka
Stopień studiów i forma: I stopień, stacjonarna
Rodzaj przedmiotu: obowiązkowy
Kod przedmiotu: MAT001598
Grupa kursów: TAK

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	45	30			
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	210				
Forma zaliczenia	Egzamin				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)	X				
Liczba punktów ECTS	7				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)	2				
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	4				

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

- 1. Analiza matematyczna M1**
- 2. Analiza matematyczna M2**
- 3. Algebra M2.**
- 4. Wstęp do topologii**

CELE PRZEDMIOTU

C1 Podstawowe pojęcia i twierdzenia z teorii funkcji wielu zmiennych o wartościach wektorowych.
 C2 Całki wielokrotne (podwójne i potrójne).
 C3 Całki krzywoliniowe (niezorientowane i zorientowane).
 C4 Całki powierzchniowe (niezorientowane i zorientowane).
 C5 Nabycie umiejętności stosowania teorii funkcji wielu zmiennych o wartościach wektorowych, całek wielokrotnych, całek krzywoliniowych i całek powierzchniowych do rozwiązywania zagadnień z geometrii, fizyki i mechaniki.

*niepotrzebne skreślić

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

Z zakresu wiedzy:

PEK_W01 ma podstawową wiedzę dotyczącą rachunku różniczkowego funkcji wielu zmiennych o wartościach wektorowych

PEK_W02 zna podstawy teorii całek wielokrotnych

PEK_W03 zna podstawy teorii całek krzywoliniowych

PEK_W04 zna podstawy teorii całek powierzchniowych

PEK_W05 zna podstawowe twierdzenia z analizy wektorowej

Z zakresu umiejętności:

PEK_U01 potrafi obliczać pochodne cząstkowe i stosować w zadaniach rachunek różniczkowy funkcji wielu zmiennych

PEK_U02 potrafi obliczać całki wielokrotne

PEK_U03 potrafi obliczać całki krzywoliniowe

PEK_U04 potrafi obliczać całki powierzchniowe

PEK_U05 potrafi stosować analizę wektorową do rozwiązywania zagadnień z fizyki, geometrii i mechaniki

Z zakresu kompetencji społecznych:

PEK_K01 potrafi korzystać z literatury naukowej, w tym docierać do materiałów źródłowych oraz dokonywać ich przeglądu

PEK_K02 rozumie konieczność samodzielnej i systematycznej pracy nad opanowaniem materiału kursu

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykłady		Liczba godzin
Wy1	Funkcje wielu zmiennych o wartościach wektorowych: pochodna funkcji rzeczywistej wielu zmiennych, interpretacja geometryczna, odwzorowania o wartościach wektorowych, macierz jacobianowa i jacobian, reguła łańcucha dla odwzorowań wektorowych, różniczka funkcji i zastosowania do obliczeń przybliżonych, pola wektorowe, operatory rotacji i dywergencji, twierdzenia o funkcji uwikłanej i odwrotnej.	9
Wy2	Całka podwójna i potrójna: całka na prostokącie, kostce, obszarach normalnych i regularnych, zamiana zmiennych, współrzędne biegunowe, walcowe i sferyczne, zastosowania geometryczne i fizyczne całek wielokrotnych.	12
Wy3	Całki krzywoliniowe: łuk gładki, parametryzacja łuku, całka krzywoliniowa nieorientowana, całka krzywoliniowa zorientowana, związek pomiędzy całkami obu rodzajów i ich zamiana na całki Riemanna, potencjalne pola wektorowe i niezależność od drogi całkowania, twierdzenie Greena, zastosowania całek krzywoliniowych do zagadnień geometrii i fizyki.	12
Wy4	Całki powierzchniowe: płat powierzchniowy, orientacja, całka powierzchniowa nieorientowana i zorientowana, zamiana na całki podwójne, interpretacje i zastosowania całek zorientowanych i nieorientowanych w geometrii i fizyce, wzory Stokesa i Gaussa-Ostrogradskiego, informacja o twierdzeniu Stokesa.	12

Suma godzin	45

Forma zajęć - ćwiczenia		Liczba godzin
Ćw1	Wyznaczanie i stosowanie pochodnych odwzorowań i funkcji uwikłanych. Badanie własności podstawowych operatorów różniczkowych (dywergencja, rotacja).	8
Ćw2	Obliczanie całek wielokrotnych (podwójnych i potrójnych) i ich zastosowanie do zagadnień geometrii i fizyki	7
Ćw3	Obliczanie całek krzywoliniowych (zorientowanych i niezorientowanych) i ich zastosowanie do zagadnień geometrii i fizyki.	8
Ćw4	Obliczanie całek powierzchniowych (zorientowanych i niezorientowanych) i ich zastosowanie do zagadnień geometrii i fizyki.	7
Suma godzin		30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE
1. Wykład problemowy – metoda tradycyjna 2. Ćwiczenia problemowe i rachunkowe – metoda tradycyjna 3. Konsultacje 4. Praca własna studenta – przygotowanie do ćwiczeń, kolokwiów i egzaminu

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	PEK_U01 PEK_U02 PEK_U03 PEK_U04 PEK_U05 PEK_K01 PEK_K02	odpowiedzi ustne, kartkówki, kolokwia
F2	PEK_W01 PEK_W02 PEK_W03 PEK_W04 PEK_W05 PEK_U01 PEK_U02 PEK_U03 PEK_U04 PEK_U05	egzamin
$P = 0,4 * F1 + 0,6 * F2$		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

- [1] H. i J. Musielakowie, Analiza matematyczna, t. II, cz. 1, Wyd. Naukowe UAM, Poznań, 1993.
- [2] G. M. Fichtenholz, Rachunek różniczkowy i całkowy, t. I i III, PWN, Warszawa 1995.
- [3] F. Leja, Rachunek różniczkowy i całkowy ze wstępem do równań różniczkowych, PWN, Warszawa 1977.
- [4] J. Musielak i L. Skrzypczak, Analiza matematyczna, t. III, cz. 1: Całki powierzchniowe, Wydawnictwa Naukowe UAM, Poznań 2006.

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- [1] A. Birkholc, Analiza matematyczna, funkcje wielu zmiennych, PWN, Warszawa 1986.
- [2] M. Moskowitz i F. Paliogiannis, Functions of several real variables, World Scientific, 2011.
- [3] J. Marsden, A. Tromba, Vector calculus, Freeman and Company, 1996.
- [4] M. Gewert i Z. Skoczylas, Elementy analizy wektorowej. Teoria, przykłady, zadania. GiS, Wrocław 2004.
- [5] J. Musielak i L. Skrzypczak, Analiza matematyczna, t. III, cz. 2: Rozmaitości i formy różniczkowe, Wydawnictwa Naukowe UAM, Poznań 2006.

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

prof. dr hab. Zbigniew Olszak (Zbigniew.Olszak@pwr.edu.pl)
prof. dr hab. Krzysztof Stempak (Krzysztof.Stempak@pwr.edu.pl)

**MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU
ANALIZA MATEMATYCZNA M3
Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU MATEMATYKA I STATYSTYKA**

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności (o ile dotyczy)	Cele przedmiotu**	Treści programowe**	Numer narzędzia dydaktycznego**
PEK_W01	K1MIS_W03	C1, C5	Wy1	1, 3, 4
PEK_W02	K1MIS_W03	C2, C5	Wy2	1, 3, 4
PEK_W03	K1MIS_W03	C3, C5	Wy3	1, 3, 4
PEK_W04	K1MIS_W03	C4, C5	Wy4	1, 3, 4
PEK_W05	K1MIS_W03	C1 - C5	Wy1 - Wy4	1, 3, 4
PEK_U01	K1MIS_U05	C1, C5	Ćw1	2, 3, 4
PEK_U02	K1MIS_U05	C2, C5	Ćw2	2, 3, 4
PEK_U03	K1MIS_U05	C3, C5	Ćw3	2, 3, 4
PEK_U04	K1MIS_U05	C4, C5	Ćw4	2, 3, 4
PEK_U05	K1MIS_U05 K1MIS_U24	C1 - C5	Ćw1 - Ćw4	2, 3, 4
PEK_K01	K1MIS_K01	C1 - C5	Wy1 - Wy4 Ćw1 - Ćw4	1, 2, 3, 4
PEK_K02	K1MIS_K01	C1 - C5	Wy1 - Wy4 Ćw1 - Ćw4	1, 2, 3, 4

** - z tabeli powyżej

**WYDZIAŁ MATEMATYKI
KARTA PRZEDMIOTU**

Nazwa w języku polskim Teoria Miary

Nazwa w języku angielskim Measure Theory

Kierunek studiów (jeśli dotyczy): Matematyka i Statystyka

Stopień studiów i forma: I stopień*, stacjonarna / ~~niestacjonarna*~~

Rodzaj przedmiotu: ~~obowiązkowy~~ / ~~wybieralny~~ / ~~ogólnouczelniany*~~

Kod przedmiotu MAT001606

Grupa kursów TAK / NIE*

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	45	30			
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	210				
Forma zaliczenia	Egzamin				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)	X				
Liczba punktów ECTS	7				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)	3				
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	3				

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

Znajomość pojęć i twierdzeń rachunku różniczkowego oraz przede wszystkim całkowego funkcji jednej i wielu zmiennych. Znajomość rachunku zbiorów.

CELE PRZEDMIOTU

- C1 Poznanie podstawowych własności miar – ze szczególnym uwzględnieniem miary Lebesgue’a
- C2 Zrozumienie znaczenia całki Lebesgue’a
- C3 Opanowanie pojęć zbieżności według miary oraz zasad przechodzenia z granicą pod całkę
- C4 Poznanie podstawowych narzędzi i twierdzeń abstrakcyjnej teorii miary
- C5 Nabycie umiejętności dostrzegania zjawisk teorio-miarowych w zagadnieniach z pokrewnych działach matematyki oraz w zastosowaniach praktycznych

*niepotrzebne skreślić

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

Z zakresu wiedzy student powinien:

PEK_W01 znać aksjomatykę i własności miar, przestrzeni mierzalnych i miarowych

PEK_W02 rozumieć konstrukcję miary, w tym miary Lebesgue'a, poprzez miarę zewnętrzną i pojęcie mierzalności w sensie Caratheodory'ego

PEK_W03 znać pojęcie mierzalności funkcji i wiedzieć o aproksymacji funkcjami prostymi

PEK_W04 rozumieć pojęcie całki Lebesgue'a, rozumieć jej powiązania z całką Riemanna i znać twierdzenia Lebesgue'a

PEK_W05 opanować fundamentalne narzędzia teorii miary: twierdzenie Fubini'ego, twierdzenie Radona-Nikodyma

Z zakresu umiejętności, w wyniku odbycia kursu student winien

PEK_U01 umieć obliczać wartości miary Lebesgue'a oraz innych miar borelowskich konkretnych zbiorów na prostej i na płaszczyźnie

PEK_U02 rozpoznawać funkcje mierzalne i przeprowadzać dowody metodą „komplikacji funkcji”, rozpoznawać zbieżność wg miary i prawie wszędzie

PEK_U03 mieć opanowane techniki całkowania całką Lebesgue'a, w szczególności umieć przechodzić z granicą pod całkę

PEK_U04 Potrafić stosować podstawowe twierdzenia teorii miary w przykładach i zadaniach, samodzielnie przeprowadzać proste dowody

PEK_U05 umieć stosować narzędzia teorii miary i całki Lebesgue'a w pokrewnych dziedzinach matematyki

Z zakresu kompetencji społecznych student:

PEK_K01 potrafi korzystać z dostępnej literatury naukowej

PEK_K02 rozumie potrzebę systematycznej i samodzielnej pracy nad opanowaniem materiału

PEK_K03 hartuje się w dążeniu do osiągnięcia celu (np. rozwiązania zadania) i nie zraża się początkowymi trudnościami

PEK_K04 potrafi prezentować swoje rozumowania i dyskutować na temat wystąpień kolegów

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykłady		Liczba godzin
Wy1	operacje na zbiorach, pierścienie, ciała, rodziny monotoniczne, sigma-ciała	4
Wy2	miara Jordana na prostej, miara (nieujemna, przeliczalnie addytywna) na sigma-ciele, przykłady miar	4
Wy3	zbiory borelowskie w przestrzeni metrycznej, miara zewnętrzna, miara zewnętrzna Lebesgue'a na prostej	6
Wy4	mierzalność w sensie Caratheodory'ego, sigma-ciało zbiorów mierzalnych, miara Lebesgue'a na prostej	4
Wy5	funkcje mierzalne, (funkcje charakterystyczne, funkcje proste, aproksymacja)	3
Wy6	zbieżność prawie wszędzie i zbieżność wg miary	5
Wy7	całka Lebesgue'a na przestrzeni miarowej, własności, funkcje całkowne	6
Wy8	związki i porównanie całki Lebesgue'a z całką Riemanna	3

Wy9	dystrybuanty i miary borelowskie na prostej, całka Riemanna-Stieltjesa	2
Wy10	lemat Fatou i twierdzenia Lebesgue'a o zbieżności całek	4
Wy11	miary produktowe i tw. Fubiniego	2
Wy12	absolutna ciągłość miar, singularność, tw. o rozkładzie miary na część singularną i absolutnie ciągłą, tw. Radona-Nikodyma.	4
	Suma godzin	45

Forma zajęć - ćwiczenia		Liczba godzin
Ćw1	operacje na zbiorach, granica dolna i górna ciągu zbiorów	2
Ćw2	obliczanie miary Jordana zbiorów na prostej, przykłady miar, własności: ciągłość z dołu, ciągłość z góry	2
Ćw3	generowanie sigma-ciała zbiorów borelowskich przez różne rodziny zbiorów, sprawdzanie własności miar na podrodzinach zbiorów	2
Ćw4	uzupełnienie sigma-ciała zbiorów borelowskich względem miary Lebesgue'a, inne własności miary Lebesgue'a: niezmienniczość na przesunięcia	2
Ćw5	funkcje mierzalne, operacje na funkcjach prostych i mierzalnych, testowanie mierzalności	2
Ćw6	przykłady ciągów funkcji zbieżnych p.w. ale nie wg. miary i na odwrót, własności obu zbieżności i związku między nimi	2
Ćw7	własności całki Lebesgue'a w przykładach, obliczanie całek przykładowych funkcji	4
Ćw8	przykłady funkcji całkowalnych w sensie Lebesgue'a ale nie w sensie Riemanna, interpretacja całki niewłaściwej Riemanna w przykładach	2
Ćw9	własności dystrybuant, przykłady, całkowanie całką Riemanna-Stieltjesa	2
Ćw10	uogólnienie tw. Lebesgue'a dla zbieżności wg. miary, przykłady wymagające przejścia z granicą pod całkę, przykłady negatywne	4
Ćw11	miara produktowa Lebesgue'a na płaszczyźnie, inne przykłady miar produktowych, całkowanie z zastosowaniem tw. Fubiniego	2
Ćw12	rozkłady przykładowych miar, miary z gęstością, jednoznaczność gęstości Radona-Nikodyma, własności i zastosowania tw. Radona-Nikodyma w zadaniach	2
Ćw13	powtórka materiału, lista powtórkowa	2
	Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

1. wykład problemowy – metoda tradycyjna
2. ćwiczenia problemowe – metoda tradycyjna.
- 3 konsultacje
- 4 praca własna studenta

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia

– podsumowująca (na koniec semestru)		
F1	PE_U01—PE_U05 PE_W01—PE_W05 PE_K01—PE_K04	odpowiedzi ustne, kartkówki,
F2	PE_U01—PE_U04 PE_W01—PE_W05 PE_K01—PE_K03	kolokwia
F3	PE_U01—PE_U05 PE_W01—PE_W05 PE_K01—PE_K03	Egzamin
$P = 0,3 * F1 + 0,3 * F2 + 0,4 * F3$		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

- [1] . Łojasiewicz, Wstęp do teorii funkcji rzeczywistych, PWN, Warszawa 1976.
- [2] S. Hartman i J. Mikusiński, Teoria miary i całki Lebesgue'a, PWN, Warszawa 1957.
- [3] J. C. Oxtoby, Measure and Category, Springer, 1971.
- [4]

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- [1] Halmos, Measure Theory, Van Nostrand, New York 1950.
- [2] K. Falconer, Techniques in Fractal Geometry, Wiley & Sons, Chichester 1997.
- [3] C. A. Rogers, Hausdorff measures, Cambridge Univ. Press, 1970.

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

prof. dr hab. Tomasz Downarowicz (downar@pwr.wroc.pl)

**MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU
TEORIA MIARY
Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU MATEMATYKA I STATYSTYKA**

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności (o ile dotyczy)	Cele przedmiotu**	Treści programowe**	Numer narzędzia dydaktycznego**
PEK_W01	K1MIS_W01, K1MIS_W02, K1MIS_W03	C1, C4	Wy1, Wy2	1,3,4
PEK_W02	K1MIS_W01, K1MIS_W02, K1MIS_W05	C1, C4	Wy2, Wy3, Wy4,	1,3,4
PEK_W03	K1MIS_W01, K1MIS_W02, K1MIS_W03, K1MIS_W05	C1, C4	Wy5	1,3,4
PEK_W04	K1MIS_W02, K1MIS_W04, K1MIS_W05, K1MIS_W08, K1MIS_W12	C2, C3, C4	Wy5, Wy6, Wy7, Wy8, Wy9, Wy10	1,3,4
PEK_W05	K1MIS_W02, K1MIS_W04, K1MIS_W05, K1MIS_W08, K1MIS_W12	C4, C5	Wy10, Wy11, Wy12	1,3,4
PEK_U01	K1MIS_U01, K1MIS_U02, K1MIS_U03	C1	Ćw1, Ćw2, Ćw3, Ćw4	2,3,4
PEK_U02	K1MIS_U01, K1MIS_U03, K1MIS_U05	C1, C3	Ćw5, Ćw6	2,3,4
PEK_U03	K1MIS_U01, K1MIS_U05, K1MIS_U08	C2, C3	Ćw7, Ćw8, Ćw9, Ćw10	2,3,4
PEK_U04	K1MIS_U01, K1MIS_U03, K1MIS_U05	C4	Ćw11, Ćw12	2,3,4
PEK_U05	K1MIS_U01, K1MIS_U26, K1MIS_U27	C5	Ćw11, Ćw12, Ćw13	2,3,4
PEK_K01	K1MIS_K01, K1MIS_K02, K1MIS_K06	C1—C4	Wy1—Wy12	1,2,3,4
PEK_K02	K1MIS_K01, K1MIS_K02, K1MIS_K03,	C1—C4	Wy1—Wy12 Ćw1—Ćw13	1,2,3,4
PEK_K03	K1MIS_K01, K1MIS_K02, K1MIS_K03	C4, C5	Ćw1—Ćw13	1,2,3,4
PEK_K04	K1MIS_K03, K1MIS_K04, K1MIS_K05, K1MIS_K06	C1—C5	Ćw1—Ćw13	1,2,3,4

** - z tabeli powyżej

WYDZIAŁ MATEMATYKI

KARTA PRZEDMIOTU

Nazwa przedmiotu w języku polskim	Wstęp do Rachunku Prawdopodobieństwa
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Introduction to Probability
Kierunek studiów (jeśli dotyczy)	Matematyka i Statystyka
Stopień studiów i forma	I stopień, stacjonarna
Rodzaj przedmiotu	obowiązkowy
Kod przedmiotu	MAT001609
Grupa kursów	TAK

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30	30			
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	180				
Forma zaliczenia	Zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)	X				
Liczba punktów ECTS	6				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)	2				
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	3				

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

Zaliczony kurs Analizy 2 dla Matematyki

CELE KURSU

- C1. Zapoznanie z najważniejszymi pojęciami i twierdzeniami rachunku prawdopodobieństwa.
- C2. Opanowanie podstawowych algorytmów służących do obliczania wielkości numerycznych związanych ze zmiennymi losowymi.

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

Z zakresu wiedzy:

PEK_W01: zna konstrukcję podstawowych modeli probabilistycznych

PEK_W02: rozumie i potrafi stosować język zmiennych losowych

PEK_W03: zna najważniejsze rozkłady prawdopodobieństwa

PEK_W04: zna Prawa Wielkich Liczb i Centralne Twierdzenie Graniczne, rozumie ich znaczenie teoretyczne i potrafi zastosować do obliczeń

Z zakresu umiejętności:

PEK_U01: potrafi obliczać prawdopodobieństwa w modelu klasycznym i geometrycznym

PEK_U02: potrafi obliczać prawdopodobieństwa warunkowe

PEK_U03: umie korzystać z nierówności do szacowania prawdopodobieństw

PEK_U04: potrafi sprawdzić, czy dane zdarzenia lub zmienne losowe są niezależne

PEK_U05: potrafi obliczać rozkłady sum zmiennych losowych o danym rozkładzie łącznym

PEK_U06: potrafi szacować prawdopodobieństwa zdarzeń dotyczących sum niezależnych zmiennych losowych za pomocą Centralnego Twierdzenia Granicznego

Z zakresu kompetencji społecznych:

PEK_K1: uczy się systematycznej i samodzielnej pracy w celu zdobycia wiedzy.

TREŚCI PROGRAMOWE		
Forma zajęć - wykłady		Godz.
Wy1	Przykłady problemów i zadań, które są przedmiotem Rachunku Prawdopodobieństwa. Klasyczna definicja prawdopodobieństwa i prawdopodobieństwo geometryczne.	2.0
Wy2	Algebra i sigma-algebra zbiorów, prawdopodobieństwo jako unormowana miara sigma-addytywna, przestrzeń probabilistyczna i najważniejsze własności prawdopodobieństwa (w tym wzór włączeń i wyłączeń)	2.0
Wy3	Prawdopodobieństwo warunkowe i wzór Bayesa.	2.0
Wy4	Niezależność stochastyczna układów zdarzeń. Schemat Bernoulliego, Graniczne Twierdzenie Poissona.	2.0
Wy5	Zmienne losowe, rozkład zmiennej losowej, niezależność zmiennych losowych.	2.0
Wy6	Dystrybucja zmiennej losowej, własności dystrybucji. Klasyfikacja rozkładów, rozkłady dyskretne i absolutnie ciągłe. Najważniejsze przykłady rozkładów dyskretnych i rozkładów absolutnie ciągłych.	2.0
Wy7	Wartość oczekiwana, wariancja i momenty zmiennej losowej. Własności wartości oczekiwanej i wariancji.	2.0
Wy8	Funkcje zmiennych losowych i wyznaczanie ich rozkładów.	2.0
Wy9	Wektory losowe: rozkłady brzegowe, dystrybucja, gęstość, momenty. Charakterystyka niezależności zmiennych losowych w języku wektorów losowych. Kowariancja i korelacja.	2.0
Wy10	Wielowymiarowy rozkład normalny. Funkcje wektorów losowych. Rozkład chi-kwadrat.	2.0
Wy11	Rozkład sumy zmiennych losowych. Splot rozkładów.	2.0
Wy12	Różne rodzaje zbieżności zmiennych losowych (z prawdop.1, według prawd. oraz słaba zbieżność rozkładów)	2.0
Wy13	Nierówność Czebyszewa, Słabe Prawo Wielkich Liczb, Lemat Borela-Cantelliego	2.0
Wy14	Nierówność Kołmogorowa, Mocne Prawo Wielkich Liczb.	2.0
Wy15	Centralne Twierdzenie Graniczne dla zmiennych o jednakowych rozkładach (bez dowodu) i (jako wniosek) Tw. de Moivre'a – Laplace'a. Zastosowania.	2.0
Suma godzin		30

Forma zajęć - ćwiczenia		Godz.
Cw1	Prawdopodobieństwo klasyczne: obliczanie prawdopodobieństw z użyciem metod kombinatorycznych	4.0
Cw2	Podstawowe własności prawdopodobieństwa, stosowanie wzoru włączeń i wyłączeń	2.0
Cw3	Obliczanie prawdopodobieństw warunkowych, badanie niezależności zdarzeń, stosowanie schematu Bernoulliego i rozkładu Poissona	4.0
Cw4	Zmienne losowe - wyznaczanie dystrybuanty, wartości oczekiwanej, wariancji i wyższych momentów, sigma-ciało generowane przez zmienną	4.0
Cw5	Obliczanie rozkładów brzegowych wielowymiarowych wektorów losowych. Badanie niezależności współrzędnych wektora losowego i obliczanie rozkładów sum i iloczynów zmiennych, gdy dany jest rozkład łączny	8.0
Cw6	Wielowymiarowy rozkład normalny i rozkład chi-kwadrat.	4.0
Cw7	Stosowanie nierówności Czebyszewa do oszacowań prawdopodobieństw, stosowanie lematu Borela-Cantelli`ego, badanie czy dany ciąg zmiennych losowych spełnia Prawo Wielkich Liczb	2.0
Cw8	Kolokwium zaliczeniowe	2.0
Suma godzin		30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

- N1. Wykład - metoda tradycyjna
- N2. Ćwiczenia problemowe i rachunkowe – metoda tradycyjna
- N3. Konsultacje
- N4. Praca własna studenta – przygotowanie do ćwiczeń

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Ocena (F-formująca; P-podsumowująca)	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
P1	PEK_U1-PEK_U6, PEK_K1	Kolokwium na ćwiczeniach, kartkówki, odpowiedzi ustne
P2	PEK_W1-PEK_W4	Egzamin ??????????????????

F-uzyskanie pozytywnych ocen P1 oraz P2 jest warunkiem koniecznym uzyskania pozytywnej oceny z kursu. Warunki ustalenia oceny F określa prowadzący kurs.

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA

- A1. J. Jakubowski, R. Sztencel, *Wstęp do teorii prawdopodobieństwa*, Script, Warszawa, 2001
- A2 W. Feller, *Wstęp do rachunku prawdopodobieństwa*, tomy 1 i 2, PWN. Warszawa, 1971

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA

- B1. A. A. Borowkow, *Rachunek prawdopodobieństwa*, PWN, Warszawa, 1975.

OPIEKUNOWIE PRZEDMIOTU

Dr hab. Tomasz Żak, prof. PWr. (Tomasz. Zak@pwr.edu.pl)

MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU

Wstęp do Rachunku Prawdopodobieństwa

Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU MATEMATYKA I STATYSTYKA

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności (o ile dotyczy)	Cele przedmiotu**	Treści programowe**	Numer narzędzia dydaktycznego**
PEK_W01 (wiedza)	K1MIS_W01, K1MIS_W02, K1MIS_W06	C1, C2	Wy1 – Wy4, Wy6, Wy10	1,3
PEK_W02	K1MIS_W01, K1MIS_W02, K1MIS_W06	C1, C2	Wy4 – W8, Wy11	1,3
PEK_W03	K1MIS_W06, K1MIS_W12	C1, C2	Wy4, Wy6, Wy10	1,3
PEK_W04	K1MIS_W01, K1MIS_W06, K1MIS_W12	C2	Wy11-Wy15	1,3
PEK_U01 (umiejętności)	K1MIS_U17	C1, C2	Ćw1, Ćw2	2, 3, 4
PEK_U02	K1MIS_U17	C1, C2	Ćw2	2, 3, 4
PEK_U03	K1MIS_U17	C1, C2	Ćw3, Ćw4	2, 3, 4
PEK_U04	K1MIS_U18	C1, C2	Ćw2, Ćw5	2, 3, 4
PEK_U05	K1MIS_U18	C1, C2	Ćw6	2, 3, 4
PEK_U06	K1MIS_U18	C1, C2	Ćw7	2, 3, 4
PEK_K01 (kompetencje)	K1MIS_K01, K1MIS_K05	C1, C2	Wy1-Wy15, Ćw1-Ćw 8	1, 2, 3, 4

**WYDZIAŁ MATEMATYKI
KARTA PRZEDMIOTU**

Nazwa w języku polskim FUNKCJE ANALITYCZNE

Nazwa w języku angielskim ANALYTIC FUNCTIONS

Kierunek studiów (jeśli dotyczy): Matematyka i Statystyka

Stopień studiów i forma: I stopień*, stacjonarna / ~~niestacjonarna*~~

Rodzaj przedmiotu: obowiązkowy / ~~wybieralny / ogólnouczelniany*~~

Kod przedmiotu MAT001599

Grupa kursów TAK / NIE*

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30	30			
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	150				
Forma zaliczenia	Egzamin				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)	X				
Liczba punktów ECTS	5				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)	2				
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	3				

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

1. Algebra
2. Analiza Matematyczna

CELE PRZEDMIOTU

- C1 Poznanie podstawowych pojęć teorii funkcji zmiennej zespolonej
 C2 Opanowanie i zrozumienie podstawowych narzędzi teorii
 C3 Umiejętność stosowania poznanych pojęć
 C4 Zastosowanie teorii w rozwiązywaniu problemów z innych działów matematyki
 C5 Poznanie zastosowań w naukach technicznych

*niepotrzebne skreślić

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

Z zakresu wiedzy:

PEK_W01 zna podstawowe funkcje elementarne zmiennej zespolonej

PEK_W02 posiada podstawową wiedzę o ciągach i szeregach zespolonych

PEK_W03 posiada wiedzę o pochodnej funkcji zespolonej

PEK_W04 rozumie pojęcie całki zespolonej i potrafi się nim posługiwać

PEK_W05 zna podstawowe twierdzenia o funkcjach analitycznych i rozumie ich znaczenie

Z zakresu umiejętności:

PEK_U01 potrafi badać zbieżność ciągów i szeregów zespolonych

PEK_U02 potrafi posługiwać się pojęciem pochodnej zespolonej

PEK_U03 potrafi stosować poznane twierdzenia o całkach zespolonych

PEK_U04 potrafi stosować wiedzę o funkcjach analitycznych do obliczania całek

PEK_U05 dostrzega potrzebę znajomości analizy zespolonej w rozwoju innych działów matematyki oraz w naukach technicznych

Z zakresu kompetencji społecznych:

PEK_K01 potrafi uzupełniać wiedzę w oparciu o dostępne źródła

PEK_K02 rozumie potrzebę zdobywania wiedzy

PEK_K03 dostrzega znaczenie systematyczności w pracy

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykłady		Liczba godzin
Wy1	Funkcje elementarne, ciągi i szeregi liczb zespolonych, szeregi potęgowe.	4
Wy2	Pochodna, równania Cauchy- Riemanna, pochodne formalne, odwzorowania konforemne.	2
Wy3	Całki zespolone, twierdzenie i wzór Cauchy`ego, tw. Morery, zastosowania.	6
Wy4	Zera i osobliwości izolowane funkcji holomorficzných. Klasyfikacja.	2
Wy5	Tw. o wartości średniej, o maksimum modułu, zasada maksimum.	2
Wy6	Nierówności Cauchy`ego, funkcje całkowite, tw. Liouville`a, zas. tw, algebry.	2
Wy7	Ciągi i szeregi funkcji holomorficzných. Zbieżność niemal jednostajna i w $L(p)$.	2
Wy8	Funkcje meromorficzne, residua, tw. o residuach, metody obliczania.	2
Wy9	Zastosowania do obliczania całek rzeczywistých.	2
Wy10	Zasada argumentu, tw. o odwzorowaniu otwartym, tw, o odwzorowaniu odwrotnym	4
Wy11	Funkcje holomorficzne w pierścieniu, szeregi Laurenta.	2
	Suma godzin	30

Forma zajęć - ćwiczenia		Liczba godzin
Ćw1	Badanie zbieżności ciągów i szeregów zespolonych	2
Ćw2	Badanie holomorficznosci i przykładowe odwzorowania konforemne	2
Ćw3	Zastosowania wzoru i tw. Cauchy`ego	4
Ćw4	Analiza zer i osobliwości	4

Ćw5	Rozwinięcia w szeregi potęgowe	4
Ćw6	Rozwinięcia w szeregi Laurenta	2
Ćw7	Metody obliczania reszduów	2
Ćw8	obliczanie całek przy pomocy reszduów	4
Ćw9	rozkłady na ułamki proste	2
Ćw10	Przykładowe zastosowania w innych dziedzinach	4
	Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

1. Tradycyjny wykład
2. Rozwiązywanie problemów i ćwiczenia rachunkowe
3. Samodzielna prezentacja przez studentów
4. Konsultacje

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	PEK_U01 PEK_U02 PEK_U03 PEK_U04 PEK_U05 PEK_K01 PEK_K03	Odpowiedzi ustne, prezentacja, kolokwia
F2	PEK_W01 PEK_W02 PEK_W03 PEK_W04 PEK_W05 PEK_U01 PEK_U02 PEK_U03 PEK_U04 PEK_U05 PEK_K02	egzamin
P=0,4*F1+0.6*F2		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA
<u>LITERATURA PODSTAWOWA:</u> [1] W. Rudin, Analiza rzeczywista i zespolona. [2] F. Leja, Funkcje zespolone.
<u>LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:</u> [1] B. W. Szabat, Wstep do analizy zespolonej. [2] J. Krzyż, J. Ławrynowicz, Elementy analizy zespolonej. [3] L. V. Ahlfors, Complex Analysis. [4] J.B. Conway, Functions of One Complex Variable.
OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)
Dr inż. Jerzy Ryczaj (Jerzy.Ryczaj@pwr.wroc.pl)

**MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU
FUNKCJE ANALITYCZNE
Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU MATEMATYKA I STATYSTYKA**

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności (o ile dotyczy)	Cele przedmiotu**	Treści programowe**	Numer narzędzia dydaktycznego**
PEK_W01 (wiedza)	K1MIS_W01, K1MIS_W02, K1MIS_W03, K1MIS_W04	C1	Wy1	1, 4
PEK_W02	K1MIS_W01, K1MIS_W02, K1MIS_W03, K1MIS_W04	C2	Wy1, Wy2	1, 4
PEK_W03	K1MIS_W01, K1MIS_W02, K1MIS_W03, K1MIS_W04	C2, C3	Wy2, Wy3, Wy4	1, 4
PEK_W04	K1MIS_W01, K1MIS_W02, K1MIS_W03	C3, C4	Wy5, Wy6, Wy8, Wy9	1, 4
PEK_W05	K1MIS_W01, K1MIS_W02, K1MIS_W03	C3, C4, C5	Wy7, Wy10, Wy11	1,4
PEK_U01 (umiejętności)	K1MIS_U01, K1MIS_U02, K1MIS_U03, K1MIS_U06,	C1	Ćw1	2, 3, 4
PEK_U02	K1MIS_U01, K1MIS_U02, K1MIS_U03, K1MIS_U06,	C2	Ćw2, Ćw3	2, 3, 4
PEK_U03	K1MIS_U01, K1MIS_U02, K1MIS_U03, K1MIS_U06, K1MIS_U24	C2, C3	Ćw3, Ćw4, Ćw5	2, 3, 4
PEK_U04	K1MIS_U01, K1MIS_U02, K1MIS_U03, K1MIS_U05, K1MIS_U06	C3, C4	Ćw6, Ćw7, Ćw8	2, 3, 4
PEK_U05	K1MIS_U01, K1MIS_U02, K1MIS_U03, K1MIS_U05, K1MIS_U06, K1MIS_U24	C4, C5	Ćw8, Ćw9, Ćw10	2, 3, 4
PEK_K01 (kompetencje)	K1MIS_K01, K1MIS_K02, K1MIS_K05, K1MIS_K07	C1, C2, C3, C4, C5	Wy1 – Wy11 Ćw1 - Ćw10	1,2,3,4
PEK_K02	K1MIS_K01, K1MIS_K03, K1MIS_K05, K1MIS_K07	C1, C2, C3, C4, C5	Wy1 – Wy11 Ćw1 - Ćw10	1,2,3,4
PEK_K03	K1MIS_K01, K1MIS_K04, K1MIS_K05	C1, C2, C3, C4, C5	Wy1 – Wy11 Ćw1 - Ćw10	1,2,3,4

** - z tabeli powyżej

WYDZIAŁ MATEMATYKI

KARTA PRZEDMIOTU

Nazwa przedmiotu w języku polskim	Rachunek Prawdopodobieństwa
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Theory of Probability
Kierunek studiów (jeśli dotyczy)	Matematyka i Statystyka
Stopień studiów i forma	I stopień, stacjonarna
Rodzaj przedmiotu	obowiązkowy
Kod przedmiotu	MAT001603
Grupa kursów	TAK

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30	30			
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	120				
Forma zaliczenia	Egzamin				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)	X				
Liczba punktów ECTS	5				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)	2				
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	2				

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

Zaliczony kurs *Wstępu do Rachunku Prawdopodobieństwa*

CELE KURSU

- C1. Przedstawienie najważniejszych metod i narzędzi dowodowych, stosowanych w Rachunku Prawdopodobieństwa, w tym funkcji charakterystycznych.
- C2. Poznanie własności warunkowej wartości oczekiwanej i jej zastosowań.
- C3. Zapoznanie z ważnymi rozkładami służącymi do modelowania zjawisk rzeczywistych: rozkłady maksimów i rozkłady występujące w twierdzeniach granicznych.
- C4. Omówienie błędzeń losowych po kratkach w R^d oraz klasycznych twierdzeń związanych z błędzeniem po Z: Prawo Arcusa Sinusa i Prawo Iterowanego Logarytmu.

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

Z zakresu wiedzy:

PEK_W01: znaj metodę funkcji charakterystycznych

PEK_W02: ma podstawową wiedzę z zakresu warunkowej wartości oczekiwanej

PEK_W03: zna najważniejsze rozkłady prawdopodobieństwa występujące w twierdzeniach granicznych

PEK_W04: rozumie własności błędzenia losowego

Z zakresu umiejętności:

PEK_U01: potrafi korzystać z metody funkcji charakterystycznych

PEK_U02: umie korzystać z własności warunkowej wartości oczekiwanej

PEK_U03: potrafi wykorzystywać rozkłady maksimów do obliczeń przybliżonych

PEK_U04: umie obliczać prawdopodobieństwa dotyczące błędzeń losowych

Z zakresu kompetencji społecznych:

PEK_K01: potrafi korzystać z literatury naukowej, w tym docierać do materiałów źródłowych oraz dokonywać ich przeglądu

PEK_K2: uczy się systematycznej i samodzielnej pracy w celu zdobycia wiedzy.

TREŚCI PROGRAMOWE		
Forma zajęć - wykłady		Godz.
Wy1	Funkcje charakterystyczne i ich podstawowe własności.	2.0
Wy2 i 3	Twierdzenie Levy'ego-Cramera i dowód CTG Lindeberga-Fellera.	4.0
Wy4	Dalsze własności funkcji charakterystycznych: twierdzenie Bochnera i twierdzenia o odwracaniu.	2.0
Wy5 i 6	Warunkowa wartość oczekiwana i jej najważniejsze własności.	4.0
Wy7	Warunkowa wartość oczekiwana $E(X Y)$ i sposoby jej obliczania.	2.0
Wy8	Rozkłady maksimów i twierdzenia graniczne dla maksimów (informacyjnie).	2.0
Wy9	Błądzenie losowe po Z , zasada odbicia i twierdzenie o głosowaniu.	2.0
Wy10	Prawo Arcusa Sinusa dla prowadzeń i zmian znaku w błędzeniu po Z .	2.0
Wy11	Prawo Iterowanego Logarytmu dla błędzenia losowego (informacyjnie), Symetryczne błędzenie po kracie n -wymiarowej. Twierdzenie o powracaniu.	2.0
Wy12 i 13	Symetryzacja i nierówności symetryzacyjne. Nierówność Levy'ego. Zbieżność szeregów niezależnych zmiennych losowych. Twierdzenie Kołmogorowa o trzech szeregach.	4.0
Wy14	Rozkłady stabilne i niekończenie podzielne na prostej, ich rola w twierdzeniach granicznych (informacyjnie).	2.0
Wy15	Układy trójkątne i najogólniejsza postać CTG. Wzór Levy'ego-Chinczyna (bez dowodu).	2.0
Suma godzin		30
Forma zajęć - ćwiczenia		Godz.
Cw1-3	Obliczanie funkcji charakterystycznych najważniejszych rozkładów, stosowanie Centralnego Twierdzenia Granicznego do szacowania prawdopodobieństw dotyczących sum niezależnych zmiennych losowych.	6.0
Cw4	Badanie warunków dostatecznych dla funkcji charakterystycznych i Twierdzenie Polyi; sprawdzanie czy dana funkcja jest funkcją charakterystyczną.	2.0
Cw5 i 6	Obliczanie warunkowej wartości oczekiwanej $E(X Y)$ jako funkcji borelowskiej zmiennej Y .	4.0
Cw7 i 8	Obliczanie rozkładów maksimów i minimów, stosowanie rozkładu podwójnie wykładniczego i rozkładów Weibulla.	4.0
Cw9-12	Obliczanie prawdopodobieństw różnych zdarzeń związanych z symetrycznym błędzeniem losowym po liczbach całkowitych i po kracie d -wymiarowej, stosowanie zasady odbicia, powracalność błędzenia w R^d	8.0

Cw13	Badanie równoważności różnych definicji miary gaussowskiej w przestrzeni n -wymiarowej, sprawdzanie czy dany rozkład jest stabilny lub nieskończenie podzielny.	2.0
Cw14	Badanie zbieżności szeregów losowych.	2.0
Cw15	Kolokwium zaliczeniowe	2.0
	Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

- N1. Wykład - metoda tradycyjna
 N2. Ćwiczenia problemowe i rachunkowe – metoda tradycyjna
 N3. Konsultacje
 N4. Praca własna studenta – przygotowanie do ćwiczeń

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Ocena (F-formująca; P-podsumowująca)	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
P1	PEK_U1-PEK_U4, PEK_K1,PEK_U2	Kolokwium na ćwiczeniach, kartkówki, odpowiedzi ustne
P2	PEK_W1-PEK_W4	Egzamin

F-uzyskanie pozytywnych ocen P1 oraz P2 jest warunkiem koniecznym uzyskania pozytywnej oceny z kursu. Warunki ustalenia oceny F określa prowadzący kurs.

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA

- A1. J. Jakubowski, R. Sztencel, *Wstęp do teorii prawdopodobieństwa*, Script, Warszawa, 2001
 A2 W. Feller, *Wstęp do rachunku prawdopodobieństwa*, tomy 1 i 2, PWN. Warszawa, 1971

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA

- B1. A. A. Borowkow, *Rachunek prawdopodobieństwa*, PWN, Warszawa, 1975.

OPIEKUNOWIE PRZEDMIOTU

Dr hab. Tomasz Żak, prof. PWr. (Tomasz. Zak@pwr.edu.pl)

MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU

Wstęp do Rachunku Prawdopodobieństwa

Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU MATEMATYKA I STATYSTYKA

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności (o ile dotyczy)	Cele przedmiotu**	Treści programowe**	Numer narzędzia dydaktycznego**
PEK_W01 (wiedza)	K1MIS_W01, K1MIS_W02, K1MIS_W03	C1	Wy1 – Wy4	1,3
PEK_W02	K1MIS_W12	C2	Wy5 – W7	1,3
PEK_W03	K1MIS_W06, K1MIS_W12	C3	Wy8, Wy14, Wy15	1,3
PEK_W04	K1MIS_W01, K1MIS_W06, K1MIS_W12	C4	Wy9-Wy11	1,3
PEK_U01 (umiejętności)	K1MIS_U17	C1	Ćw1- Ćw4	2, 3, 4
PEK_U02	K1MIS_U17	C2	Ćw5-Cw6	2, 3, 4
PEK_U03	K1MIS_U17	C3	Ćw7, Ćw8	2, 3, 4
PEK_U04	K1MIS_U18	C4	Ćw8 – Ćw12	2, 3, 4
PEK_K01 (kompetencje)	K1MIS_K01, K1MIS_K05	C1 – C4	Wy1-Wy15, Ćw1-Ćw 14	1, 2, 3, 4

**WYDZIAŁ MATEMATYKI
KARTA PRZEDMIOTU**

Nazwa w języku polskim RÓWNANIA RÓŻNICZKOWE ZWYCZAJNE

Nazwa w języku angielskim ORDINARY DIFFERENTIAL EQUATIONS

Kierunek studiów (jeśli dotyczy): Matematyka i Statystyka

Stopień studiów i forma: I stopień, stacjonarna

Rodzaj przedmiotu: obowiązkowy

Kod przedmiotu MAT001604

Grupa kursów TAK

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30	30			
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	150				
Forma zaliczenia	Egzamin				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)	X				
Liczba punktów ECTS	6				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)	2				
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	3				

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

1. Zna rachunek różniczkowy i całkowy funkcji jednej i wielu zmiennych
2. Zna podstawowe fakty z topologii przestrzeni metrycznych, w szczególności zna sformułowanie i dowód twierdzenia Banacha o punkcie stałym
3. Zna podstawowe fakty z teorii macierzy

CELE PRZEDMIOTU

C1 Poznanie podstawowych pojęć z zakresu równań różniczkowych zwyczajnych i równań różniczkowych cząstkowych

C2 Nabycie umiejętności szukania rozwiązań podstawowych klas równań różniczkowych zwyczajnych i cząstkowych

C3 Stosowanie nabytej wiedzy do tworzenia i analizy modeli matematycznych opisywanych równaniami różniczkowymi zwyczajnymi i cząstkowymi, stosowanych w różnych dziedzinach nauki i praktyki

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

Z zakresu wiedzy:

PEK_W01 zna podstawowe pojęcia równań różniczkowych zwyczajnych i cząstkowych

PEK_W02 zna twierdzenia o istnieniu i jednoznaczności rozwiązań dla równań różniczkowych zwyczajnych

PEK_W03 zna podstawowe wzory na rozwiązania wybranych klas równań różniczkowych zwyczajnych i cząstkowych

Z zakresu umiejętności:

PEK_U01 potrafi rozwiązywać podstawowe rodzaje równań różniczkowych zwyczajnych i cząstkowych

PEK_U02 potrafi podać interpretację geometryczną równań różniczkowych zwyczajnych i układów takich równań

PEK_U03 potrafi podać zastosowania równań różniczkowych zwyczajnych i cząstkowych do typowych zagadnień praktycznych

Z zakresu kompetencji społecznych:

PEK_K01 potrafi korzystać z literatury naukowej, w tym docierać do materiałów źródłowych oraz dokonywać ich przeglądu

PEK_K02 rozumie konieczność systematycznej i samodzielnej pracy nad opanowaniem materiału kursu

PEK_K03 potrafi być osobą odpowiedzialną i zdobywać wiedzę w sposób uczciwy

PEK_K04 przestrzega obyczajów i zasad obowiązujących w środowisku akademickim

PEK_K05 potrafi współpracować ze specjalistami z innych dziedzin nauki oraz praktykami przy konstrukcji i analizie modeli opisywanych przy pomocy równań różniczkowych zwyczajnych i cząstkowych

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykłady		Liczba godzin
Wy1	Równania różniczkowe zwyczajne rzędu pierwszego. Zagadnienie początkowe. Równania różniczkowe zwyczajne liniowe rzędu pierwszego.	2
Wy2	Równania różniczkowe zwyczajne o zmiennych rozdzielonych.	2
Wy3	Twierdzenie Picarda-Lindelöfa o istnieniu i jednoznaczności rozwiązania zagadnienia początkowego dla równania pierwszego rzędu. Dowód twierdzenia Picarda-Lindelöfa.	2
Wy4	Równania różniczkowe zupełne. Całki równań różniczkowych.	2
Wy5	Interpretacja geometryczna równania różniczkowego zwyczajnego (pola kierunków, krzywe całkowe, izokliny).	2
Wy6	Układy równań różniczkowych zwyczajnych pierwszego rzędu. Równania różniczkowe zwyczajne wyższych rzędów.	2
Wy7	Układy równań różniczkowych zwyczajnych liniowych pierwszego rzędu. Równania różniczkowe zwyczajne liniowe wyższych rzędów. Wzór na uzmiennianie stałych.	2
Wy8	Układy równań różniczkowych zwyczajnych liniowych o stałych współczynnikach. Równania różniczkowe zwyczajne liniowe wyższych rzędów o stałych współczynnikach. Informacja o metodzie współczynników nieoznaczonych.	2

Wy9	Rozwiązania równań różniczkowych zwyczajnych w postaci szeregów.	2
Wy10	Stabilność i stabilność asymptotyczna autonomicznych układów równań różniczkowych zwyczajnych. Metoda linearyzacji. Informacja o funkcjach Lapunowa. Informacja o chaosie i atraktorach dziwnych.	2
Wy11	Równania różniczkowe cząstkowe pierwszego rzędu.	2
Wy12	Równania różniczkowe cząstkowe drugiego rzędu. Klasyfikacja równań różniczkowych cząstkowych drugiego rzędu.	2
Wy13	Równanie Laplace'a. Równanie Poissona.	2
Wy14	Równanie przewodnictwa ciepła.	2
Wy15	Równanie struny drgającej.	2
	Suma godzin	30

Forma zajęć - ćwiczenia		Liczba godzin
Ćw1	Rozwiązywanie równań różniczkowych liniowych pierwszego rzędu. Sprowadzanie równań różniczkowych Bernoulliego do równań różniczkowych liniowych pierwszego rzędu.	4
Ćw2	Rozwiązywanie równań różniczkowych o zmiennych rozdzielonych oraz równań różniczkowych sprowadzalnych do takiej postaci, w szczególności równań różniczkowych jednorodnych.	3
Ćw3	Równania różniczkowe zupełne. Czynniki całkujące.	3
Ćw4	Badanie jakościowego zachowania się rozwiązań równań różniczkowych zwyczajnych przy pomocy prostych metod geometrycznych.	3
Ćw5	Sprowadzanie równań różniczkowych zwyczajnych drugiego rzędu do równań pierwszego rzędu.	2
Ćw6	Rozwiązywanie układów równań różniczkowych zwyczajnych liniowych o stałych współczynnikach.	2
Ćw7	Rozwiązywanie niejednorodnych równań różniczkowych zwyczajnych liniowych wyższych rzędów o stałych współczynnikach za pomocą metody współczynników nieoznaczonych.	2
Ćw8	Rozwiązywanie równań różniczkowych zwyczajnych liniowych przy pomocy szeregów.	2
Ćw9	Badanie stabilności układów równań różniczkowych zwyczajnych.	3
Ćw10	Rozwiązywanie równań różniczkowych cząstkowych liniowych drugiego rzędu.	6
	Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE
1. Wykład problemowy – metoda tradycyjna
2. Ćwiczenia problemowe i rachunkowe – metoda tradycyjna
3. Konsultacje
4. Praca własna studenta – przygotowanie do ćwiczeń

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	PEK_U01 PEK_U02 PEK_U03 PEK_K01 PEK_K02	odpowiedzi ustne, kartkówki, kolokwia
F2	PEK_W01 PEK_W02 PEK_W03 PEK_U01 PEK_U02 PEK_U03 PEK_K01 PEK_K02 PEK_K03 PEK_K04 PEK_K05	egzamin
$P = 0,4 * F1 + 0,6 * F2$		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

- [1] A. Palczewski, Równania różniczkowe zwyczajne. Teoria i metody numeryczne z wykorzystaniem komputerowego systemu obliczeń symbolicznych, WNT, Warszawa, 1999.
- [2] W. A. Arnold, Równania różniczkowe zwyczajne, PWN, Warszawa, 1975.
- [3] H. Marcinkowska, Wstęp do teorii równań różniczkowych cząstkowych, PWN, Warszawa, 1972.

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- [1] J. H. Hubbard and B. H. West, Differential Equations. A Dynamical Systems Approach, Part I, Springer, New York, 1991.
- [2] M. Gewert i Z. Skoczylas, Równania różniczkowe zwyczajne. Teoria, przykłady, zadania, Oficyna Wydawnicza GiS, Wrocław, 2006, i późniejsze.
- [3] L. C. Evans, Równania różniczkowe cząstkowe, PWN, Warszawa, 2004.
- [4] G. B. Folland, Introduction to Partial Differential Equations, Wadsworth and Brooks, 1992.

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIĘ, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

Prof. dr hab. Janusz Mierczyński (Janusz.Mierczyński@pwr.wroc.pl)

**MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU
WSTĘP DO TEORII RÓWNAŃ RÓŻNICZKOWYCH
Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU MATEMATYKA
I SPECJALNOŚCI**

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności (o ile dotyczy)	Cele przedmiotu**	Treści programowe**	Numer narzędzia dydaktycznego**
PEK_W01 (wiedza)	K1MIS_W01, K1MIS_W02, K1MIS_W03, K1MIS_W11, K1MIS_W13	C1	Wy1, Wy3, Wy5, Wy6, Wy7, Wy8, Wy10, Wy11	1,3
PEK_W02	K1MIS_W01, K1MIS_W02, K1MIS_W03, K1MIS_W11, K1MIS_W13	C1	Wy1, Wy2, Wy3, Wy6	1,3
PEK_W03	K1MIS_W01, K1MIS_W02, K1MIS_W03, K1MIS_W11, K1MIS_W13	C2	Wy1, Wy2, Wy4, Wy6, Wy7, Wy8, Wy9, Wy11, Wy12, Wy13, Wy14, Wy15	1,3
PEK_U01 (umiejętności)	K1MIS_U01, K1MIS_U11, K1MIS_U13, K1MIS_U24	C1, C2	Ćw1, Ćw2, Ćw3, Ćw5, Ćw6, Ćw7, Ćw8, Ćw10	2,3,4
PEK_U02	K1MIS_U01, K1MIS_U11, K1MIS_U24	C1	Ćw4, Ćw9	
PEK_U03	K1MIS_U01, K1MIS_U11, K1MIS_U13, K1MIS_U24	C3	Ćw1, Ćw3, Ćw7, Ćw9, Ćw10	2,3,4
PEK_K01 (kompetencje)	K1MIS_K01, K1MIS_K02, K1MIS_K06, K1MIS_K07	C1, C2, C3	Wy1 – Wy15, Ćw1 – Ćw10	1,2,3,4
PEK_K02	K1MIS_K01, K1MIS_K03, K1MIS_K04	C1, C2, C3	Wy1 – Wy15, Ćw1 – Ćw10	1,2,3,4
PEK_K03	K1MIS_K01, K1MIS_K04, K1MIS_K06	C1, C2, C3	Wy1 – Wy15, Ćw1 – Ćw10	1,2,3,4
PEK_K04	K1MIS_K01, K1MIS_K04, K1MIS_K06	C1, C2, C3	Wy1 – Wy15, Ćw1 – Ćw10	1,2,3,4
PEK_K05	K1MIS_K01, K1MIS_K03, K1MIS_K05, K1MIS_K06, K1MIS_K07	C1, C2, C3	Wy1 – Wy15, Ćw1 – Ćw10	1,2,3,4

** - z tabeli powyżej

**WYDZIAŁ MATEMATYKI
KARTA PRZEDMIOTU**

Nazwa w języku polskim WSTĘP DO STATYSTYKI MATEMATYCZNEJ

Nazwa w języku angielskim Introduction to Mathematical Statistics

Kierunek studiów (jeśli dotyczy): Matematyka i Statystyka

Stopień studiów i forma: I stopień*, stacjonarna / niestacjonarna*

Rodzaj przedmiotu: obowiązkowy / ~~wybieralny~~ / ~~ogólnouczelniany~~*

Kod przedmiotu MAT001610

Grupa kursów TAK / ~~NIE~~*

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30	30	15		
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	150				
Forma zaliczenia	Egzamin				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)	x				
Liczba punktów ECTS	5				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)	2				
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	3				

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

Zna podstawowe pojęcia i twierdzenia rachunku prawdopodobieństwa takie jak: zmienna losowa, rozkład prawdopodobieństwa, zbieżność rozkładów, prawa wielkich liczb, centralne twierdzenie graniczne.

CELE PRZEDMIOTU

- C1 Poznanie podstawowych pojęć statystyki matematycznej.
- C2 Poznanie metod estymacji (punktowej i przedziałowej) i kryteriów oceny estymatorów.
- C3 Nabycie umiejętności wyznaczania estymatorów (punktowych i przedziałowych) w konkretnych modelach statystycznych i ich porównywania.
- C4 Poznanie podstawowych pojęć związanych z testowaniem hipotez statystycznych.
- C5 Poznanie metod konstrukcji testów jednostajnie najmocniejszych, jednostajnie

najmocniejszych nieobciążonych i opartych na ilorazie wiarygodności.
 C6 Nabycie umiejętności przeprowadzenia testów przy wykorzystaniu pakietu statystycznego i formułowaniu wniosków z przeprowadzonej analizy.
 C7 Nabycie umiejętności zarządzania danymi, tworzenia wykresów, tabel licznosci, tabel wielozdzielczych i wyznaczania wartości statystyk opisowych przy wykorzystaniu pakietu statystycznego.
 C8 Poznanie testów zgodności i jednorodności.

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

Z zakresu wiedzy:

PEK_W01 zna podstawowe pojęcia statystyki matematycznej.
 PEK_W02 posiada wiedzę na temat metod estymacji (punktowej i przedziałowej) i kryteriów oceny estymatorów.
 PEK_W03 zna pojęcia związane z testowaniem hipotez statystycznych.
 PEK_W04 zna metody konstrukcji testów jednostajnie najmocniejszych, jednostajnie najmocniejszych nieobciążonych i opartych na ilorazie wiarygodności.
 PEK_W05 zna popularne testy zgodności i jednorodności.

Z zakresu umiejętności:

PEK_U01 potrafi wyznaczać estymatory (punktowe i przedziałowe) w konkretnych modelach statystycznych i je porównywać.
 PEK_U02 potrafi wyznaczać testy i je przeprowadzać przy wykorzystaniu pakietu statystycznego i formułować wnioski z przeprowadzonej analizy.
 PEK_U03 potrafi zarządzać danymi, tworzyć wykresy, tabele licznosci, tabele wielozdzielcze i wyznaczać wartości statystyk opisowych przy wykorzystaniu pakietu statystycznego.

Z zakresu kompetencji społecznych:

PEK_K01 potrafi twórczo współżyć w grupie studenckiej, budować pozytywne więzi emocjonalne z jej członkami.
 PEK_K02 potrafi kulturalnie dyskutować, obiektywnie oceniać argumenty innych oraz racjonalnie tłumaczyć i uzasadniać własny punkt widzenia.
 PEK_K03 potrafi korzystać z literatury zalecanej do kursu oraz samodzielnie wyszukiwać dodatkowe materiały w celu poszerzenia swojej wiedzy.

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykłady		Liczba godzin
Wy1	Modele statystyczne. Wykładnicze rodziny rozkładów prawdopodobieństwa i ich własności.	2
Wy2	Estymacja dystrybuanty i gęstości rozkładu.	2
Wy3	Metody estymacji: metoda momentów, metoda podstawienia, metoda największej wiarygodności.	2
Wy4	Model regresji liniowej. Metoda najmniejszych kwadratów. Metoda ważonych najmniejszych kwadratów.	2
Wy5	Porównywanie estymatorów – kryteria optymalności. Statystyki dostateczne. Kryterium faktoryzacji. Twierdzenie Rao-Blackwella.	2
Wy6	Estymatory nieobciążone o minimalnej wariancji. Statystyki zupełne.	2

	Twierdzenie Lehmana-Scheffego.	
Wy7	Zgodność estymatorów. Asymptotyczna normalność estymatorów największej wiarygodności.	2
Wy8	Estymacja przedziałowa. Ogólna konstrukcja przedziałów ufności. Przedziały ufności w konkretnych modelach statystycznych.	2
Wy9	Teoria testowania hipotez - pojęcia wstępne. Testy jednostajnie najmocniejsze. Lemat Neymana-Pearsona.	2
Wy10	Testy jednostajnie najmocniejsze w modelach z monotonicznym ilorzazem wiarygodności.	2
Wy11	Test jednostajnie najmocniejszy dla hipotezy dwustronnej w modelu wykładniczym.	2
Wy12	Testy jednostajnie najmocniejsze nieobciążone w modelach wykładniczych.	2
Wy13	Testy oparte na ilorazie wiarygodności.	2
Wy14	Testy zgodności.	2
Wy15	Testy jednorodności.	2
	Suma godzin	30

Forma zajęć - ćwiczenia		Liczba godzin
Ćw1	Modele statystyczne. Wykładnicze rodziny rozkładów prawdopodobieństwa i ich własności.	2
Ćw2	Estymacja dystrybuanty i gęstości rozkładu.	2
Ćw3	Metody estymacji: metoda momentów, metoda podstawienia, metoda największej wiarygodności.	2
Ćw4	Estymatory uzyskane metodą najmniejszych kwadratów i metodą ważonych najmniejszych kwadratów.	2
Ćw5	Porównywanie estymatorów – kryteria optymalności. Statystyki dostateczne. Kryterium faktoryzacji. Twierdzenie Rao-Blackwella.	2
Ćw6	Estymatory nieobciążone o minimalnej wariancji. Statystyki zupełne. Twierdzenie Lehmana-Scheffego.	2
Ćw7	Estymacja przedziałowa Zgodność estymatorów. Asymptotyczna normalność estymatorów największej wiarygodności.	2
Ćw8	Estymacja przedziałowa. Ogólna konstrukcja przedziałów ufności. Przedziały ufności w konkretnych modelach statystycznych.	2
Ćw9	Teoria testowania hipotez - pojęcia wstępne. Testy jednostajnie najmocniejsze. Lemat Neymana-Pearsona.	2
Ćw10	Wyznaczanie testów jednostajnie najmocniejszych w konkretnych modelach statystycznych.	2
Ćw11	Wyznaczanie testów jednostajnie najmocniejszych nieobciążonych w konkretnych modelach statystycznych.	4
Ćw12	Wyznaczanie testów opartych na ilorazie wiarygodności.	2
Ćw13	Testy zgodności.	2
Ćw14	Testy jednorodności	2
	Suma godzin	30

Forma zajęć - laboratorium	Liczba

		godzin
Lab1	Podstawowe informacje o pracy z wybranym pakietem statystycznym. Zarządzanie danymi: sprawdzanie poprawności danych, tworzenie podzbiorów danych, scalanie danych. Tworzenie wykresów, tabel liczości, tabel wielozmiennych.	2
Lab2	Tworzenie wykresów estymatorów dystrybuanty i gęstości rozkładu na podstawie rzeczywistych i symulowanych danych.	2
Lab3	Wyznaczanie wartości statystyk opisowych i ich interpretacja.	2
Lab4	Wyznaczanie estymatorów w modelu regresji liniowej i ich interpretacja.	2
Lab5	Porównywanie estymatorów punktowych i przedziałowych na podstawie symulacji.	2
Lab6	Testy parametryczne w wybranym pakiecie statystycznym.	2
Lab7	Testy zgodności i jednorodności w wybranym pakiecie statystycznym.	3
Suma godzin		15

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE
1. Wykład informacyjny, problemowy – metoda tradycyjna i prezentacja multimedialna. 2. Ćwiczenia. 3. Laboratorium. 4. Konsultacje. 5. Praca własna studenta – przygotowanie raportów z analizy danych.

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	PEK_W01-PEK_W05 PEK_U01, PEK_U02 PEK_K01- PEK_K03	Odpowiedzi ustne, kolokwia
F2	PEK_W01-PEK_W05, PEK_U01- PEK_U03, PEK_K01- PEK_K03	Odpowiedzi ustne, raporty
F3	PEK_W01-PEK_W05, PEK_U01, PEK_K03	Egzamin
$P=0,4F1+0,2F2+0,4F3$		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

- [1] Krzyśko M. (2004) Statystyka matematyczna. Wydawnictwo Naukowe UAM w Poznaniu.
- [2] Magiera R. (2007) Modele i metody statystyki matematycznej. Cz. II . Wnioskowanie statystyczne. GiS, Wrocław.
- [3] Jokiel-Rokita A., Magiera R. (2005). Modele i metody statystyki matematycznej w zadaniach. GiS, Wrocław, wydanie III.
- [4] Bartoszewicz J. (1996) Wykłady ze statystyki matematycznej. PWN, Warszawa.
- [5] Zieliński R. (1990). Siedem wykładów wprowadzających do statystyki matematycznej. PWN Warszawa.
- [6] Shao J. (2003). Mathematical Statistics. Springer Texts in Statistics. Springer-Verlag, New York, second edition.

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- [1] Bickel P.J., Doksum K.A. (1997) Mathematical Statistics. Holden Day, San Francisco.
- [2] Bickel P.J., Doksum K.A. (2001). Mathematical Statistics. Basic Ideas and Selected Topics, volume I. Prentice Hall, Upper Saddle River, New Jersey, second edition.
- [3] Lehmann E.L. (1991) Teoria estymacji punktowej. PWN, Warszawa.
- [4] Lehmann E.L. (1968) Testowanie hipotez statystycznych. PWN, Warszawa.
- [5] Trybuła S. (2001) Statystyka matematyczna z elementami teorii decyzji. Wydawnictwo Politechniki Wrocławskiej.
- [6] Magiera R. (2005). Modele i metody statystyki matematycznej. Cz. I. Rozkłady i symulacja stochastyczna. GiS, Wrocław.
- [7] Silvey S.D. (1978) Wnioskowanie statystyczne. PWN, Warszawa.

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

dr hab. Alicja Jokiel-Rokita, prof. nadzw. PWr (Alicja.Jokiel-Rokita@pwr.edu.pl)

**MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU
WSTĘP DO STATYSTYKI MATEMATYCZNEJ
Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU MATEMATYKA I STATYSTYKA**

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności (o ile dotyczy)	Cele przedmiotu **	Treści programowe **	Numer narzędzia dydaktycznego**
PEK_W01	K1MIS_W07, K1MIS_W22_SAD, K1MIS_W23_SAD	C1	Wy1, Wy2, Wy4-Wy6 Ćw1, Ćw2 Ćw4-Ćw6	1, 4, 5
PEK_W02	K1MIS_W07, K1MIS_W22_SAD, K1MIS_W23_SAD	C2	Wy3-Wy8, Ćw3-Ćw8	1, 4, 5
PEK_W03	K1MIS_W07, K1MIS_W22_SAD, K1MIS_W23_SAD	C4	Wy9, Ćw9	1, 4, 5
PEK_W04	K1MIS_W07, K1MIS_W22_SAD, K1MIS_W23_SAD	C5	Wy10-Wy13, Ćw10-Ćw13	1, 4, 5
PEK_W05	K1MIS_W07, K1MIS_W22_SAD, K1MIS_W23_SAD	C8	Wy14, Wy15, Ćw14, Ćw15	1, 4, 5
PEK_U01	K1MIS_U20, K1MIS_U21	C3	Ćw3-Ćw8, La4, La5	2, 3, 4, 5
PEK_U02	K1MIS_U19, K1MIS_U20, K1MIS_U21	C6	Ćw10-Ćw12 La6	2, 3, 4, 5
PEK_U03	K1MIS_U16, K1MIS_U35_SAD	C7	La1-La3	3, 4, 5
PEK_K01	K1MIS_K02	C1-C8	Wy1-Wy15 Ćw1-Ćw14 La1-La7	1, 2, 3, 4, 5
PEK_K02	K1MIS_K03	C1-C8	Wy1-Wy15 Ćw1-Ćw14 La1-La7	1, 2, 3, 4, 5
PEK_K03	K1MIS_K01	C1-C8	Wy1-Wy15 Ćw1-Ćw14 La1-La7	1, 2, 3, 4, 5

WYDZIAŁ MATEMATYKI	
KARTA PRZEDMIOTU	
Nazwa w języku polskim ANALIZA FUNKCJONALNA	
Nazwa w języku angielskim FUNCTIONAL ANALYSIS	
Kierunek studiów (jeśli dotyczy): Matematyka i Statystyka	
Stopień studiów i forma: I stopień*, stacjonarna / niestacjonarna*	
Rodzaj przedmiotu: obowiązkowy / ~~wybieralny~~ / ~~ogólnouczelniany~~*	
Kod przedmiotu MAT001595	
Grupa kursów TAK / NIE*	

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30	30			
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	180				
Forma zaliczenia	Egzamin				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)	X				
Liczba punktów ECTS	6				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)	3				
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	3	3			

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

Znajomość podstawowych pojęć i twierdzeń z analizy matematycznej dotyczących rachunku różniczkowego i całkowego funkcji jednej i wielu zmiennych, algebry liniowej, topologii metrycznej oraz elementarnej teorii miary.

CELE PRZEDMIOTU

- C1 Poznanie aksjomatyki przestrzeni unormowanych, Banacha i Hilberta
- C2 Zrozumienie pojęcia ortogonalności
- C3 Poznanie pojęcia bazy i idei rozwijania funkcji w szereg Fouriera
- C4 Poznanie pojęć funkcjonału, operatora oraz przestrzeni sprzężonej
- C5 Klasyfikacja kluczowych przestrzeni Banacha

*niepotrzebne skreślić

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

Z zakresu wiedzy, po ukończeniu kursu student powinien:

- PEK_W01 znać aksjomatykę przestrzeni liniowo topologicznych, unormowanych i Banacha, znać podstawowe przykłady ciągłych i funkcyjnych przestrzeni Banacha
- PEK_W02 znać aksjomatykę przestrzeni unitarnych oraz Hilberta, rozumieć pojęcia iloczynu skalarnego i ortogonalności
- PEK_W03 rozumieć ideę rozwinięcia elementu przestrzeni Hilberta w szereg Fouriera
- PEK_W04 rozpoznawać kluczowe typy przestrzeni Banacha i znać ich podstawowe własności
- PEK_W05 wiedzieć, jaką postać mają funkcjonały na poznanych przestrzeniach Banacha oraz znać przestrzenie do nich sprzężone
- PEK_W06 znać pojęcie operatora liniowego, rozumieć ważność ograniczoności operatora

Z zakresu umiejętności student winien:

- PEK_U01 umieć weryfikować kluczowe własności przykładowych przestrzeni liniowo-metrycznych
- PEK_U02 znajdować bazy w przestrzeniach Banacha i Hilberta, znajdować dopełnienia ortogonalne podprzestrzeni
- PEK_U03 potrafić rozwijać elementy funkcyjnych przestrzeni Hilberta w szeregi Fouriera, znajdować rzut ortogonalny na zadaną podprzestrzeń
- PEK_U04 swobodnie posługiwać się pojęciami funkcjonału i operatora liniowego, obliczać normy funkcjonałów i operatorów
- PEK_U05 identyfikować przestrzenie sprzężone, manipulować operatorami sprzężonymi, rozwiązywać zadania z zastosowaniem funkcjonałów i operatorów na poznanych przestrzeniach Banacha i Hilberta

Z zakresu kompetencji społecznych student:

- PEK_K01 potrafi korzystać z dostępnej literatury naukowej
- PEK_K02 rozumie potrzebę systematycznej i samodzielnej pracy nad opanowaniem materiału
- PEK_K03 hartuje się w dążeniu do osiągnięcia celu (np. rozwiązania zadania) i nie zraża się początkowymi trudnościami
- PEK_K04 potrafi prezentować swoje rozumowania i dyskutować na temat wystąpień kolegów

TREŚCI PROGRAMOWE		
Forma zajęć - wykłady		Liczba godzin
Wy1	uzupełnienie wiedzy z topologii: ośrodkowość, zupełność, przestrzenie liniowo-metryczne	2
Wy2	przestrzenie unormowane, własności normy, izomorfizm, równoważność norm	2
Wy3	przestrzenie Banacha i ich własności, przestrzenie ciągłe i funkcyjne, nierówność Minkowskiego i nierówność Höldera, przestrzenie l^p i L^p , baza topologiczna	4
Wy4	przestrzenie unitarne i przestrzenie Hilberta: iloczyn skalarny, nierówność Schwarz'a, twierdzenie Pitagorasa, przykłady przestrzeni unitarnych i Hilberta, tw Jordana-von Neumanna.	2
Wy5	ortogonalność, ortogonalizacja Gramma-Schmidta, twierdzenia o najlepszej aproksymacji i rozkładzie ortogonalnym, rzut ortogonalny,	2

Wy6	nierówność Bessela, tożsamość Parsevala, przykłady układów ortogonalnych, baza ortonormalna w ośrodkowej przestrzeni Hilberta, szereg Fouriera	4
Wy7	operatory i funkcjonały liniowe: związek ciągłości z ograniczonością, przykłady operatorów i funkcjonałów ograniczonych i nieograniczonych	2
Wy8	przestrzeń sprzężona, twierdzenie Riesz o postaci funkcjonału na przestrzeni Hilberta, twierdzenie Landaua	4
Wy9	uzupełnienie z teorii miary: miary znakowane, rozkład Hahna-Jordana	3
Wy10	twierdzenie Riesz o postaci funkcjonału na $C(X)$	3
Wy11	operator sprzężony, operatory samosprężone, unitarne, dodatnie i normalne, projekcje	2
	Suma godzin	30

Forma zajęć - ćwiczenia		Liczba godzin
Ćw1	elementy topologii: przykłady metryk, przykłady przestrzeni zupełnych, zbiory otwarte, domknięte, ciągłość i jednostajna ciągłość funkcji, ośrodkowość, zbiory zwarte w przestrzeniach metrycznych,	2
Ćw2	przykłady przestrzeni liniowo-metrycznych, nierówność Schwarz w przestrzeni Euklidesowej: przestrzenie ciągowe c , c_0 , l^1 , l^2 , l^∞ , funkcje L^1 , L^2 , L^∞ , $C(X)$, itp.	4
Ćw3	przykłady baz w przestrzeniach Banacha, reprezentacja elementu w bazie,	2
Ćw4	różne przykłady iloczynów skalarnych, zasada równoległoboku, przeprowadzanie ortogonalizacji,	2
Ćw5	różne bazy w przestrzeni $L^2(\mathbb{R})$, rozwijanie funkcji w szereg Fouriera,	2
Ćw6	zadania związane z pojęciem ortogonalności, rzutu ortogonalnego, podprzestrzeni ortogonalnej do danej, itp. wielomiany Legendre'a, funkcje Rademachera	4
Ćw7	przykłady operatorów i funkcjonałów, norma operatorowa, operatory całkowite i różniczkowe,	4
Ćw8	operatory i funkcjonały na przestrzeni Hilberta, znajdowanie operatora sprzężonego do danego na przestrzeni Hilberta,	2
Ćw9	Znalezienie przestrzeni sprzężonej do danej, zastosowanie twierdzeń Riesz i Landaua, przestrzenie refleksywne – przykłady: przestrzenie L^p , znajdowanie postaci operatorów sprzężonych, norma operatora sprzężonego	4
Ćw10	lista powtórkowa	4
suma godzin		30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE
1. wykład problemowy – metoda tradycyjna
2. ćwiczenia problemowe – metoda tradycyjna.
3 konsultacje
4 praca własna studenta

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	PE_U01—PE_U05 PE_W01—PE_W05 PE_K01—PE_K04	odpowiedzi ustne, kartkówki,
F2	PE_U01—PE_U04 PE_W01—PE_W05 PE_K01—PE_K03	kolokwia
F3	PE_U01—PE_U05 PE_W01—PE_W05 PE_K01—PE_K03	Egzamin
$P = 0,3 * F1 + 0,3 * F2 + 0,4 * F3$		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

- [1] Jacek Chmieliński, Analiza funkcjonalna (notatki do wykładu), Wydawnictwo Naukowe Akademii Pedagogicznej, Kraków 1999.
- [2] Janusz Górniak i Tadeusz Pytlik, Analiza funkcjonalna w zadaniach, Politechnika Wrocławska, Wrocław 1992.
- [3] Jan Rusinek, Zadania z analizy funkcjonalnej z rozwiązaniami, Wydawnictwo Uniwersytetu kard. S. Wyszyńskiego, Warszawa 2004.
- [4] Stanisław Prus i Adam Stachura, Analiza funkcjonalna w zadaniach, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007.

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- [1] Walter Rudin, Analiza funkcjonalna, PWN, Warszawa 2001.
- [2] M. Reed and B. Simon, Methods of modern mathematical physics, vols. 1,2, Academic Press, New York, 1972

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

prof. Krzysztof Stempak (Krzysztof.Stempak@pwr.wroc.pl)

prof. T. Downarowicz (Tomasz.Downarowicz@pwr.wroc.pl)

**MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU
ANALIZA FUNKCJONALNA
Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU MATEMATYKA I STATYSTYKA**

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności (o ile dotyczy)	Cele przedmiotu**	Treści programowe**	Numer narzędzia dydaktycznego**
PEK_W01	K1MIS_W01, K1MIS_W02, K1MIS_W03, K1MIS_W04	C1, C5	Wy1, Wy2, Wy3	1,3,4
PEK_W02	K1MIS_W01, K1MIS_W04, K1MIS_W03	C1, C2	Wy4, Wy5	1,3,4
PEK_W03	K1MIS_W01, K1MIS_W03, K1MIS_W09	C3	Wy6	1,3,4
PEK_W04	K1MIS_W04, K1MIS_W19	C5	Wy3	1,3,4
PEK_W05	K1MIS_W04, K1MIS_W08	C4	Wy7, Wy8, Wy9, Wy10	1,3,4
PEK_W06	K1MIS_W04, K1MIS_W09	C4	Wy7, Wy11	1,3,4
PEK_U01	K1MIS_U01, K1MIS_U08, K1MIS_U09	C1, C5	Ćw1, Ćw2	2,3,4
PEK_U02	K1MIS_U05, K1MIS_U22	C2, C3	Ćw3, Ćw6	2,3,4
PEK_U03	K1MIS_U10, K1MIS_U26, K1MIS_U27	C2, C3	Ćw5, Ćw6	2,3,4
PEK_U04	K1MIS_U12, K1MIS_U26	C4	Ćw7, Ćw8	2,3,4
PEK_U05	K1MIS_U28, K1MIS_U29	C4, C5	Ćw8, Ćw9, Ćw10	2,3,4
PEK_K01	K1MIS_K01, K1MIS_K02, K1MIS_K06	C1—C5	Wy1—Wy11	1,2,3,4
PEK_K02	K1MIS_K01, K1MIS_K02, K1MIS_K03,	C1—C5	Wy1—Wy11 Ćw1—Ćw10	1,2,3,4
PEK_K03	K1MIS_K01, K1MIS_K02, K1MIS_K03	C1—C5	Ćw1—Ćw10	1,2,3,4
PEK_K04	K1MIS_K03, K1MIS_K04, K1MIS_K05, K1MIS_K06	C1—C5	Ćw1—Ćw10	1,2,3,4

** - z tabeli powyżej

WYDZIAŁ MATEMATYKI**KARTA PRZEDMIOTU****Nazwa w języku polskim: PRAKTYKA****Nazwa w języku angielskim: PRACTICE****Kierunek studiów (jeśli dotyczy): MATEMATYKA I STATYSTYKA****Stopień studiów i forma: I stopień, stacjonarna****Rodzaj przedmiotu: wybieralny****Kod przedmiotu MAT001602****Grupa kursów NIE**

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	0				
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	180				
Forma zaliczenia	Zaliczenie				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy	X				
Liczba punktów ECTS	6				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)	6				
W tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	0				

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

1. Wstęp do rachunku prawdopodobieństwa, Pakiety matematyczne, wiedza z zakresu technologii informacyjnych, programowania.

CELE PRZEDMIOTU

C1 Umiejętność zastosowania metod matematycznych w konkretnych problemach

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

Z zakresu wiedzy:

PEK_W1 Posiada wystarczającą wiedzę z matematyki do analizy praktycznych problemów

PEK_W2 Zna zasady bezpieczeństwa i higieny pracy matematyka

Z zakresu umiejętności:

PEK_U1 Potrafi integrować uzyskane informacje, dokonywać ich interpretacji, a także wyciągać wnioski oraz formułować i uzasadniać opinie

Z zakresu kompetencji społecznych:

PEK_K1 Jest przygotowany do zdobywania nowych kompetencji i współpracy z przedstawicielami innych zawodów

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

1.Praca własna studenta.

OCENA OSIĄGNIĘCIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	PEK_W1 PEK_W2 PEK_U1 PEK_K1	Ocena pracy własnej studenta
P=F1		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA**OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)**

Komisja Programowa Kierunku Matematyka

MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU**Praktyka****Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU MATEMATYKA I STATYSTYKA**

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności (o ile dotyczy)	Cele przedmiotu**	Treści programowe**	Numer narzędzia dydaktycznego**
PEK_W1	K1MIS_W01, K1MIS_W13	C1	Nie dotyczy	1
PEK_U1	K1MIS_W17	C1	Nie dotyczy	1
PEK_U2	K1MIS_U16	C1	Nie dotyczy	1
PEK_K1	K1MIS_K02, K1MIS_K03, K1MIS_K04, K1MIS_K05, K1MIS_K06, K1MIS_K07	C1	Nie dotyczy	1

** - z tabeli powyżej

WYDZIAŁ MATEMATYKI	
KARTA PRZEDMIOTU	
Nazwa w języku polskim WSTĘP DO PROCESÓW STOCHASTYCZNYCH	
Nazwa w języku angielskim INTRODUCTION TO STOCHASTIC PROCESSES	
Kierunek studiów (jeśli dotyczy): Matematyka i Statystyka	
Stopień studiów i forma: I stopień*, stacjonarna / ~~niestacjonarna*~~	
Rodzaj przedmiotu: obowiązkowy / ~~wybieralny / ogólnouczelniany*~~	
Kod przedmiotu MAT001608	
Grupa kursów TAK / NIE*	

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30	30			
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	150				
Forma zaliczenia	Egzamin				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)	X				
Liczba punktów ECTS	5				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)	2				
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	3				

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI	
1.	Rachunek Prawdopodobieństwa
2.	Analiza Matematyczna
3.	Algebra Liniowa

CELE PRZEDMIOTU	
C1 Poznanie podstawowych modeli matematycznych opartych na procesach stochastycznych i wypracowanie umiejętności rachunkowych i pojęciowych dla analizy tych modeli	

*niepotrzebne skreślić

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

Z zakresu wiedzy:

PEK_W01 Poznanie podstawowych modeli matematycznych opartych na procesach stochastycznych

Z zakresu umiejętności:

PEK_U01 Wypracowanie umiejętności rachunkowych i pojęciowych dla analizy modeli matematycznych opartych na procesach stochastycznych

Z zakresu kompetencji społecznych:

PEK_K01 Zdolność do wyszukiwania i korzystania z literatury zalecanej do kursu oraz samodzielnego zdobywania wiedzy

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykłady		Liczba godzin
Wy1	Proces Poissona: postulaty i konstrukcja. Czysty proces urodzin. Własność Markowa procesu Poissona.	2
Wy2	Twierdzenie Kołmogorowa o istnieniu procesu. Postulaty, kowariancja i konstrukcja procesu Wienera.	2
Wy3	Własności trajektorii procesu Wienera.	2
Wy4	Prawa iterowanego logarytmu (opcjonalnie).	2
Wy5	Konstrukcja procesu Markowa z prawdopodobieństwa przejścia.	2
Wy6	Własność Markowa. Jednorodne procesy Markowa. Łącuchy Markowa z czasem dyskretnym.	2
Wy7	Macierz przejścia. Rozkład stacjonarny.	2
Wy8	Klasyfikacja stanów. Zbieżność łańcuchów Markowa.	2
Wy9	Łącuchy z czasem ciągłym. Jednostajna całkowalność. Filtracje i momenty zatrzymania.	2
Wy10	Warunkowa wartość oczekiwana. Martynały: podstawowe własności. Nierówności martynałowe.	2
Wy11	Twierdzenia o stopowaniu i zbieżności martynałów.	2
Wy12	Zastosowania martynałów. Mocna własność Markowa procesu Wienera.	2
Wy13	Elementy teorii potencjału. Probabilistyczne rozwiązanie problemu Dirichleta.	2
Wy14	Procesy Markowa a teoria półgrup. Mocno ciągle półgrupy operatorów.	2
Wy15	Generator, twierdzenie Hille - Yosida.	2
	Suma godzin	30

Forma zajęć - ćwiczenia		Liczba godzin
Ćw1	Rozkład wykładniczy, gamma, rozkład jednostajny na sympleksie.	2
Ćw2	Proces Poissona: rozkłady skończenie wymiarowe. Momenty skoków.	2
Ćw3	Czysty proces urodzin.	2
Ćw4	Proces Wienera, rozkłady skończenie wymiarowe i wahanie	2

	kwadratowe.	
Ćw5	Konstrukcje procesu Wienera. Prawo iterowanego logarytmu.	2
Ćw6	Prawdopodobieństwo przejścia.	2
Ćw7	Kolokwium I.	2
Ćw8	Łańcuchy Markowa z czasem dyskretnym.	2
Ćw9	Zbieżność łańcuchów Markowa.	2
Ćw10	Łańcuchy Markowa z czasem ciągłym i ich generatory.	2
Ćw11	Filtracje i momenty stopu.	2
Ćw12	Martyngały: podstawowe własności i nierówności.	2
Ćw13	Zbieżność martyngałów i ich zastosowania.	2
Ćw14	Procesy Markowa a teoria półgrup.	2
Ćw15	Kolokwium II.	2
	Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

1. Wykład problemowy – metoda tradycyjna.
2. Ćwiczenia rachunkowe i problemowe.
3. Konsultacje.
4. Praca własna studenta.

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	PEK_W01 PEK_U01 PEK_K01	odpowiedzi ustne, kartkówki, kolokwium
F2	PEK_W01 PEK_U01	egzamin
P=F1/3+2*F2/3		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

- [1] A. Wentzell, Wykłady z teorii procesów stochastycznych, Warszawa, PWN 1980
- [2] W. Feller, Wstęp do Rachunku Prawdopodobieństwa t.I i t II, PWN 1969
- [3] J. Jakubowski, R. Sztencel, Wstęp do teorii prawdopodobieństwa, SCRIPT, Warszawa 2000
- [4] P. Billingsley, Prawdopodobieństwo i Miara, PWN 1987

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- [1] J. Lamperti, Stochastic Processes: a Survey of the Mathematical Theory, Springer, 1977.
- [2] I. I. Gihman, A. W. Skorohod, Wstęp do teorii procesów stochastycznych, Warszawa, PWN 1968.
- [3] A. A. Borowkow, rachunek Prawdopodobieństwa, PWN 1975.
- [4] K. L. Chung, Lectures from Markov Processes to Brownian Motion, Springer 1995.
- [5] K. L. Chung, Z. Zhao, From Brownian Motion to Schrodinger equation, Springer 1995.
- [6] K. L. Chung, Green, Brown and Probability, 1996.

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

Prof. dr hab. Krzysztof Bogdan (Krzysztof.Bogdan@pwr.wroc.pl)

MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU WSTĘP DO PROCESÓW STOCHASTYCZNYCH Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU MATEMATYKA I STATYSTYKA

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności (o ile dotyczy)	Cele przedmiotu**	Treści programowe**	Numer narzędzia dydaktycznego**
PEK_W01	K1MIS_W01, K1MIS_W06, K1MIS_W13	C1	Wy1-Wy15	1,3
PEK_U01	K1MIS_U17, K1MIS_U18	C1	Ćw1-Ćw15	2,4
PEK_K01	K1MIS_K01, K1MIS_K03	C1	Wy1-Wy15, Ćw1-Ćw15	1,2,3,4

** - z tabeli powyżej

WYDZIAŁ MATEMATYKI
KARTA PRZEDMIOTU

Nazwa w języku polskim: **Podstawy fizyki klasycznej**

Nazwa w języku angielskim: **Basic classical physics**

Kierunek studiów: **Matematyka i Statystyka**

Stopień studiów i forma: **I stopień, stacjonarna**

Rodzaj przedmiotu: **Obowiązkowy**

Kod przedmiotu: **FZP001128**

Grupa kursów: **NIE**

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30	30			
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	90	90			
Forma zaliczenia	Egzamin	Zaliczenie na ocenę			
Liczba punktów ECTS	3	3			
Liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)	0	3			
Liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	1,5	1,5			

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

1. Umiejętność posługiwania się aparatem analizy matematycznej i algebry liniowej
2. Podstawowe umiejętności stosowania funkcji zespolonych i rozwiązywania równań różniczkowych
3. Kompetencje w zakresie docierania do uzupełniających obszarów wiedzy i umiejętności

CELE PRZEDMIOTU

- C1. Nabycie podstawowej wiedzy, uwzględniające jej aspekty aplikacyjne, z następujących działów fizyki klasycznej: mechaniki Newtona i szczególnej teorii względności, mechaniki Lagrange'a i Hamiltona, hydrodynamiki, elektrodynamiki, termodynamiki i fizyki statystycznej (równowagowej i nierównowagowej)
- C2. Zdobywanie umiejętności jakościowego rozumienia, interpretacji oraz ilościowej analizy – w oparciu o prawa fizyki – wybranych zjawisk i procesów fizycznych z zakresu: mechaniki Newtona i szczególnej teorii względności, mechaniki Lagrange'a i Hamiltona, hydrodynamiki, elektrodynamiki i fizyki statystycznej (równowagowej i nierównowagowej)
- C3. Nabycie i utrwalenie kompetencji społecznych obejmujących: umiejętność współzycia w grupie studenckiej, odpowiedzialność i uczciwość w zdobywaniu wiedzy, przestrzeganie obyczajów obowiązujących w środowisku akademickim

*niepotrzebne skreślić

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA, osoby która zaliczyła kurs

I. Z zakresu wiedzy:

PEK_W01 – zna znaczenie odkryć i osiągnięć fizyki dla nauk technicznych i postępu cywilizacyjnego

PEK_W02 – zna rolę matematyki w fizyce oraz wpływ fizyki na rozwój narzędzi matematycznych

PEK_W03 – ma podstawową wiedzę w zakresie mechaniki Newtona i szczególnej teorii względności, mechaniki Lagrange’a i Hamiltona, hydrodynamiki, elektrodynamiki i fizyki statystycznej (równowagowej i nierównowagowej)

II. Z zakresu umiejętności:

PEK_U01 – potrafi wskazać i uzasadnić odkrycia oraz osiągnięcia fizyki, które przyczyniły się do rozwoju postępu cywilizacyjnego

PEK_U02 – rozpoznaje struktury matematyczne (np. algebraiczne, geometryczne) w teoriach fizycznych

PEK_U03 – potrafi rozwiązywać proste zadania z zakresu mechaniki Newtona i szczególnej teorii względności, mechaniki Lagrange’a i Hamiltona, hydrodynamiki, elektrodynamiki i fizyki statystycznej (równowagowej i nierównowagowej)

III. Z zakresu kompetencji społecznych:

PEK_K01 – potrafi współpracować zespołowo, rozumie potrzebę samokształcenia i krytycznej oceny swojej wiedzy

PEK_K02 – przestrzega obyczajów i zasad obowiązujących w środowisku akademickim

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć – wykład		Liczba godzin
Wy1	Metodologia fizyki: doświadczenie – model – teoria	1
Wy2	Kinematyka punktu materialnego	1
Wy3	Mechanika Newtona: zasady dynamiki	1
Wy4	Mechanika Lagrange’a i Hamiltona: zasada najmniejszego działania i równanie Lagrange’a	2
Wy5	Symetrie i prawa zachowania: prawa zachowania pędu, momentu pędu i energii w mechanice Newtona i Lagrange’a	3
Wy6	Całkowanie równań ruchu: ruch jednowymiarowy, ruch w polu centralnym (zgodzenie Keplera)	2
Wy7	Małe drgania: oscylator harmoniczny, drgania własne, drgania molekuł	3
Wy8	Ruch falowy: równanie falowe, drgania struny	2
Wy9	Dynamika bryły sztywnej: II zasada dynamiki, równania Eulera, ruch ciężkiego bąka	2
Wy10	Hydrodynamika: równania Eulera i Naviera-Stokesa. Przepływy płaskie	2
Wy11	Szczególna teoria względności: transformacja Lorentza, kinematyka i dynamika relatywistyczna	2
Wy12	Elektrodynamika: równania Maxwella i ich rozwiązania, elektrostatyka i magnetostatyka, promieniowanie elektromagnetyczne	4
Wy13	Termodynamika fenomenologiczna: zasady termodynamiki	1
Wy14	Fizyka statystyczna i procesy kinetyczne: rozkład Gibbsa-Boltzmann, równanie Langevina, zjawiska transportu	4
	Suma godzin	30

Forma zajęć – ćwiczenia		Liczba godzin
Ćw1	Przykłady zastosowań analizy wymiarowej	1
Ćw2	Kinematyka punktu materialnego we współrzędnych krzywoliniowych	1
Ćw3	Rozwiązywanie równań Newtona w najprostszyc przypadkach	1
Ćw4	Rozwiązywanie prostych zagadnień dynamiki punktu materialnego w formalizmie Lagrange'a.	2
Ćw5	Rozwiązywanie zadań ilustrujących zasady zachowania w mechanice punktu materialnego oraz rolę symetrii.	3
Ćw6	Całkowanie równań ruchu: okres ruchu periodycznego, szczególne przypadki zagadnienia Keplera.	2
Ćw7	Analiza ruchu drgającego: harmonicznego prostego, tłumionego, wymuszonego. Drgania własne molekuly CO ₂ .	2
Ćw8	Rozwiązywanie zadań z zakresu fizyki fal poprzecznych. Drgania własne membrany.	2
Ćw9	Rozwiązywanie zadań z zakresu kinematyki ruchu obrotowego bryły sztywnej. Ruch baka swobodnego i ciężkiego.	3
Ćw10	Rozwiązywanie równań Eulera i Naviera-Stokesa. Analiza wybranych przepływów płaskich.	2
Ćw11	Kinematyka relatywistyczna w przykładach. Relatywistyczny ruch jednostajnie przyspieszony.	2
Ćw12	Rozwiązywanie typowych zadań z elektrostatyki, magnetostatyki i elektrodynamiki.	4
Ćw13	Sprawność silników cieplnych	1
Ćw14	Termodynamika układu dwustanowego. Ujemne temperatury bezwzględne. Stochastyczny oscylator harmoniczny. Przykłady zjawisk transportu w gazach.	4
	Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

1. Wykład tradycyjny (tablica) z wykorzystaniem programu algebry symbolicznej *Maple* oraz demonstracji eksperymentalnych
2. Ćwiczenia rachunkowe: analiza zjawiska, wykorzystanie praw fizycznych, zapis matematyczny, dyskusja rozwiązań; sprawdziany pisemne
3. Konsultacje, praca własna: przygotowanie do ćwiczeń i egzaminu

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	PEK_U01 – PEK_U03 PEK_K01, PEK_K02	Odpowiedzi ustne, dyskusje, pisemne sprawdziany
F2	PEK_W01 – PEK_W03 PEK_U01 – PEK_U03	Egzamin pisemno-ustny
P=F2		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA

- [1] D. Halliday, R. Resnick, J. Walker, *Podstawy fizyki*, tomy 1-4, PWN (2016)
- [2] L.D. Landau, E.M. Lifszyc, *Mechanika*, PWN (2006)
- [3] D.J. Griffiths, *Podstawy elektrodynamiki*, PWN (2001)
- [4] F. Reif, *Fizyka statystyczna*, PWN (1971)
- [5] K. Jezierski, B. Kołodka, K. Sierański, *Zadania z rozwiązaniami*, cz. 1., i 2., Oficyna Wydawnicza SCRIPTA, Wrocław 1999-2003.

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA

- [1] R.P. Feynman, R.B. Leighton, M. Sands, *Feynmana wykłady z fizyki*, t. 1 i 2, PWN (2014)
- [2] S. Banach, *Mechanika*, PWN (1956)
- [3] L.D. Landau, E.M. Lifszyc, *Teoria Pola*, PWN (2009)
- [4] L.D. Landau, E.M. Lifszyc, *Hydrodynamika*, PWN (2009)
- [5] B. Średniawa, *Hydrodynamika i teoria sprężystości*, PWN (1997).
- [6] L. Susskind, G. Hrabovsky, *Teoretyczne minimum*, Prószyński i S-ka (2015)
- [7] B.-G. Englert, *Lectures on classical mechanics*, World Scientific (2015)

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIĘ, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

Prof. dr hab. Antoni C. Mitus, Antoni.Mitus@pwr.edu.pl

MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU
Podstawy fizyki klasycznej
Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU MATEMATYKA I STATYSTYKA

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności (o ile dotyczy)	Cele przedmiotu**	Treści programowe**	Numer narzędzia dydaktycznego**
PEK_W01 (wiedza)	nie dotyczy	C1, C2	Wy1-Wy14	1,3
PEK_W02	nie dotyczy	C1, C2	Wy1-Wy14	1,3
PEK_W03	nie dotyczy	C1, C2	Wy1-Wy14	1,3
PEK_U01 (umiejętności)	nie dotyczy	C1, C2	Ćw1-Ćw14	2,3
PEK_U02	K1MIS_U24	C1, C2	Ćw1-Ćw14	2,3
PEK_U03	nie dotyczy	C1, C2	Ćw1-Ćw14	2,3
PEK_K01 (kompetencje)	K1MIS_K03	C3	Wy1-Wy14 Ćw1-Ćw14	1-3
PEK_K02	K1MIS_K04	C3	Wy1-Wy14 Ćw1-Ćw14	1-3

** - z tabeli powyżej

**WYDZIAŁ MATEMATYKI
KARTA PRZEDMIOTU**

Nazwa w języku polskim PRACA DYPLOMOWA

Nazwa w języku angielskim DIPLOMMA THESIS

Kierunek studiów (jeśli dotyczy): Matematyka i Statystyka

Stopień studiów i forma: I stopień*, stacjonarna / niestacjonarna*

Rodzaj przedmiotu: obowiązkowy- / wybieralny / ogólnouczelniany*

Kod przedmiotu MAT001601

Grupa kursów TAK / NIE*

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30				
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	420				
Forma zaliczenia	zał				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)	X				
Liczba punktów ECTS	14				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)	10				
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	9				

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

Dopuszczenie do szóstego semestru studiów.

CELE PRZEDMIOTU

C1. Napisanie pracy dyplomowej oraz sprawdzenie umiejętności samodzielnej pracy studenta

*niepotrzebne skreślić

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

Z zakresu wiedzy:

W1 Opanuje nowe zagadnienia matematyczne

W2 Opanuje metodę pisania prac matematycznych

Z zakresu umiejętności:

U1 Potrafi samodzielnie napisać poprawną pracę matematyczną

U2 Potrafi samodzielnie analizować literaturę związaną z opracowywanym zagadnieniem

Z zakresu kompetencji społecznych studenta:

K1 Wykazuje się samodzielnością zawodową

K2 Potrafi samodzielnie prezentować nowe zagadnienia matematyczne

K3 Rozumie zasady ochrony własności intelektualnej

TREŚCI PROGRAMOWE

Moduł poświęcony realizacji pracy dyplomowej. W jego skład typowo wchodzi: analiza wskazanego przez opiekuna zagadnienia, próba samodzielnego rozwiązania postawionych problemów bądź zbudowanie wspomagającego oprogramowania oraz napisanie pracy.

Możliwe są odstępstwa od tej reguły, jednak tylko w uzgodnieniu z Komisją Programową kierunku Matematyka.

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

1. Konsultacje
2. Praca własna studentów

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	PEK_W1, PEK_W2 PEK_U1, PEK_U2 PEK_K1, PEK_K2, PEK_K3	Przygotowanie tekstu pracy
P=F1		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA**LITERATURA PODSTAWOWA**

1. Literatura merytoryczna uzgodniona z opiekunem pracy dyplomowej
2. Literatura techniczna uzgodniona z opiekunem pracy

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)**Komisja programowa kierunku Matematyka**

**MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU
Praca Dyplomowa
Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU MATEMATYKA I STATYSTYKA**

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności (o ile dotyczy)	Cele przedmiotu**	Treści programowe**	Numer narzędzia dydaktycznego**
PEK_W01	K1MIS_W01, K1MIS_W02, K1MIS_W12	C1		1, 2
PEK_W02	K1MIS_W18, K1MIS_W19, K1MIS_U28			
PEK_U01	K1MIS_U28	C1		1, 2
PEK_U02	K1MIS_U27	C1		1, 2
PEK_K01	K1MIS_K03	C1		1, 2
PEK_K02	K1MIS_U29	C1		1, 2
PEK_K03	K1MIS_W19	C1		1, 2

** - z tabeli powyżej

WYDZIAŁ MATEMATYKI	
KARTA PRZEDMIOTU	
Nazwa w języku polskim SEMINARIUM DYPLOMOWE	
Nazwa w języku angielskim DIPLOMMA SEMINAR	
Kierunek studiów (jeśli dotyczy): Matematyka i Statystyka	
Stopień studiów i forma: I stopień* , stacjonarna / ~~niestacjonarna*~~	
Rodzaj przedmiotu: ~~obowiązkowy-~~ wybieralny / ~~ogólnouczelniany*~~	
Kod przedmiotu	MAT001605
Grupa kursów	TAK / NIE*

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)					15
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)					60
Forma zaliczenia					zał
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					X
Liczba punktów ECTS					2
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)					2
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)					2

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

Znajomość podstawowych narzędzi służących do edycji profesjonalnych tekstów matematycznych.

CELE PRZEDMIOTU

- C1. Opanowanie techniki pisania pracy dyplomowej
- C2. Opanowanie umiejętności przygotowania prezentacji
- C3. Opanowanie umiejętności wygłoszenia krótkiego wykładu.

*niepotrzebne skreślić

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

Z zakresu wiedzy:

PEK_W1 Zna zasady redagowania artykułów oraz prac matematycznych

Z zakresu umiejętności:

PEK_U1 Potrafi posługiwać się językiem Latex w stopniu wystarczającym do napisania pracy dyplomowej

PEK_U2 Potrafi przygotować krótką prezentację przy użyciu nowoczesnych narzędzi do budowy prezentacji

PEK_U3 Potrafi wygłosić krótki wykład

Z zakresu kompetencji społecznych:

PEK_K1 Rozumie pojęcie plagiatu

PEK_K2 Potrafi w sposób zwięzły przedstawić problem matematyczny

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - seminarium		Liczba godzin
Sem1	Zasady pisania prac dyplomowych	2
Sem2	Omawianie tematów prac	4
Sem3	Dyskusje na temat postępów prac	2
Sem4	Zasady budowania prezentacji	2
Sem5	Prezentacje uczestników seminarium	5
	Suma godzin	15

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

1. Wykład z użyciem komputera
2. Dyskusje na tematy pisanych prac
3. Prezentacje i wykłady uczestników

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	PEK_W1, PEK_U1, PEK_K1	Przygotowanie tekstu pracy
F2	PEK_U2, PEK_U3, PEK_K2	Wygłoszenie opracowanej samodzielnie prezentacji
$P=(F1+F2)/2$		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA**LITERATURA PODSTAWOWA**

- [1] Podręcznik języka Latex
- [2] Instrukcja obsługi klasy Beamer
- [3] Instrukcja obsługi programu Prezi
- [4] Profesjonalna dodatkowa lektura związana z celem realizowanej pracy dyplomowej

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)**prof. dr hab. inż. Krzysztof Szajowski**

MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU
Seminarium Dyplomowe
Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU MATEMATYKA I STATYSTYKA

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności (o ile dotyczy)	Cele przedmiotu**	Treści programowe**	Numer narzędzia dydaktycznego**
PEK_W01	K1MIS_W19, K1MIS_U28	C1	Sem1, Sem 3	1, 2, 3
PEK_U01	K1MIS_W14	C1, C2	Sem1, Sem 2, Sem 3	1, 2, 3
PEK_U02	K1MIS_U26, K1AMIS_U28, K1MIS_U29	C2, C3	Sem 4, Sem 5	1, 2, 3
PEK_U03	K1MIS_U29	C2, C3	Sem 5	1, 2, 3
PEK_K01	K1MIS_W17, K1MIS_W18, K1MIS_W19	C2, C3	Sem 1, Sem 3	1, 2, 3
PEK_K02	K1MIS_U26	C2, C3	Sem 2, Sem 5	1, 2, 3

** - z tabeli powyżej

WYDZIAŁ MATEMATYKI

KARTA PRZEDMIOTU

Nazwa w języku polskim Profesjonalny skład tekstu w systemie LaTeX

Nazwa w języku angielskim Professional Typesetting with LaTeX

Kierunek studiów (jeśli dotyczy): Matematyka i Statystyka

Stopień studiów i forma: I / ~~II~~ stopień*, stacjonarna / niestacjonarna*Rodzaj przedmiotu: ~~obowiązkowy~~ / wybieralny / ~~ogólnouczelniany~~*

Kod przedmiotu INT001332

Grupa kursów TAK / NIE*

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30		30		
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	120				
Forma zaliczenia	~~Egzamin~~ / zaliczenie na ocenę*				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)	X				
Liczba punktów ECTS	4				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)	2				
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	2				

*niepotrzebne skreślić

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

1. Student potrafi przygotować prosty raport oraz prezentację zawierającą wzory matematyczne, zgodne z podstawowymi zasadami składu — *Technologie informacyjne*.

CELE PRZEDMIOTU

C1 Przygotowanie do składu prac dyplomowych, artykułów naukowych oraz innych tekstów.

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

PEK_W1 Student zna zaawansowane zasady formatowania tekstu w języku LaTeX i elementy dobrego stylu typograficznego.

PEK_U1 Student potrafi napisać profesjonalnie wyglądający tekst matematyczny w języku LaTeX.

PEK_K1 Student rozumie potrzebę popularyzacji matematyki.

PEK_K2 Student rozumie potrzebę unikania błędów w składzie i formułowaniu wywodów matematycznych.

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Przypomnienie podstawowych elementów języka LaTeX: Podział dokumentu na sekcje, wypunktowania, spisy i przypisy;	2
Wy2	Wstęp do makr systemu TeX: proces czytania tokenów, pojęcie makra, proces rozwijania makr, sprawdzanie definicji komend;	2
Wy3	LaTeX a język polski; klasy mwcls, pakiety polski i babel;	2
Wy4	Wymiary, pudełka i klej; Tryby systemu TeX;	2
Wy5	Proces łamania akapitów na wiersze i tworzenia stron z wierszy; Składanie znaków przestankowych; Rodzaje cyfr; Mikrotypografia;	2
Wy6	Wzory matematyczne; Pakiety mathtools, icomma i amsmath;	2
Wy7	Projektowanie stronicy i kolumny, dobór krojów pisma; Pakiet geometry; Niestandardowe kroje pisma; TeX Gyre i Latin Modern; Inicjały;	2
Wy8	Nagłówki rozdziałów, paginacja, przypisy: dolne, końcowe i boczne; Spisy treści;	2
Wy9	Rozmieszczanie ilustracji; Pakiety graphicx, subcaption, wrapfig;	2
Wy10	Budowa książki: czwórka tytułowa, dalsze stronicze materiałów wprowadzających, główna część książki, materiały pomocnicze, materiały uzupełniające; Bibliografia: BibTeX, BibLaTeX i Biber;	2
Wy11	Pisanie własnych komend i środowisk języka LaTeX; Makra systemu TeX; Wstęp do tworzenia własnych klas i pakietów języka LaTeX;	2
Wy12	Tworzenie grafiki: PSTricks i TikZ;	3
Wy13	Tworzenie prezentacji w klasie Beamer;	2
Wy14	Nowe silniki TeXa: XeLaTeX i LuaLaTeX; Fonty OpenType; Nowe pakiety: fontspec, unicode-math, polyglossia;	1
Wy15	Podsumowanie wykładu;	2
Suma godzin		30

Forma zajęć - laboratorium		Liczba godzin
La1	Omówienie dystrybucji i edytorów do składu w systemie LaTeX; Przypomnienie procesu kompilacji dokumentów;	2
La2	Badanie definicji makr; Przeglądanie zainstalowanych plików systemu TeX: gdzie szukać pakietów i klas, co możemy w nich znaleźć;	2
La3	Przypomnienie pojęcia kodowania plików; Wybór kodowania w edytorze; Pisanie dokumentu w języku polskim: list motywacyjny;	2
La4	Cwiczenia związane z wymiarami, pudełkami i klejem; Linijki i elementy nieskończenie rozciągliwe; Ręczne pozycjonowanie elementów na stronie;	2
La5	Przypomnienie zasad składu znaków przestankowych i cyfr w języku polskim; Omówienie przykładów dotyczących mikrotypografii;	2
La6	Cwiczenia ze składu wzorów matematycznych; Polskie zasady łamania długich wzorów;	2
La7	Cwiczenia z projektowania stronicy oraz doboru krojów pisma; Zestawianie krojów pisma; Inicjały;	2

La8	Ćwiczenia z modyfikowania nagłówek, paginacji i przypisów;	2
La9	Ćwiczenia z rozmieszczania ilustracji; Pisanie dokumentu zgodnie z zasadami składu: życiorys;	2
La10	Ćwiczenia z budowy dłuższych tekstów: prac dyplomowych i książek; Podział dokumentu na wiele plików; Zasady przygotowywania oraz ćwiczenia z załączania bibliografii do dokumentów w języku LaTeX;	2
La11	Automatyzacja za pomocą tworzenia własnych komend, środowisk i makr;	2
La12	Ćwiczenia z tworzenia grafiki metodami programistycznymi;	2
La13	Przygotowanie prezentacji w klasie Beamer; Tworzenie prezentacji zgodnej z zasadami przyjętymi na egzaminach dyplomowych;	2
La14	Przegląd nowych silników i technologii związanych z systemem TeX;	2
La15	Podsumowanie laboratorium;	2
Suma godzin		30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

N1 Wykład multimedialny z elementami tradycyjnego.
N2 Laboratorium komputerowe.
N3 Raport przygotowywany w domu.

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	PEK_W1, PEK_U1, PEK_K1, PEK_K2	Zadania przygotowywane na laboratorium — list motywacyjny, życiorys, prezentacja dyplomowa
F2	PEK_W1, PEK_U1, PEK_K1, PEK_K2	Zaliczenie laboratorium — raport przygotowywany w domu
P=0,75*F1+0,25*F2		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

- [1] M. Mitchell, S. Wightman, Typografia książki: podręcznik projektanta, Design Plus 2012, wydanie 1.
- [2] J. Hochuli, *Detal w typografii*, Design Plus 2009, wydanie 1.
- [3] R. Bringhurst, *Elementarz stylu w typografii*, Design Plus 2007, wydanie 3.
- [4] F. Mittelbach, M. Goossens, J. Braams, D. Carlisle, C. Rowley, *The LaTeX Companion*, Addison-Wesley 2004, wydanie 2.
- [5] L. Lamport, LaTeX: System opracowywania dokumentów. Podręcznik i przewodnik użytkownika, WNT 2004, wydanie 2.
- [6] D.E. Knuth, TeX: Przewodnik użytkownika, WNT 2005.

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

Dr inż. Andrzej Giniewicz

MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU
Profesjonalny skład tekstu w systemie LATEX
Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU MATEMATYKA i STATYSTYKA

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności (o ile dotyczy)**	Cele przedmiotu***	Treści programowe***	Numer narzędzia dydaktycznego***
PEK_W1	K1MIS_W11,	C1	Wy1–Wy15, La1–La15	N1, N2, N3
PEK_U1	K1MIS_U01	C1	Wy1–Wy15, La1–La15	N1, N2, N3
PEK_K1	K1MIS_K05	C1	Wy1–Wy15	N1
PEK_K2	K1MIS_K05,	C1	Wy1–Wy15	N1

** - wpisać symbole kierunkowych/specjalnościowych efektów kształcenia

*** - z tabeli powyżej

WYDZIAŁ MATEMATYKI**KARTA PRZEDMIOTU****Nazwa w języku polskim: Historia matematyki****Nazwa w języku angielskim: History of mathematics****Kierunek studiów (jeśli dotyczy): Matematyka i Statystyka****Stopień studiów i forma: 1 stopień, stacjonarna /niestacjonarna*****Rodzaj przedmiotu: ~~obowiązkowy~~/ wybieralny/~~ogólnouczelniany~~*****Kod przedmiotu MAT001612****Grupa kursów TAK / NIE**

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30				30
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	120				
Forma zaliczenia	Egzamin/ zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy	X				
Liczba punktów ECTS	4				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)	2				
W tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	2				

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

Znajomość matematyki w zakresie I roku studiów I stopnia

CELE PRZEDMIOTU

C1 Poznanie podstawowych linii rozwojowych matematyki

C2 Rozumienie mechanizmów kształtowania się pojęć i zagadnień matematycznych

C3 Rozumienie związków pomiędzy rozwojem matematyki a innymi aspektami rozwoju cywilizacji

C4 Kształtowanie zdolności do mówienia o matematyce w sposób nietechniczny

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

Z zakresu wiedzy:

PE_W01: Zna główne nurty rozwoju i przełomowe momenty z dziejów matematyki

PE_W02: Zna najważniejsze postacie z dziejów matematyki, kojarzy je z właściwą epoką i osiągnięciami

PE_W03: Zna wybrane klasyczne problemy i hipotezy

Z zakresu umiejętności:

PE_U01: Umie przedstawić główne nurty rozwojowe matematyki i wskazać najważniejsze momenty w jej rozwoju

PE_U02: Umie przedstawić stan wiedzy w zakresie wybranych klasycznych problemów

matematyki   Z zakresu kompetencji społecznych: PE_K01: Potrafi korzystać z literatury naukowej i popularnonaukowej, w tym obcojęzycznej   PE_K02 Potrafi mówić o matematyce na różnych poziomach ścisłości   PE_K03 Potrafi uczestniczyć w poważnej merytorycznej dyskusji

TREŚCI PROGRAMOWE		
Forma zajęć – wykłady		Liczba godzin
Wy1	Starożytność: Euklides i jego <i>Elementy</i> , Przegląd treści. Rola <i>Elementów</i> w dziejach cywilizacji. Archimedes. Objętość kuli i stożka. Apoloniusz i krzywe stożkowe.	4
Wy2	Początki algebry i matematyka włoskiego Renesansu: Algebra Babilończyków. Algebra w świecie arabskim. Początki symboliki algebraicznej. Cardano i Tartaglia.. Równania algebraiczne piątego stopnia.	2
Wy3	Wiek XVII: Techniki rachunkowe i powstanie logarytmów. Kartezjusz. Fermat, Pascal. Powstanie geometrii analitycznej. Początki teorii prawdopodobieństwa. .	2
Wy4	Wiek XVII –cd. Rewolucja Naukowa: Początki rachunku różniczkowego i całkowego. Newton, Leibniz, Bernoulli i inni. Nowy obraz świata i matematyzacja fizyki.	2
Wy5	Wiek XVIII i Leonhard Euler: Euler, D’Alembert, Lagrange, Laplace. Równania różniczkowe. Równanie struny i początki szeregów trygonometrycznych.	2
Wy6	Gauss, Riemann i wiek XIX. <i>Disquisitiones Arithmeticae</i> . Nowe standardy ścisłości. Geometrie nieeuklidesowe. Rozmieszczenie liczb pierwszych i funkcja dzeta Riemanna. Narodziny teorii mnogości.	4
Wy7	Konstrukcje geometryczne. Trzy klasyczne konstrukcje geometryczne. Konstrowalność wielokątów foremnych. Liczby konstruowane za pomocą cyrkla i liniału. Liczby przestępne. Niewymierność pi	2
Wy8	Kongresy matematyczne. Problemy Hilberta i Problemy Milenijne Kongresy matematyczne. Medal Fieldsa i inne nagrody. Omówienie wybranych problemów Hilberta (np. I, II, III i X). Problemy Milenijne i zagadnie P-NP.	2
Wy9	Matematyka i sztuka Złoty podział i złota proporcja. Matematyka i perspektywa. Sztuki plastyczne i teoria grup. Escher.	2
Wy10	Polska Szkoła Matematyczna: Powstanie Szkoły Polskiej: Sierpiński, Mazurkiewicz, Janiszewski. <i>Fundamenta Mathematicae</i> i <i>Studia Mathematica</i> . Logika i podstawy matematyki. Paradoks kuli Banacha-Tarskiego. Kuratowski i	6

	topologia. Banach, Steinhaus i analiza funkcjonalna. Seria <i>Monografie Matematyczne. Księga Szkoła</i> . Matematyka polska na tle matematyki światowej.	
Wy11	Matematyka i społeczeństwo Rola matematyki w rozwoju cywilizacji. Miejsce matematyki w kanonie wykształcenia. Zawód matematyka na przestrzeni dziejów.	2
	Suma godzin	30

Forma zajęć – seminarium		Liczba godzin
Ćw1	Lektura wybranych fragmentów <i>Elementów</i> . Analiza wybranych rozumowań Archimedesusa i innych matematyków starożytnych.	4
Ćw2	Lektura wybranych tekstów matematycznych z XV/XVI w. Rozwiązywanie równań trzeciego i czwartego stopnia. Związek pomiędzy równaniami a permutacjami.	4
Ćw3	Lektura wybranych fragmentów Eulera. Rozumowania analityczne XVII i XVIII w. Analiza ich poziomu ścisłości.	4
Ćw4	Lektura wybranych fragmentów <i>Disquisitiones</i> . Dowody istnienia nieskończenie wielu liczb pierwszych. Lektura prac Cantora.	4
Ćw5	Wybrane konstrukcje geometryczne. Dowody niewymierności.	4
Ćw6	Od problemów Hilberta do dziś: przegląd wybranych zagadnień (według preferencji uczestników kursu).	6
Ćw.7	Sylwetki wybranych matematyków (kilkanaście postaci wybranych przez uczestników kursu z różnych epok, krajów, i dyscyplin i o możliwie różnym typie kariery).	4
	Suma godzin	15

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE
1. Wykład tradycyjny 2. Referat i esej 3. Dyskusja

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	PEK_W01, PEK_W02, PEK_U01, PEK_U02, PEK_K02 PEK_K03	Odpowiedzi ustne, testy, ocena udziału w dyskusji
F2	PEK_W04, PEK_K01, PEK_K02, PEK_K03	Referat i esej
P=0,7*F1+0,3*F2		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

- [1] D. J. Struik, Krótki zarys historii matematyki do końca XIX w. PWN, Warszawa 1963
- [2] A.P.Juszkiewicz, Historia Matematyki, I-III, PWN, Warszawa 1975
- [3] W. Więśław, Matematyka i jej historia, Wyd. Nowik, Opole 1977
- [4] M. Kordos, Wykłady z historii matematyki, Script, Warszawa 2006

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- [1] J. Stillwell, Mathematics and its history, Springer Verlag 2010
- [2] W. Dunham, Calculus Gallery: Masterpieces from Newton to Lebesgue, Princeton University Press 2008
- [3] R. Duda, Lwowska Szkoła Matematyczna, Wyd. Uniw. Wrocław., 2007
- [4] www.Mac Tutor History of Mathematics

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

Dr Marek Zakrzewski (Marek.Zakrzewski@pwr.wroc.pl)
Dr hab.Tomasz Żak, prof. Pwr. (Tomasz.Zak@pwr.wroc.pl)

**MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU
HISTORIA MATEMATYKI
Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU MATEMATYKA I STATYSTYKA**

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności (o ile dotyczy)	Cele przedmiotu**	Treści programowe**	Numer narzędzia dydaktycznego**
PEK_W01 (wiedza)	K1MIS_W01, K1MIS_W02, K1MIS_W13	C1, C2, C3	Wy1-Wy11	1
PEK_W02	K1MIS_W01, K1MIS_W02	C1, C3	Wy1-wy8, Wy10	1,
PEK_W03	K1MIS_W02	C2	Wy7, Wy8	1
PEK_U01 (umiejętności)	K1MIS_U02, K1MIS_U03, K1MIS_U04, K1MIS_U06, K1MIS_U07, K1MIS_U17	C1, C4	S1-S7	2,3
PEK_U02	K1MIS_U01, K1MIS_U02, K1MIS_U03, K1MIS_U10,	C2, C6	S7	2,3
PEK_K01 (kompetencje)	K1MIS_K01, K1MIS_K06	C1, C2, C3	S1-S7	2, 3
PEK_K02	K1MIS_K02, K1MIS_K05	C4	S1-S7	2, 3
PEK_K03	K1MIS_K02, K1MIS_K06	C4	S1-S7	2, 3

** - z tabeli powyżej

**WYDZIAŁ MATEMATYKI
KARTA PRZEDMIOTU**

Nazwa w języku polskim Teoria Grafów

Nazwa w języku angielskim Graph Theory

Kierunek studiów (jeśli dotyczy): Matematyka i Statystyka

Stopień studiów i forma: I stopień*, stacjonarna / ~~niestacjonarna*~~

Rodzaj przedmiotu: ~~obowiązkowy~~ / wybieralny / ~~ogólnouczelniany*~~

Kod przedmiotu MAT001613

Grupa kursów TAK

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30	30			
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	120				
Forma zaliczenia	Zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)	X				
Liczba punktów ECTS	4				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)	2				
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	2				

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

Podstawowa wiedza z logiki oraz teorii zbiorów

CELE PRZEDMIOTU

- C1 Zapoznanie studenta z podstawowymi pojęciami teorii grafów.
 C2 Zapoznanie studenta z narzędziami teoretycznymi pozwalającymi rozstrzygać problemy o charakterze teorio-grafowym.
 C3 Wyposażenie studenta w wiedzę pozwalającą stosować teorię grafów w innych dyscyplinach matematyki i w zagadnieniach aplikacyjnych.

*niepotrzebne skreślić

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

Z zakresu wiedzy student:

PEK_W01 ma podstawową wiedzę w zakresie teorii grafów

PEK_W02 ma podstawową wiedzę o usytuowaniu teorii grafów w matematyce

Z zakresu umiejętności student:

PEK_U01 umie rozwiązywać elementarne zagadnienia w teorii grafów

PEK_U02 umie stosować teorię grafów w innych działach matematyki

PEK_U03 umie formułować (właściwe) zagadnienia aplikacyjne w języku teorii grafów

Z zakresu kompetencji społecznych student:

PEK_K01 potrafi przekazać posiadaną wiedzę, zwłaszcza uzasadniając stosowanie metod matematyki teorii grafów w zagadnieniach aplikacyjnych

PEK_K02 umie samodzielnie pracować z materiałami naukowo-dydaktycznymi.

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykłady		Liczba godzin
Wy1	Definicje i reprezentacja grafów	2
Wy2	Spójność grafów. Drzewa i lasy. Algorytmy Prima i Kruskala.	2
Wy3	Algorytmy przeszukiwania grafów.	2
Wy4	Drogi najkrótsze. Drogi Eulera. Cykle Hamiltona.	2
Wy5	Zagadnienie komiwojażera. Algorytmy z powrotami.	2
Wy6	Twierdzenie Forda-Fulkersona.	2
Wy7	Planarność. Twierdzenie Eulera. Dualność grafów płaskich.	2
Wy8	Kolorowanie grafów.	2
Wy9	Wprowadzenie do teorii matroidów. Matroidy grafowe.	2
Wy10	Algorytmy zachłanne.	2
Wy11	Transwersale. Grafy dwudzielne. Tw. Halla.	2
Wy12	Zagadnienia przeliczania grafów.	2
Wy13	Grafy i grupy skończone.	2
Wy14	Metody asymptotyczne w teorii grafów.	2
Wy15	Kolokwium zaliczeniowe.	2
	Suma godzin	30

Forma zajęć - ćwiczenia		Liczba godzin
Ćw1	Ćwiczenia ilustrujące poszczególne tematy wykładu.	30
	Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

1. Klasyczny wykład przy tablicy.
2. Ćwiczenia w formie rozwiązywania zadań.

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	PEK_W01 PEK_W02 PEK_U01 PEK_U02 PEK_U03 PEK_K01 PEK_K02	Kolokwium, ocena aktywności na ćwiczeniach
F2	PEK_W01 PEK_W02 PEK_U01 PEK_U02 PEK_U03 PEK_K01 PEK_K02	Kolokwium
P=(F1+F2)/2		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

[1] R. J. Wilson. Wprowadzenie do teorii grafów. PWN 1998.

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

[1] K. A. Ross, C. R. B. Wright, Matematyka dyskretna, PWN 1996.

[2] T. H. Cormen, C. E. Leiserson, R. L. Rivest, C. Stein. Wprowadzenie do algorytmów, WNT 2004.

[3] R. Sedgewick, Algorytmy w C++. Grafy. RM 2003.

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

Komisja Programowa Wydziału Matematyki

**MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU
TEORIA GRAFÓW
Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU MATEMATYKA I STATYSTYKA**

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności (o ile dotyczy)	Cele przedmiotu**	Treści programowe**	Numer narzędzia dydaktycznego**
PEK_W01 (wiedza)	K1MIS_W05, K1MIS_W12, K1MIS_W20_MAT	C1	Wy1-Wy14	1,2
PEK_W02	K1MIS_W05, K1MIS_W12, K1MIS_W20_MAT	C2,C3	Wy1-Wy14	1,2
PEK_U01 (umiejętności)	K1MIS_U04, K1MIS_U30_MAT	C1	Wy1-Wy14	1,2
PEK_U02	K1MIS_U04, K1MIS_U30_MAT	C2,C3	Wy1-Wy14	1,2
PEK_U03	K1MIS_U04, K1MIS_U26, K1MIS_U30_MAT	C2,C3	Wy1-Wy14	1,2
PEK_K01 (kompetencje)	K1MIS_K02	C1,C2,C3	Wy1-Wy14	1,2
PEK_K02	K1MIS_K01, K1MIS_K05	C1,C2,C3	Wy1-Wy14	1,2

** - z tabeli powyżej

**WYDZIAŁ MATEMATYKI
KARTA PRZEDMIOTU**

Nazwa w języku polskim Teoria Mnogości

Nazwa w języku angielskim Set Theory

Kierunek studiów (jeśli dotyczy): Matematyka i Statystyka

Stopień studiów i forma: I stopień*, stacjonarna / ~~niestacjonarna*~~

Rodzaj przedmiotu: ~~obowiązkowy~~ / wybieralny / ~~ogólnouczelniany*~~

Kod przedmiotu MAT001614

Grupa kursów TAK

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30	30			
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	120				
Forma zaliczenia	Zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)	X				
Liczba punktów ECTS	4				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)	2				
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	2				

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

Podstawowa wiedza z logiki oraz teorii zbiorów

CELE PRZEDMIOTU

C1 zapoznanie z podstawowymi narzędziami współczesnej teorii mnogości

C2 pokazanie rezultatów i kierunków rozwoju teorii mnogości

C3 opanowanie umiejętności przeprowadzania rozumowań w teorii mnogości

*niepotrzebne skreślić

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

Z zakresu wiedzy:

PEK_W01 zna aksjomatykę współczesnej teorii mnogości

PEK_W02 rozumie rolę i znaczenie konstrukcji i rozumowań teorii mnogości

PEK_W03 zna najważniejsze twierdzenia i hipotezy teorii mnogości

PEK_W04 zna podstawowe teorio-mnogościowe własności miary Lebesgue'a

PEK_W05 zna większość klasycznych definicji i twierdzeń oraz ich dowody w teorii mnogości

Z zakresu umiejętności:

PEK_U01 potrafi przeprowadzać rozumowanie w aksjomatycznej teorii mnogości

PEK_U02 posługuje się indukcją pozaskończoną

PEK_U03 umie stosować system logiki klasycznej do formalizacji teorii matematycznych

PEK_U04 posługuje się językiem teorii mnogości

PEK_U05 umie oszacować złożoności podzbiorów liczb rzeczywistych na podstawie ich opisu logicznego

Z zakresu kompetencji społecznych:

PEK_K01 dostrzega ograniczenia własnej wiedzy

PEK_K02 potrafi precyzyjnie formułować pytania

PEK_K03 potrafi samodzielnie wyszukiwać informacje w literaturze

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykłady		Liczba godzin
Wy1	Aksjomaty teorii mnogości ZFC	2
Wy2	Liczby porządkowe - podstawowe własności	2
Wy3	Liczby porządkowe - definicje rekurencyjne	2
Wy4	Liczby kardynalne - definicja i podstawowe własności	2
Wy5	Liczby kardynalne - arytmetyka	2
Wy6	Hipoteza Continuum, pojęcie niezależności i niesprzeczności	2
Wy7	Przestrzenie polskie i zbiory borelowskie	2
Wy8	Własność podzbioru doskonałego zbiorów borelowskich	2
Wy9	Ideał zbiorów miary zero i miara Lebesgue'a	2
Wy10	Ideał zbiorów pierwszej kategorii i własność Baire'a	2
Wy11	Zbiory Vitalego, Bernsteina, Sierpińskiego i Łuzina	2
Wy12	Aksjomat Martina	2
Wy13	Współczynniki kardynalne ideałów	2
Wy14	Diagram Cichonia	2
Wy15	Współczesne kierunki rozwoju teorii mnogości	2
	Suma godzin	30

Forma zajęć - ćwiczenia		Liczba godzin
Ćw1	Aksjomaty teorii mnogości	4

Ćw2	Indukcja pozaskończona	4
Ćw3	Arytmetyka kardynalna	4
Ćw4	Zbiory borelowskie	4
Ćw5	Miara Lebesguea	4
Ćw6	Zbiory niemierzalne	4
Ćw7	Sigma-ideały z bazą borelowską	4
Ćw8	Podsumowanie	2
	Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE
1. wykład tradycyjny   2. rozwiązywanie zadań i problemów   3. konsultacje   4. praca własna studentów

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	U01, U02, U03, U04, U05, K01, K02, K03	Kontrola realizacji list zadań
F2	W01, W02, W03, W04, W05	Kolokwium końcowe
P=40%F1+60%F2		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA
<u>LITERATURA PODSTAWOWA</u>   [1] T. Jech, Set Theory, Springer Verlag, Berlin – Heidelberg – New York, 1997.   [2] K. Kunen, Set Theory, An Introduction to Independence Proofs, North Holland, Amsterdam, 1980.   [3] J. Cichoń, A. Kharazishvili, B. Węglorz, Subsets of the real line. Part I, Wydawnictwa Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 1995, p. 1 – 232, do pobrania ze strony http://www.im.pwr.wroc.pl/~cichon   <u>LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA</u>   [1] J. Cichoń, Wykłady ze Wstępu do Matematyki (Dodatek A i B), Dolnośląskie Wydawnictwo Edukacyjne, Wrocław, 2003.
OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIĘ, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)
Komisja Programowa Wydziału Matematyki

**MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU
TEORIA MNOGOŚCI
Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU MATEMATYKA I STATYSTYKA**

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności (o ile dotyczy)	Cele przedmiotu**	Treści programowe**	Numer narzędzia dydaktycznego**
PEK_W01	K1MIS_W05, K1MIS_W20_MAT	C1 C2	Wy1-Wy15	1 3 4
PEK_W02	K1MIS_W05, K1MIS_W20_MAT	C1 C2	Wy1-Wy15	1 3 4
PEK_W03	K1MIS_W05, K1MIS_W20_MAT	C1 C2	Wy1-Wy15	1 3 4
PEK_W04	K1MIS_W05, K1MIS_W09, K1MIS_W20_MAT	C1 C2	Wy7-Wy13	1 3 4
PEK_W05	K1MIS_W05, K1MIS_W20_MAT	C1 C2	Wy1-Wy15	1 3 4
PEK_U01	K1MIS_U03, K1MIS_U30_MAT	C3	Ćw1-Ćw8	2 3 4
PEK_U02	K1MIS_U02, K1MIS_U03, K1MIS_U30_MAT	C3	Ćw1-Ćw8	2 3 4
PEK_U03	K1MIS_U01, K1MIS_U02, K1MIS_U03, K1MIS_U30_MAT	C3	Ćw1-Ćw8	2 3 4
PEK_U04	K1MIS_U03, K1MIS_U30_MAT	C3	Ćw1-Ćw8	2 3 4
PEK_U05	K1MIS_U01, K1MIS_U03, K1MIS_U30_MAT	C3	Ćw1-Ćw8	2 3 4
PEK_K01	K1MIS_K01	C1 C2 C3	Wy1-Wy15, Ćw1-Ćw8	1 2 3 4
PEK_K02	K1MIS_K03	C1 C2 C3	Wy1-Wy15, Ćw1-Ćw8	1 2 3 4
PEK_K03	K1MIS_K05	C1 C2 C3	Wy1-Wy15, Ćw1-Ćw8	1 2 3 4

** - z tabeli powyżej

**WYDZIAŁ MATEMATYKI
KARTA PRZEDMIOTU**

Nazwa w języku polskim Topologia Ogólna

Nazwa w języku angielskim General Topology

Kierunek studiów (jeśli dotyczy): Matematyka i Statystyka

Stopień studiów i forma: I stopień*, stacjonarna / ~~niestacjonarna*~~

Rodzaj przedmiotu: ~~obowiązkowy-~~ wybieralny / ~~ogólnouczelniany*~~

Kod przedmiotu MAT001615

Grupa kursów TAK

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30	30			
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	120				
Forma zaliczenia	Zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)	X				
Liczba punktów ECTS	4				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)	2				
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	2				

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

Znajomość podstawowych pojęć topologii metrycznej

CELE PRZEDMIOTU

- C1 Poznanie podstawowych pojęć topologii ogólnej
- C2 Zrozumienie pojęć zbieżności i ciągłości w przestrzeniach topologicznych bez metryki
- C3 Poznanie narzędzi topologicznych stosowanych w badaniach przestrzeni topologicznych oraz w zastosowaniach

*niepotrzebne skreślić

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

W wyniku przeprowadzonych zajęć student winien:

PEK_W01 znać aksjomatykę i własności przestrzeni topologicznych, w tym pojęcie bazy topologii, znać klasyfikację przestrzeni topologicznych

PEK_W02 rozumieć pojęcia zbieżności w abstrakcyjnych przestrzeniach topologicznych, także za pomocą ciągów uogólnionych

PEK_W03 znać i rozumieć aksjomaty rozdzielania i aksjomaty przeliczalności, znać warunki równoważne metryzowalności

PEK_W04 znać fundamentalne twierdzenia topologii ogólnej i rozumieć ich dowody, rozpoznawać typy przestrzeni topologicznych w zastosowaniach

W zakresie umiejętności student winien:

PEK_U01 umieć badać własności przykładowych przestrzeni topologicznych i ich podzbiorów, w szczególności zwartość, oraz wykorzystywać konsekwencje tych własności

PEK_U02 umieć badać zbieżność ciągów uogólnionych oraz ciągłość funkcji i przekształceń

PEK_U03 weryfikować aksjomaty rozdzielania i przeliczalności, weryfikować metryzowalność i ośrodkowość

PEK_U04 stosować podstawowe twierdzenia topologii ogólnej w przykładowych zagadnieniach topologicznych, w zagadnieniach z innych działów matematyki oraz w prostych zastosowaniach

Z zakresu kompetencji społecznych student:

PEK_K01 potrafi korzystać z dostępnej literatury naukowej

PEK_K02 rozumie potrzebę systematycznej i samodzielnej pracy nad opanowaniem materiału

PEK_K03 hartuje się w dążeniu do osiągnięcia celu (np. rozwiązania zadania) i nie zraża się początkowymi trudnościami

PEK_K04 potrafi prezentować swoje rozumowania i dyskutować na temat wystąpień kolegów

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć – wykłady		Liczba godzin
Wy1	topologia, baza, zbiory otwarte, domknięte, brzeg, wnętrze, zbiory brzegowe, zbiory nigdzie gęste	2
Wy2	zbieżność ciągów, ciągłość funkcji, zwartość, lokalna zwartość	2
Wy3	relacje domknięte, przestrzenie ilorazowe	2
Wy4	ciągi uogólnione, zbieżność, ciągłość w języku netów	2
Wy5	zwartość w języku netów, topologia produktowa, nieprzeliczalne twierdzenie Tychonowa,	4
Wy6	aksjomaty przeliczalności, aksjomaty rozdzielania	4
Wy7	przestrzenie zwarte Hausdorffa, własności	2
Wy8	uzwarcenie Aleksndrowa, uzwarcenie Czecha-Stone'a	4
Wy9	metryzowalność, Tw. Urysohna	2
Wy10	zbiory otwarcie-domknięte, spójność, całkowita niespójność, charakteryzacja zbioru Cantora	2

Wy11	Homotopie	2
Wy12	Rozmaitości wymiaru 1 i 2, grupa fundamentalna	2
	Suma godzin	30

Forma zajęć – ćwiczenia		Liczba godzin
Ćw1	powtórka z topologii metrycznej	2
Ćw2	zadania na ciągłość funkcji w przestrzeniach niemetryzowalnych, funkcje dolnie i górnio półciągłe i ich własności	4
Ćw3	zadania wymagające zastosowania netów, podnetów i ich zbieżności	2
Ćw4	przykłady nieprzeliczalnie-wymiarowych przestrzeni zwartych	2
Ćw5	identyfikacja przestrzeni spełniających I i II aksjomat przeliczalności oraz kolejne aksjomaty rozdzielania,	4
Ćw6	zadawanie topologii zwartej Hausdorffa przy pomocy rodziny pseudometryk, inne własności tych przestrzeni w zadaniach	4
Ćw7	opis uzwarzeń konkretnych przestrzeni topologicznych lokalnie zwartych	4
Ćw8	charakteryzacja przestrzeni metryzowalnych, wprowadzanie metryki	2
Ćw9	przykłady przestrzeni spójnych, przestrzenie ilorazowe całkowicie niespójne, zastosowania w zadaniach, przykład „splątanego” zbioru Cantora	4
Ćw10	klasyfikacja rozmaitości wymiaru 1 i 2, orientowalność	2
	Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE
1. wykład problemowy – metoda tradycyjna 2. ćwiczenia problemowe – metoda tradycyjna. 3 konsultacje 4 praca własna studenta

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	PE_U01—PE_U04 PE_W01—PE_W04 PE_K01—PE_K04	odpowiedzi ustne, kartkówki,
F2	PE_U01—PE_U04 PE_W01—PE_W04 PE_K01—PE_K03	kolokwia
$P = 0.4 * F1 + 0.6 * F2$		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA**LITERATURA PODSTAWOWA:**

- [1] R. Engelking: Topologia ogólna. Biblioteka Matematyczna. PWN
 [2] K. Kuratowski: Wstęp do teorii mnogości i topologii, PWN
 [3] J. Mioduszewski: Wykłady z Topologii, Wyd. Uniw. Śl. 1994
 [4] S. Betley, J. Chaber, E i R Pol: Topologia I, Skrypt Uniw. Warsz.
 [5] B. Węglorz: Topologia 1, preprint

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:**OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)**

Prof. dr hab. Tomasz Downarowicz (Tomasz.Downarowicz@pwr.wroc.pl)

**MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU
 TOPOLOGIA OGÓLNA**

Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU MATEMATYKA I STATYSTYKA

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności (o ile dotyczy)	Cele przedmiotu**	Treści programowe**	Numer narzędzia dydaktycznego**
PEK_W01	K1MIS_W01, K1MIS_W02, K1MIS_W04, K1MIS_W20_MAT	C1	Wy1, Wy3, Wy7, Wy10	1,3,4
PEK_W02	K1MIS_W01, K1MIS_W02, K1MIS_W04, K1MIS_W20_MAT	C2	Wy2, Wy4, Wy5	1,3,4
PEK_W03	K1MIS_W01, K1MIS_W02, K1MIS_W04, K1MIS_W20_MAT	C1, C2	Wy6, Wy9	1,3,4
PEK_W04	K1MIS_W02, K1MIS_W03, K1MIS_W04, K1MIS_W05, K1MIS_W07, K1MIS_W20_MAT	C3	Wy8, Wy9, Wy10, Wy11, Wy12	1,3,4
PEK_U01	K1MIS_U01, K1MIS_U02, K1MIS_U24, K1MIS_U30_MAT	C1	Ćw1, Ćw4, Ćw7	2,3,4
PEK_U02	K1MIS_U01, K1MIS_U02, K1MIS_U07, K1MIS_U10, K1MIS_U24, K1MIS_U30_MAT	C2	Ćw2, Ćw3	2,3,4
PEK_U03	K1MIS_U01, K1MIS_U02, K1MIS_U23, K1MIS_U24, K1MIS_U30_MAT	C1, C2	Ćw5, Ćw6, Ćw8	2,3,4
PEK_U04	K1MIS_U01, K1MIS_U02, K1MIS_U07, K1MIS_U09, K1MIS_U10, K1MIS_U23, K1MIS_U24, K1MIS_U30_MAT	C3	Ćw9, Ćw10	2,3,4
PEK_K01	K1MIS_K01, K1MIS_K02, K1MIS_K06	C1, C2, C3	Wy1—Wy12	1,2,3,4
PEK_K02	K1MIS_K01, K1MIS_K02, K1MIS_K03,	C1, C2, C3	Wy1—Wy13 Ćw1—Ćw10	1,2,3,4
PEK_K03	K1MIS_K01, K1MIS_K02, K1MIS_K03	C3	Ćw1—Ćw10	1,2,3,4

PEK_K04	K1MIS_K03, K1MIS_K04, K1MIS_K05, K1MIS_K06	C1, C2, C3	Ćw1—Ćw10	1,2,3,4

** - z tabeli powyżej

WYDZIAŁ MATEMATYKI	
KARTA PRZEDMIOTU	
Nazwa w języku polskim	Wstęp do Algebry Abstrakcyjnej
Nazwa w języku angielskim	Introduction to Abstract Algebra
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	Matematyka i Statystyka
Stopień studiów i forma:	I stopień*, stacjonarna / ~~niestacjonarna*~~
Rodzaj przedmiotu:	obowiązkowy / ~~wybieralny / ogólnouczelniany*~~
Kod przedmiotu	MAT001616
Grupa kursów	TAK / NIE*

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30	30			
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	120				
Forma zaliczenia	Zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)	X				
Liczba punktów ECTS	4				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)	2				
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	2				

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

- [1] Zna rachunek macierzowy w zakresie kursu Algebra M1.
 [2] Zna przestrzenie liniowe w zakresie kursu Algebra M2.

CELE PRZEDMIOTU

- C1 Poznanie podstawowych własności i zastosowań grup.
 C2 Poznanie możliwości reprezentacji grup przy pomocy macierzy i przekształceń.
 C3 Nabycie umiejętności abstrakcyjnego spojrzenia na problemy związane z wielomianami.
 C4 Poznanie podstawowych własności ciał i ich związków z przestrzeniami liniowymi.
 C5 Nabycie umiejętności abstrakcyjnego myślenia.
 C6 Opanowanie umiejętności wykonywania abstrakcyjnych obliczeń.

*niepotrzebne skreślić

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

Z zakresu wiedzy student:

PEK_W01 zna podstawowe struktury algebraiczne

PEK_W02 zna podstawowe zastosowania abstrakcyjnych struktur algebraicznych

Z zakresu umiejętności student:

PEK_U01 potrafi rozpoznawać podstawowe struktury algebraiczne

PEK_U02 potrafi wskazywać analogie (izomorfizmy) między różnymi strukturami algebraicznymi oraz wykorzystywać to

PEK_U03 potrafi budować modele abstrakcyjne odpowiadające napotkanym zjawiskom

PEK_U04 potrafi formułować zagadnienia w postaci abstrakcyjnej i je analizować

PEK_U06 potrafi przeprowadzać rozważania abstrakcyjne

Z zakresu kompetencji społecznych:

PEK_K01 potrafi wyszukiwać i korzystać z literatury naukowej i ją wykorzystywać

PEK_K02 rozumie konieczność systematycznej i samodzielnej pracy nad opanowaniem materiału kursu

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykłady		Liczba godzin
Wy1	Półgrupy, grupy, podgrupy, grupy cykliczne. Podstawowe własności i przykłady.	2
Wy2	Homomorfizmy, izomorfizmy, jądro i obraz homomorfizmu.	2
Wy3	Warstwy, twierdzenie Lagrange'a.	2
Wy4	Dzielniki normalne, grupy ilorazowe.	2
Wy5	Twierdzenia o izomorfizmie. Reprezentacje macierzowe.	2
Wy6	Grupy przekształceń. Grupy permutacji, rozkłady permutacji na cykle.	2
Wy7	Sumy proste grup. Struktura skończone generowalnych grup abelowych.	2
Wy8	Pierścienie i ciała. Podstawowe własności i przykłady.	2
Wy9	Dzielniki zera. Elementy odwracalne. Pierścień wielomianów.	2
Wy10	Homomorfizmy pierścieni i ciał. Jądro i obraz homomorfizmu. Ideały.	2
Wy11	Pierścień ilorazowy, twierdzenia o izomorfizmie, ideały główne i maksymalne.	2
Wy12	Ciało ułamków pierścienia całkowitego. Elementy rozkładalne i nierozkładalne.	2
Wy13	Rozszerzenie ciał, elementy algebraiczne i przestępne. Ciała algebraicznie domknięte.	2
Wy14	Elementy teorii Galois.	2
Wy15	Zaliczenie	2
	Suma godzin	30

Forma zajęć - ćwiczenia		Liczba godzin
Ćw1	Własności grup i podgrup. Grupy cykliczne.	2
Ćw2	Homomorfizmy, rzędy elementów.	4
Ćw3	Warstwy, grupy ilorazowe,	4

Ćw4	Sumy proste grup.	2
Ćw5	Własności pierścieni, ideały.	4
Ćw6	Pierścienie wielomianów.	2
Ćw7	Teoria podzielności w pierścieniach.	4
Ćw8	Rozszerzenia ciał.	4
Ćw9	Teoria Galois.	4
	Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

1. Wykład problemowy prowadzony tradycyjną metodą.
2. Ćwiczenia problemowe i rachunkowe – metoda tradycyjna.
3. Konsultacje – według zapotrzebowania studenta.
4. Praca własna studenta-przygotowanie do ćwiczeń.

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	PEK_U01 PEK_U02 PEK_U05 PEK_K02	Odpowiedzi ustne, kartkówki, kolokwia
F2	PEK_W01 PEK_W02 PEK_U01 PEK_U02 PEK_U03 PEK_U04 PEK_U05 PEK_K01 PEK_K02	zaliczenie
P=0,5*F1+0,5*F2		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

- [1] A. Białynicki-Birula, Zarys algebry, PWN 1987.
- [2] J. Browkin, Teoria ciał, PWN, 1977.
- [3] B. Gleichgewicht, Algebra, GiS, 2002.
- [4] J. Rutkowski, Algebra abstrakcyjna w zadaniach, PWN, 2010.
- [5] A. Walendziak, Algebra abstrakcyjna, UPH Siedlce, 2011.

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- [1] J. M. Bryński, J. Jurkiewicz, Zbiór zadań z algebry, PWN, 1978.
- [2] A.I.Kostykin, Zbiór zadań algebry, PWN, 2005.
- [3] K. Szymiczek, Zbiór zadań z teorii grup, PWN, 1989.
- [4] O. Zariski, P. Samuel, Commutative algebra, vol.1, Springer, 1979.

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

dr hab. Wiesław Dudek, prof. PWr (Wieslaw.Dudek@pwr.edu.pl)

**MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU
WSTĘP DO ALGEBRY ABSTRAKCYJNEJ
Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU MATEMATYKA I STATYSTKA**

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności (o ile dotyczy)	Cele przedmiotu**	Treści programowe**	Numer narzędzia dydaktycznego**
PEK_W01 (wiedza)	K1MIS_W01, K1MIS_W02, K1MIS_W05, K1MIS_W20_MAT	C1, C2, C3, C4	Wy1, Wy2, Wy4, Wy8, Wy12, Wy13	1,2,4
PEK_W02	K1MIS_W01, K1MIS_W02, K1MIS_W05, K1MIS_W20_MAT	C5, C6	Wy3, Wy5, Wy6	1,2
PEK_U01 (umiejętności)	K1MIS_U01, K1MIS_U02, K1MIS_U08, K1MIS_U30_MAT	C1, C2, C5	Ćw1, Ćw2, Ćw5, Ćw6	1,2
PEK_U02	K1MIS_U01, K1MIS_U02, K1MIS_U30_MAT	C2, C3, C6	Ćw1, Ćw3	1,2
PEK_U03	K1MIS_U01, K1MIS_U30_MAT	C4	Wy13, Ćw4	2,4
PEK_U04		C6	Wy9, Wy12,	1,2,4
PEK_U05	K1MIS_U01, K1MIS_U08	C3, C6	Wy5, Wy11	2,4
PEK_U06	K1MIS_U01, K1MIS_U26, K1MIS_U30_MAT	C5, C6	Ćw2, Ćw5	2,3,4
PEK_K01 (kompetencje)	K1MIS_K01, K1MIS_K06, K1MIS_K07	C1, C2, C3, C4, C5, C6	Wy1-Wy14 Ćw1-Ćw9	1,2,3,4
PEK_K02	K1MIS_K02, K1MIS_K03, K1MIS_K04	C1, C2, C3, C4, C5, C6	Wy1-Wy14 Ćw1-Ćw9	1,2,3,4

** - z tabeli powyżej

WYDZIAŁ MATEMATYKI

KARTA PRZEDMIOTU

Nazwa w języku polskim Bazy danych

Nazwa w języku angielskim Databases

Kierunek studiów (jeśli dotyczy): Matematyka i Statystyka

Stopień studiów i forma: I / II stopień*, stacjonarna / niestacjonarna*

Rodzaj przedmiotu: ~~obowiązkowy~~ / wybieralny / ~~ogólnouczelniany~~*

Kod przedmiotu INT001333

Grupa kursów TAK / NIE*

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30		30		
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	120				
Forma zaliczenia	Egzamin / zaliczenie na ocenę*				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)	X				
Liczba punktów ECTS	4				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)	2				
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	2				

*niepotrzebne skreślić

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

1. Student potrafi przygotować prosty raport oraz prezentację zawierającą wzory ma-tematyczne, zgodne z podstawowymi zasadami składu — *Technologie informacyjne*.
2. Student zna dobrze podstawy wybranego języka programowania — *Wstęp do informatyki i programowania*.

CELE PRZEDMIOTU

C1 Poznanie zasad korzystania z baz danych i pisania optymalnych zapytań.

C2 Pozyskanie umiejętności tworzenia automatycznych raportów na podstawie wyników zapytań baz danych.

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

PEK_W1 Student zna podstawy teorii baz danych i ich możliwości aplikacyjne.

PEK_W2 Student zna dobrze zasady formułowania zapytań do baz danych.

PEK_U1 Student potrafi formułować optymalne zapytania do baz danych.

PEK_U2 Student potrafi tworzyć raporty oparte o bazy danych.

PEK_K1 Student jest przygotowany do zdobywania nowych kompetencji i współpracy z przedstawicielami innych zawodów.

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Pojęcia relacyjnej bazy danych oraz języka SQL; Dialekty języka SQL;	2
Wy2	Pojęcia relacji i kluczy; Pojęcia tabel i uprawnień; Modele baz danych;	2
Wy3	Formułowanie prostych zapytań wybierających na jednej tabeli;	2
Wy4	Zapytania wybierające: elementy unikatowe, kolejność elementów, selekcja elementów; Formułowanie warunków;	2
Wy5	Zapytania wybierające: grupowanie oraz funkcje agregujące;	2
Wy6	Łączenie wyników kilku zapytań przypadkami;	2
Wy7	Operacje łączenia tabel;	2
Wy8	Tworzenie złożonych zapytań;	2
Wy9	Widoki i tabele tymczasowe;	2
Wy10	Modyfikowanie wpisów w bazie; Dbanie o spójność danych; Wyzwalacze;	2
Wy11	Tworzenie nowych tabel w bazie; Podstawowe zasady projektowania baz danych; Normalizacja;	2
Wy12	Tworzenie nowych baz danych;	2
Wy13	Podstawowa optymalizacja zapytań: indeksy, optymalizacja warunków; optymalizacja funkcji;	2
Wy14	Zaawansowana optymalizacja zapytań: praca z planami wykonywania zapytań;	2
Wy15	Podsumowanie wykładu;	2
Suma godzin		30

Forma zajęć - laboratorium		Liczba godzin
La1	Konfiguracja bazy danych; Importowanie istniejącej bazy danych;	2
La2	Łączenie się z bazą danych z poziomu arkusza kalkulacyjnego oraz języka Python;	2
La3	Testowanie dostępu do tabel;	2
La4	Przygotowanie zapytań podsumowujących dane w jednej tabeli;	2
La5	Badanie danych z podziałem na grupy;	2
La6	Ćwiczenie złożonych zapytań;	2
La7	Budowa złożonych zapytań korzystających z wielu tabel;	2
La8	Rozwiązywanie rzeczywistego problemu na podstawie analizowanych danych;	2

La9	Cwiczenia z przygotowywania automatycznych analiz z wykorzystaniem arkusza kalkulacyjnego;	2
La10	Cwiczenia z przygotowywania automatycznych raportów z wykorzystaniem języka Python oraz HTML;	2
La11	Cwiczenia z przechowywaniem wyników tymczasowych i widokami; Tworzenie i modyfikowanie tabel;	2
La12	Projektowanie bazy danych za pomocą narzędzi graficznych; Wypełnienie jej danymi pochodzącymi z plików tekstowych;	2
La13	Podstawowe ćwiczenia z optymalizacji zapytań;	2
La14	Zaawansowane ćwiczenie z optymalizacji zapytań;	2
La15	Podsumowanie laboratorium;	2
Suma godzin		30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE
N1 Wykład multimedialny z elementami tradycyjnego. N2 Laboratorium komputerowe. N3 Praca własna studenta.

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	PEK_W1, PEK_U1, PEK_K2, PEK_K1	Zaliczenie laboratorium — ocena realizacji zadań podczas zajęć i w domu
P=1,00*F1		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA
<u>LITERATURA PODSTAWOWA:</u>   [1] J. Viescas, M.J. Hernandez, <i>Zapytania w SQL. Przyjazny przewodnik</i>, Helion 2015, wydanie 1. [2] D. Tow, <i>SQL. Optymalizacja</i>, Helion 2004, wydanie 1. [3] J. Widom, J. Ullman, <i>Podstawowy wykład z systemów baz danych</i>, WNT 2001.
OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)
Dr inż. Andrzej Giniewicz

MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU
Bazy danych
Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU MATEMATYKA I STATYSTYKA

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności (o ile dotyczy)**	Cele przedmiotu***	Treści programowe***	Numer narzędzia dydaktycznego***
PEK_W1	K1MIS_W08,	C1	Wy1–Wy15, La1–La15	N1, N2, N3
PEK_W2	K1MIS_W08	C1	Wy1–Wy15, La1–La15	N1, N2, N3
PEK_U1	K1MIS_U28	C1	Wy1–Wy15, La1–La15	N1, N2, N3
PEK_U2	K1MIS_U28	C2	La1, La2, La9, La10	N2, N3
PEK_K1	K1MIS_K01	C1	Wy1–Wy15, La1–La15	N1, N2, N3

** - wpisać symbole kierunkowych/specjalnościowych efektów kształcenia

*** - z tabeli powyżej

WYDZIAŁ MATEMATYKI

KARTA PRZEDMIOTU

Nazwa w języku polskim Programowanie

Nazwa w języku angielskim Programming

Kierunek studiów (jeśli dotyczy): Matematyka i Statystyka

Stopień studiów i forma: I / II stopień*, stacjonarna / niestacjonarna*

Rodzaj przedmiotu: obowiązkowy / wybieralny / ogólnouczelniany*

Kod przedmiotu INT001334

Grupa kursów TAK / NIE*

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30		30		
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	120				
Forma zaliczenia	Egzamin/ zaliczenie na ocenę*				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)	X				
Liczba punktów ECTS	4				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)	2				
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	2				

*niepotrzebne skreślić

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

1. Student zna dobrze podstawy wybranego języka programowania — *Wstęp do informatyki i programowania.*
2. Student zna podstawy budowy komputera i obsługi systemów operacyjnych — *Technologie informacyjne.*

CELE PRZEDMIOTU

- C1** Pozyskanie umiejętności projektowania i programowania złożonych aplikacji.
C2 Opanowanie pojęć programowania obiektowego i funkcyjnego.

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

PEK_W1 Student zna dobrze zaawansowane techniki programowania w wybranym języku programowania.

PEK_W2 Student zna podstawowe paradygmaty programowania, w szczególności programowanie funkcyjne i obiektowe.

PEK_U1 Student potrafi zaprojektować i zaprogramować aplikację w wybranym języku programowania.

PEK_U2 Student potrafi przygotować dokumentację do własnej aplikacji. **PEK_U3** Student potrafi wykorzystać abstrakcyjne typy danych takie, jak kolejka lub stos.

PEK_K1 Student jest przygotowany do zdobywania nowych kompetencji w zakresie informatyki i jej zastosowań w matematyce.

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Praca w zintegrowanym środowisku programistycznym a interaktywne dokumenty; Szybkie przypomnienie wybranego języka programowania;	2
Wy2	Zasady projektowania aplikacji; Podział na moduły; Tworzenie bibliotek;	2
Wy3	Paradygmaty programowania; Podstawy programowania funkcyjnego; Wyrażenia lambda; Funkcjonały map i filter; Rekurencja bezogonowa;	2
Wy4	Efekty uboczne; Wstęp do programowania obiektowego; Obiekty jako niestandardowa struktura danych;	2
Wy5	Przeciążanie operatorów; Niestandardowe obiekty w roli standardowych typów danych;	2
Wy6	Dziedziczenie i polimorfizm obiektów; Klasy abstrakcyjne; Abstrakcyjne klasy bazowe;	2
Wy7	Zasady dokumentowania kodu; Projektowanie interfejsów kolejki i stosu;	2
Wy8	Techniki programowania: analiza składniowa; Kalkulator wyrażeń;	2
Wy9	Techniki programowania: algorytmy z nawrotami; Problem skoczka szachowego;	2
Wy10	Techniki programowania: metoda dziel i zwyciężaj; Algorytm sortowania szybkiego;	2
Wy11	Techniki programowania: programowanie dynamiczne; Dyskretny problem plecakowy;	2
Wy12	Techniki programowania: programowanie zachłanne; Ciągły problem plecakowy;	2
Wy13	Techniki programowania: algorytmy zrandomizowane Monte Carlo i Las Vegas; Obliczanie objętości kuli w R^n ; Szukanie otoczki wypukłej w R^2 ;	2
Wy14	NP-zupełność; Techniki programowania: algorytmy aproksymacyjne; Problem pokrycia zbioru;	2
Wy15	Podsumowanie wykładu;	2
Suma godzin		30

Forma zajęć - laboratorium		Liczba godzin
La1	Praca w zintegrowanym środowisku programistycznym;	2
La2	Podział aplikacji na moduły; Tworzenie bibliotek; Zespołowy projekt aplikacji: wprowadzenie;	2
La3	Tworzenie aplikacji w paradygmacie funkcyjnym; Generatory i iteratory; Listy leniwe;	2
La4	Cwiczenia z wykorzystaniem klas; Metody optymalizacji kodu;	2
La5	Prosty interfejs graficzny;	2

La6	Projekt aplikacji: tworzenie diagramów i hierarchii klas; Tworzenie języków domenowych za pomocą przeciążania operatorów;	2
La7	Implementacja aplikacji: dodanie dokumentacji; Ćwiczenia z wyrażeń regularnych;	2
La8	Implementacja stosu; Implementacja i analiza kalkulatora;	2
La9	Implementacja kolejki; Implementacja i analiza rozwiązania problemu skoczka szachowego;	2
La10	Implementacja i analiza algorytmu sortowania szybkiego;	2
La11	Implementacja i analiza rozwiązania dyskretnego problemu plecakowego;	2
La12	Implementacja i analiza rozwiązania ciągłego problemu plecakowego;	2
La13	Implementacja i analiza zastosowań metod Monte Carlo i Las Vegas;	2
La14	Implementacja i analiza rozwiązania problemu pokrycia zbioru;	2
La15	Podsumowanie laboratorium;	2
Suma godzin		30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

N1 Wykład multimedialny.
N2 Laboratorium komputerowe.
N3 Projekt zespołowy.
N4 Raporty przygotowywane w domu

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	PEK_W2, PEK_U1, PEK_U2, PEK_K1	Projekt zespołowy — projekt aplikacji
F2	PEK_W1, PEK_U3, PEK_K1	Raporty przygotowywane w domu — dla czterech spośród siedmiu omawianych technik programowania
$P=0,6 \cdot F1 + 0,4 \cdot F2$.		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

- [1] T.H. Cormen, C.E. Leiserson, R.L. Rivest, C. Stein, *Wprowadzenie do algorytmów*, PWN 2013, wydanie 7.
- [2] B. Slatkin, *Effective Python*, Addison-Wesley 2015, wydanie 1.
- [3] M. Lutz, *Programming Python*, O'Reilly 2011, wydanie 4.
- [4] M. Summerfield, *Rapid GUI Programming with Python and Qt*, Prentice Hall 2007, wydanie 1.

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

Dr inż. Andrzej Giniewicz

**MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU
PROGRAMOWANIE
Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU MATEMATYKA I STATYSTYKA**

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności (o ile dotyczy)**	Cele przedmiotu***	Treści programowe***	Numer narzędzia dydaktycznego***
PEK_W01	K1MIS_W11,	C1	Wy1, Wy2, Wy8–Wy15,	N1, N2, N3
PEK_W2	K1MIS_W08	C2	La1, La2, La8–La15	N1, N2, N4
PEK_U1	K1MIS_W08	C1	Wy3–Wy7, La3–La7	N1, N2, N3
PEK_U2	K1MIS_U26, K1MIS_U27	C1	Wy2–Wy7, La2–La7	N1, N2, N3
PEK_U3	K1MIS_U26	C2	Wy7, La7	N1, N2, N4
PEK_K1	K1MIS_U26 K1MIS_K03	C1, C2	Wy7–Wy8, La8, La9 Wy2–Wy15, La1–La15	N1–N4

** - wpisać symbole kierunkowych/specjalnościowych efektów kształcenia

*** - z tabeli powyżej

WYDZIAŁ MATEMATYKI	
KARTA PRZEDMIOTU	
Nazwa w języku polskim TEORIA LICZB I KRYPTOGRAFIA	
Nazwa w języku angielskim Number Theory and Cryptography	
Kierunek studiów (jeśli dotyczy): Matematyka i Statystyka	
Stopień studiów i forma:	I stopień, stacjonarna
Rodzaj przedmiotu:	wybieralny
Kod przedmiotu	INT001335
Grupa kursów	TAK

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30	30			
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	120				
Forma zaliczenia	Zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)	X				
Liczba punktów ECTS	4				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)	2				
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	2				

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

Znajomość podstawowych pojęć algebry abstrakcyjnej

CELE PRZEDMIOTU

C1: Zapoznanie słuchaczy z podstawowymi narzędziami teoretycznymi algorytmicznej teorii liczb.
 C2: Zdobywanie praktycznej umiejętności stosowania narzędzi algebraicznych w kryptografii z kluczem publicznym.

*niepotrzebne skreślić

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

Z zakresu wiedzy:

PEK_W01: Zna podstawowe własności liczb pierwszych i najważniejsze algorytmy teorii liczbowe.

PEK_W02: Zna podstawowe algorytmy kryptograficzne.

Z zakresu umiejętności:

PEK_U01: Potrafi stosować algorytm Euklidesa oraz podstawowe algorytmy faktoryzacji i rozpoznawania liczb pierwszych .

PEK_U02: Potrafi wygenerować klucze dla protokołów RSA i Diffiego-Hellmana, a także złamać te systemy dla małych (nierealistycznych) parametrów..

Z zakresu kompetencji społecznych:

PEK_K01: Rozumie znaczenie algorytmicznej teorii liczb w kryptografii z kluczem publicznym.

PEK_K02: Rozumie potrzebę poszukiwań algorytmicznych metod przyspieszenia obliczeń w zastosowaniach kryptograficznych.

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć – wykłady		Liczba godzin
Wy1	Liczby pierwsze i algorytm Euklidesa	2
Wy2	Kongruencje. Małe Twierdzenie Fermata i twierdzenie Wilsona	2
Wy3	Funkcja Eulera, pierwiastki pierwotne i protokół Diffiego-Hellmana	2
Wy4	RSA. Rozpoznawanie liczb pierwszych	2
Wy5	Algorytmy faktoryzacji	2
Wy6	Rozmieszczenie liczb pierwszych	2
Wy7	Układy kongruencji liniowych i Chińskie twierdzenie o resztach	2
Wy8	Reszty kwadratowe i symbol Legendre'a	2
Wy9	Prawo wzajemności reszt kwadratowych	2
Wy10	Twierdzenie Lagrange'a o sumie czterech kwadratów	2
Wy11	Trójki pitagorejskie i Wielkie Twierdzenie Fermata	2
Wy12	Równanie Pella i ułamki łańcuchowe	2
Wy13	Krótkie wprowadzenie do krzywych eliptycznych	2
Wy14	Krótkie wprowadzenie do krzywych eliptycznych – cd.	2
Wy15	Powtórzenie	2
	Suma godzin	30

Forma zajęć – ćwiczenia		Liczba godzin
Ćw1	Liczby pierwsze. Dowody twierdzenia Euklidesa	2
Ćw2	Algorytm Euklidesa i jego zastosowania	2
Ćw3	Kongruencje	2
Ćw3	Funkcja Eulera i pierwiastki pierwotne. Protokół Diffiego-Hellmana	2
Ćw4	RSA. Algorytm Rabina-Millera	2

Ćw4	Algorytmy faktoryzacji: Fermata, Dixona i Pollarda	2
Ćw6	Tw. o rozmieszczenie liczb pierwszych i jego konsekwencje. Twierdzenia Czebyszewa i Dirichleta	2
Ćw7	Kolokwium	2
Ćw8	Rozwiązywanie układów kongruencji liniowych	2
Ćw9	Reszty kwadratowe	2
Ćw10	Przedstawialność liczb naturalnych w postaci sum kwadratów	2
Ćw11	Rozwiązywanie wybranych równań diofantycznych	2
Ćw12	Rozwijanie liczb w ułamki łańcuchowe. Równania Pella	2
Ćw13	Rachunki na krzywych eliptycznych	2
Ćw14	Powtórzenie	2
Ćw15	Kolokwium	2
	Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

1. Wykład tradycyjny.
2. Rozwiązywanie zadań i problemów.
3. Praca własna studentów.

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	PEK_W01, PEK_W02, PEK_K01	Kolokwium zaliczeniowe.
F2	PEK_U01, PEK_U02, PEK_K02	Rozwiązywanie zadań i odpowiedzi ustne.
P=50%*F1 + 50%*F2		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

- [1] M. Zakrzewski, *Matematyka dyskretna*, GiS, Wrocław 2014
 [2] W. Sierpiński, *Czym się zajmuje teoria liczb*, Wiedza Powszechna, Warszawa 1957
 [3] N. Koblitz, *Wykład z teorii liczb i kryptografii*, WNT, Warszawa 2009

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- [1] D. Burton, *Elementary Number Theory*, Mc Graw-Hill, 2010
 [2] H. Davenport, *The Higher Arithmetic*, CUP 2010
 [3] M. Erickson, A. Vazzana, *Introduction to Number Theory*, CRC Press 2010

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIĘ, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

dr Marek Zakrzewski (marek.zakrzewski@pwr.edu.pl)

**MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU
TEORIA LICZB I KRYPTOGRAFIA
Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU MATEMATYKA I STATYSTYKA**

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów	Cele przedmiotu	Treści programowe	Numer narzędzia dydaktycznego
PEK_W01	K1MIS_W02 , K1MIS_W04, K1MIS_W20_MAT, K1MIS_W21_MAT	C1	Wy1-Wy15	1,3
PEK_W02	K1MIS_W05 , K1MIS_W08, K1MIS_W20_MAT, K1MIS_W21_MAT	C1	Wy3-Wy6	1,3
PEK_U01	K1MIS_U17 , K1MIS_U25, K1MIS_U30_MAT, K1MIS_U31_MAT	C1	Wy1-Wy15	1,3
PEK_U02	K1MIS_U25 , K1MIS_U26, K1MIS_U30_MAT, K1MIS_U31_MAT	C2	Ćw3-ćw6	2,3
PEK_K01	K1MIS_K01	C2	Ćw3-ćw6	2,3
PEK_K02	K1MIS_K06	C2	Ćw3-ćw6	2,3

WYDZIAŁ MATEMATYKI**KARTA PRZEDMIOTU****Nazwa w języku polskim: Badania operacyjne****Nazwa w języku angielskim: Operational Research****Kierunek studiów (jeśli dotyczy): Matematyka i Statystyka****Stopień studiów i forma: 1 stopień, stacjonarna /niestacjonarna*****Rodzaj przedmiotu: obowiązkowy / wybieralny /ogólnouczelniany *****Kod przedmiotu MAT001617****Grupa kursów TAK / NIE**

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30		30		
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	120				
Forma zaliczenia	Egzamin/ zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy	X				
Liczba punktów ECTS	4				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)	2				
W tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	2				

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

Algebra, Analiza matematyczna, Wprowadzenie do teorii prawdopodobieństwa,

CELE PRZEDMIOTU

C1 Poznanie pojęć i metod badań operacyjnych.

C2 Poznanie sformułowań zadań badań operacyjnych.

C3 Poznanie podstaw analizy dla systemów dynamicznych.

C5 Poznanie modeli i analizy stochastycznych systemów sterowania.

C6 Zastosowanie nabytej wiedzy do tworzenia i analizy modeli matematycznych w celu rozwiązywania zagadnień teoretycznych i praktycznych w różnych dziedzinach nauki i techniki.

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

Z zakresu wiedzy:

PEK_W01. Zna sformułowania problemów badań operacyjnych.

PEK_W02. Ma podstawową wiedzę o zastosowaniach i znaczeniu metod badań operacyjnych.

PEK_W03. Rozpoznaje sytuacje wymagające stosowania metod badań operacyjnych w celu rozwiązania praktycznych problemów.

PEK_W04. Zna ograniczenia metod analitycznych i możliwości numerycznej analizy

modeli dynamicznych.   PEK_W05. Zna stochastyczne metody w badaniach operacyjnych.   Z zakresu umiejętności: PEK_U01. Potrafi sformułować zadanie modelowania procesu w dogodnej do analizy formie.   PEK_U02. Potrafi zastosować właściwy algorytm do rozwiązania zadania w zakresie badań operacyjnych.   PEK_U03. Umie zastosować metody optymalizacji, i metody analityczne lub numeryczne ich analizy, w celu rozwiązania praktycznych problemów.   PEK_U04. Potrafi rozpoznać zagadnienia optymalizacyjne do których właściwe metody oparte są na wykorzystaniu aparatu stochastycznego.   Z zakresu kompetencji społecznych: PEK_K01. Potrafi korzystać z literatury naukowej, w tym docierać do materiałów źródłowych oraz dokonywać ich przeglądu.   PEK_K02. Potrafi wspomagać analizę modeli matematycznych stosownymi narzędziami informatycznymi.   PEK_K03. Rozumie konieczność systematycznej i samodzielnej pracy nad opanowaniem materiału kursu.

TREŚCI PROGRAMOWE		
Forma zajęć - wykłady		Liczba godzin
Wy1	Programowanie dynamiczne -- algorytm. Sterowanie układem deterministycznym z czasem dyskretnym.	2
Wy2	Procesy z czasem dyskretnym. Łańcuchy Markowa. Warunkowa wartość oczekiwana. Martyngały i momenty zatrzymania.	2
Wy3	Markowskie procesy decyzyjne. Równanie Bellmana.	2
Wy4	Modele z nieskończonym horyzontem-podstawy. Modele decyzyjne markowskie z dyskontowaniem wypłat. Minimalizacja średniego kosztu na jednostkę. Średnia wypłata i inne kryteria.	4
Wy5	Przykłady zastosowań markowskich procesów decyzyjnych w zagadnieniach odnowy, optymalizacji serwisu.	2
Wy6	Sterowanie optymalne układu w czasie ciągłym. Równanie Hamiltona-Jakobiego-Bellmana.	2
Wy7	Systemy liniowe z kwadratową funkcją kosztu i pełną obserwacją stanu. Zadanie sterowania zapasami.	2
Wy8	Systemy z niepewną obserwacją stanu. Iteracyjne wyznaczanie funkcji wartości.	2
Wy9	Aproksymacja rozwiązania równania Bellmana.	2
Wy10	Optymalne zatrzymywanie ciągów skończonych.	2
Wy11	Optymalne zatrzymywanie ciągów skończonych-przypadek łańcucha Markowa. Problem wyboru najlepszego obiektu.	2
Wy12	Optymalne zatrzymywanie ciągów nieskończonych. Przypadek łańcucha Markowa.	2
Wy13	Problem wykrywania rozregulowania.	2

Wy14	Rozwiązania suboptymalne. Systemy adaptacyjne.	2
	Suma godzin	30

Forma zajęć - ćwiczenia		Liczba godzin
Ćw1	Przykłady deterministycznych układów sterowania z czasem dyskretnym.	2
Ćw2	Analiza własności łańcuchy Markowa. Badanie stacjonarności i ergodyczności. Klasyfikacja stanów. Warunkowa wartość oczekiwana. Martyngały i momenty zatrzymania.	2
Ćw3	Konstrukcja markowskiego procesu decyzyjnego dla wybranych przykładów. Analiza równania Bellmana dla skonstruowanego MDP.	2
Ćw4	Badanie własności modeli z nieskończonym horyzontem. Przypadek modeli decyzyjnych markowskich z dyskontowaniem wypłat. Minimalizacja średniego kosztu na jednostkę. Średnia wypłata i inne kryteria.	4
Ćw5	Przykłady zastosowań markowskich procesów decyzyjnych w zagadnieniach odnowy, optymalizacji serwisu.	2
Ćw6	Analiza przykładowych układów sterowania w czasie ciągłym. Wyznaczenie sterowania optymalnego. Badanie równanie Hamiltona-Jakobiego-Bellmana.	2
Ćw7	Wyznaczenie sterowania i wartości kryterium dla systemu liniowego z kwadratową funkcją kosztu i pełną obserwacją stanu. Zadanie sterowania zapasami.	2
Ćw8	Analiza systemu z niepewną obserwacją stanu. Iteracyjne wyznaczanie funkcji wartości.	2
Ćw9	Aproksymacja rozwiązania równania Bellmana.	2
Ćw10	Wyznaczanie rozwiązania zadania optymalnego zatrzymywania ciągów skończonych.	2
Ćw11	Analiza zadań optymalnego zatrzymywania ciągów-przypadek łańcucha Markowa. Przykłady zastosowań: problem wyboru najlepszego obiektu, sekwencyjne testy.	4
Ćw12	Analiza wybranych przykładów problemu wykrywania rozregulowania.	2
Ćw13	Rozwiązania suboptymalne. Systemy adaptacyjne.	2
	Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

1. Wykład problemowy – metoda tradycyjna
2. Ćwiczenia problemowe i rachunkowe – metoda tradycyjna
3. Konsultacje
4. Praca własna studenta-przygotowanie do ćwiczeń.

OCENA OSIĄGNIĘCIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	PEK_W01 PEK_W02	odpowiedzi ustne, kartkówki

	PEK_W03 PEK_W04 PEK_W05 PEK_K01 PEK_K02	
F2	PEK_W01 PEK_W02 PEK_W03 PEK_W04 PEK_W05 PEK_U01 PEK_U02 PEK_U03 PEK_U04 PEK_K01 PEK_K02 PEK_K03	kolokwium
P=0,4*F1+0,6*F2		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

- [1] Dimitri P. Bertsekas, Dynamic Programming and Optimal Control, vol. 1, Athena Scientific, Belmont, MA: 2005.
- [2] Dimitri P. Bertsekas, Dynamic Programming and Optimal Control, vol. 2, Athena Scientific, Belmont, MA: 2007.
- [3] Harold Kushner: Wprowadzenie do teorii sterowania stochastycznego. WNT, 1983.
- [4] A.N. Shiryaev. Optimal Stopping Rules. Springer-Verlag, New York, Heidelberg, Berlin, 1978.

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- [1] J. P. Aubin, Optima and Equilibria. An Introduction to Nonlinear Analysis, Springer, Berlin 1993.
- [2] Wayne I. Winston: introduction to mathematical programming: applications and algorithms, 1991.

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

Dr hab. inż. Anna Jaskiewicz

Dr hab. Inż. Krzysztof Szajowski (krzysztof.szajowski@pwr.wroc.pl)

MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU
Badania operacyjne
Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU MATEMATYKA I STATYSTYKA

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności (o ile dotyczy)	Cele przedmiotu**	Treści programowe**	Numer narzędzia dydaktycznego**
PEK_W01 (wiedza)	K1MIS_W01,K1MIS_W02, K1MIS_W12,K1MIS_W13, K1MIS_W14,K1MIS_W15, K1MIS_W20_MAT, K1MIS_W21_MAT	C1—C3	Wy1—Wy3	1,3,4
PEK_W02	K1MIS_W01,K1MIS_W02, K1MIS_W12,K1MIS_W13, K1MIS_W14,K1MIS_W15, K1MIS_W20_MAT, K1MIS_W21_MAT	C2—C4	Wy2—Wy5	1,3,4
PEK_W03	K1MIS_W01,K1MIS_W02, K1MIS_W12,K1MIS_W13, K1MIS_W14,K1MIS_W15, K1MIS_W20_MAT, K1MIS_W21_MAT	C2—C4	Wy4—Wy8	1,3,4
PEK_W04	K1MIS_W01,K1MIS_W02, K1MIS_W12,K1MIS_W13, K1MIS_W14,K1MIS_W15, K1MIS_W20_MAT, K1MIS_W21_MAT	C4—C6	Wy8—Wy9	1,3,4
PEK_W05	K1MIS_W01,K1MIS_W02, K1MIS_W12,K1MIS_W13, K1MIS_W14,K1MIS_W15, K1MIS_W20_MAT, K1MIS_W21_MAT	C4—C6	Wy8—Wy14	1,3,4
PEK_U01 (umiejętności)	K1MIS_U04, K1MIS_U07, K1MIS_U10, K2MIS_U13, K1MIS_U30_MAT, K1MIS_U31_MAT	C1—C3	Ćw1-Ćw9	2,3,4
PEK_U02	K1MIS_U04, K1MIS_U07, K1MIS_U10, K2MIS_U13, K1MIS_U30_MAT, K1MIS_U31_MAT	C1—C3	Ćw1-Ćw9	2,3,4
PEK_U03	K1MIS_U04, K1MIS_U07, K1MIS_U10, K2MIS_U13, K1MIS_U30_MAT, K1MIS_U31_MAT	C2—C5	Ćw1-Ćw9	2,3,4
PEK_U04	K1MIS_U04, K1MIS_U07, K1MIS_U10, K2MIS_U13, K1MIS_U30_MAT, K1MIS_U31_MAT	C4—C6	Ćw1-Ćw13	2,3,4
PEK_K01 (kompetencje)	K1MIS_K01, K1MIS_K03, K1MIS_K04, K1MIS_K05, K1MIS_K06	C1, C2, C3, C4, C5, C6	Wy1-Wy13, Ćw1-Ćw9	1, 2, 3, 4
PEK_K02	K1MIS_K01, K1MIS_K03, K1MIS_K04, K1MIS_K05, K1MIS_K06	C1, C2, C3, C4, C5, C6	Wy1-Wy14, Ćw1-Ćw9	1, 2, 3, 4
PEK_K03	K1MIS_K01, K1MIS_K03, K1MIS_K04, K1MIS_K05, K1MIS_K06	C1, C2, C3, C4, C5, C6	Wy1-Wy14, Ćw1-Ćw9	1, 2, 3, 4

** - z tabeli powyżej

WYDZIAŁ MATEMATYKI**KARTA PRZEDMIOTU**Nazwa w języku polskim: *Chaos, losowość, układy dynamiczne*Nazwa w języku angielskim: *Chaos, randomness, dynamical systems*Kierunek studiów (jeśli dotyczy): *Matematyka i Statystyka*Stopień studiów i forma: **I / II stopień***, stacjonarna / **niestacjonarna***Rodzaj przedmiotu: **obowiązkowy** / wybieralny / **ogólnouczelniany***Kod przedmiotu: **MAT001618**Grupa kursów: **TAK / NIE***

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30	30			
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	120				
Forma zaliczenia	Egzamin / zaliczenie na ocenę*				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)	X				
Liczba punktów ECTS	4				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)	2				
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	2				

*niepotrzebne skreślić

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH

Program kursu Analiza matematyczna M1, ze szczególnym uwzględnieniem granic ciągów oraz ciągłości funkcji, oraz program kursu Algebra M1, zwłaszcza liczby zespolone.

CELE PRZEDMIOTU

- C1 Wyjaśnienie podstawowych pojęć związanych z układami dynamicznymi.
- C2 Poznanie podstawowych narzędzi służących do badania układów dynamicznych.
- C3 Zaznajomienie z klasycznymi przykładami układów dynamicznych.
- C4 Rozróżnianie zjawisk chaosu i losowości.

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

Z zakresu wiedzy, słuchacz kursu:

PEK_W01 Zna definicję układu dynamicznego, stanu, orbity oraz podstawowe fakty z teorii.

PEK_W02 Zna pojęcia punktu stałego i punktu powracającego.

PEK_W03 Rozumie konstrukcję układu Kroneckera (obrotu niewymiernego).

PEK_W04 Rozróżnia modele chaotyczne i losowe

PEK_W05 Zna twierdzenie Szarkowskiego o strukturze okresów dla układów na odcinku.

Z zakresu umiejętności, słuchacz kursu:

PEK_U01 Umie rozpoznawać pojęcia określone abstrakcyjnymi definicjami w kontekście wybranych przykładów układów dynamicznych.

PEK_U02 Potrafi rozpoznać i stosować klasyczne twierdzenia o powracaniu w przykładach.

PEK_U03 Potrafi rozpoznać i stosować klasyczne twierdzenia o uśrednianiu w przykładach.

PEK_U04 Umie posługiwać się podstawowymi pojęciami z układów dynamicznych.

Z zakresu kompetencji społecznych, słuchacz kursu:

PEK_K01 Potrafi prezentować swoje rozumowania i przekazywać posiadaną wiedzę.

PEK_K02 Rozumie konieczność systematycznej pracy nad opanowaniem wiedzy.

PEK_K03 Potrafi korzystać z literatury naukowej i samodzielnie pracować z materiałami naukowo-dydaktycznymi.

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Podstawowe pojęcia: układ dynamiczny, iteraty, orbity, punkty stałe, punkty powracające, punkty tranzytywne, sprzężenie układów.	2
Wy2	Część ułamkowa liczby a punkt na okręgu. Twierdzenie Kroneckera. Układ Kroneckera (obrotu niewymierny).	2
Wy3	Twierdzenie Weyla. Chaos – wrażliwość na warunki początkowe.	3
Wy4	Rozwinięcia przy zadanej bazie. Podstawowe definicje i fakty z teorii miary i rachunku prawdopodobieństwa (m.in. zbiory miary zero, długość odcinka jako miara, niezależność zdarzeń) – przypadek odcinka. Funkcje Rademachera.	3
Wy5	Twierdzenie Borela o typowości jednostajnego rozkładu zer i jedynek w rozwinięciu dwójkowym. Liczby normalne względem danej podstawy. Związane układy dynamiczne.	4
Wy6	Transformacje zachowujące miarę. Powracanie. Twierdzenie Poincare. Lemat Kaca.	4
Wy7	Zbiory niezmiennicze. Ergodyczność. Mieszanie. Twierdzenie ergodyczne Birkhoffa. Związki z dowodzonymi wcześniej twierdzeniami Weyla i Borela.	6
Wy8	Układy dynamiczne na odcinku. Twierdzenie Szarkowskiego	6
	Suma godzin	30

Forma zajęć - ćwiczenia		Liczba godzin
Ćw1	Ćwiczenia ilustrujące poszczególne tematy wykładu według list zaproponowanych przez wykładowcę. Możliwe krótkie referaty wygłaszane przez studentów.	28
Ćw2	Kolokwium zaliczeniowe	2

Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE
1. Wykład problemowy – metoda tradycyjna. 2. Ćwiczenia problemowe i rachunkowe – metoda tradycyjna. 3. Konsultacje. 4. Praca własna studenta – przygotowanie do ćwiczeń.

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	PEK_W01, PEK_W02, PEK_W03, PEK_W05, PEK_U01, PEK_U02, PEK_U03, PEK_U04, PEK_K01	Kolokwium zaliczeniowe.
F2	PEK_W01, PEK_W04, PEK_U04 PEK_K01, PEK_K02, PEK_K03	Kartkówki i odpowiedzi ustne na ćwiczeniach.
P = 0,7 F1+ 0,3 F2		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA
<u>LITERATURA PODSTAWOWA:</u>
[1] R.Nilsen „Randomness and Recurrence in Dynamical Systems”, MAA, 2010
[2] L.Alseda, J.Llibre, M.Misiurewicz „Combinatorial Dynamics and Entropy in Dimension One”, World Scientific Pub. Co. Inc., 1993
<u>LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:</u>
[1] P.Walters „Introduction to Ergodic Theory”, Springer, 2000
[2] K.Petersen „Ergodic Theory”, Cambridge University Press, 1990
[3] H.Furstenberg „Recurrence in Ergodic Theory and Combinatorial Number Theory”, Princeton University Press, 2014
OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIĘ, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)
<i>dr inż. Bartosz Frej, Bartosz.Frej@pwr.edu.pl</i>
<i>dr inż. Paulina Frej, Paulina.Frej@pwr.edu.pl</i>
<i>dr inż. Dawid Huczek, Dawid.Huczek@pwr.edu.pl</i>

**MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU CHAOS,
LOSOWOŚĆ, UKŁADY DYNAMICZNE
Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU MATEMATYKA I STATYSTYKA**

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności (o ile dotyczy)**	Cele przedmiotu***	Treści programowe***	Numer narzędzia dydaktycznego***
PEK_W01 (wiedza)	K1MIS_W01, K1MIS_W02, K1MIS_W05, K1MIS_W07, K1MIS_W20_MAT	C1,C2	Wy1,Wy3, Wy5,Wy6, Wy7	1,3
PEK_W02	K1MIS_W01, K1MIS_W02, K1MIS_W05, K1MIS_W20_MAT	C1,C2	Wy1,Wy8	1,3
PEK_W03	K1MIS_W04, K1MIS_W07, K1MIS_W20_MAT	C1,C3	Wy2,Wy3	1,3
PEK_W04	K1MIS_W02, K1MIS_W04, K1MIS_W07, K1MIS_W20_MAT	C1,C3,C4	Wy3,Wy4	1,3
PEK_W05	K1MIS_W01, K1MIS_W02, K1MIS_W03, K1MIS_W05, K1MIS_W20_MAT	C1,C3	Wy8	
PEK_U01 (umiejętności)	K1MIS_U01, K1MIS_U23, K1MIS_U36, K1MIS_U30_MAT	C2,	Ćw1	2,3,4
PEK_U02	K1MIS_U02, K1MIS_U10, K1MIS_U36, K1MIS_U30_MAT	C2,C3	Wy6,Wy7, Ćw1	2,3,4
PEK_U03	K1MIS_U02, K1MIS_U10, K1MIS_U36, K1MIS_U30_MAT	C2,C3	Wy6,Wy7, Ćw1	2,3,4
PEK_U04	K1MIS_U01, K1MIS_U03, K1MIS_U36, K1MIS_U30_MAT	C2,	Ćw1	2,3,4
PEK_K01 (kompetencje)	K1MIS_K02, K1MIS_K05, K1MIS_K07	C1-C4	Wy1-Wy8, Ćw1-Ćw-2	1,2,3,4
PEK_K02	K1MIS_K01, K1MIS_K02, K1MIS_K06	C1-C4	Wy1-Wy8, Ćw1-Ćw-2	1,2,3,4
PEK_K03	K1MIS_K01, K1MIS_K02, K1MIS_K06	C1-C4	Wy1-Wy8, Ćw1	1,2,3,4

** - wpisać symbole kierunkowych/specjalnościowych efektów kształcenia

*** - z tabeli powyżej

WYDZIAŁ MATEMATYKI KARTA PRZEDMIOTU	
Nazwa w języku polskim ELEMENTY TEORII GIER	
Nazwa w języku angielskim ELEMENTS OF GAME THEORY	
Kierunek studiów (jeśli dotyczy): Matematyka i Statystyka	
Stopień studiów i forma: I stopień*, stacjonarna / niestacjonarna*	
Rodzaj przedmiotu: ~~obowiązkowy / wybieralny / ogólnouczelniany*~~	
Kod przedmiotu	MAT001619
Grupa kursów	TAK

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30	30			
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	120				
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)	X				
Liczba punktów ECTS	4				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)	2				
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	2				

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

1. Podstawy algebry, analizy matematycznej i rachunek prawdopodobieństwa.

CELE PRZEDMIOTU

- C1 Poznanie pojęć gry niekooperacyjnej i równowagi Nasha oraz podstawowych twierdzeń dotyczących jej istnienia i właściwości.
- C2 Poznanie problemu przetargowego Nasha oraz jego rozwiązań.
- C3 Poznanie podstaw teorii gier kooperacyjnych w postaci funkcji charakterystycznej oraz głównych typów rozwiązań dla gier tego typu.
- C4 Nabycie umiejętności rozwiązywania prostych gier niekooperacyjnych i kooperacyjnych.
- C5 Poznanie klasycznych zastosowań teorii gier w ekonomii i naukach społecznych.
- C6 Zastosowanie nabytej wiedzy do tworzenia i analizy modeli matematycznych w celu rozwiązywania zagadnień teoretycznych i praktycznych w różnych dziedzinach nauki i techniki.

*niepotrzebne skreślić

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

Z zakresu wiedzy:

PEK_W01 Zna podstawowe pojęcia niekooperacyjnej teorii gier, w tym pojęcia równowagi Nasha i równowagi skorelowanej, oraz podstawowe twierdzenia dotyczące istnienia i własności i sposobów szukania równowag.

PEK_W02 Zna podstawowe pojęcia teorii gier kooperacyjnych, w tym pojęcia rozwiązań przetargowych i arbitrażowych Nasha, wartości Shapleya, Banzhafa oraz rdzenia. Zna twierdzenia o istnieniu i postaci tych rozwiązań w odpowiednich klasach gier.

PEK_W03 Zna kluczowe zastosowania modeli teorii gier w ekonomii i naukach społecznych.

Z zakresu umiejętności:

PEK_U01 Potrafi znaleźć równowagi Nasha i równowagi skorelowane dla prostych gier niekooperacyjnych.

PEK_U02 Potrafi sformułować odpowiednie problemy optymalizacyjne, prowadzące do znalezienia równowag maszynowo w bardziej skomplikowanych grach niekooperacyjnych.

PEK_U03 Potrafi znaleźć rozwiązania przetargowe i arbitrażowe w problemie przetargowym Nasha.

PEK_U04 Potrafi obliczyć wartości Shapleya i Banzhafa oraz wyznaczyć rdzeń dla zadanych gier kooperacyjnych w postaci funkcji charakterystycznej.

PEK_U05 Potrafi formułować praktyczne problemy nauki i techniki w języku teorii gier, dobierając przy tym odpowiedni z dostępnych modeli.

Z zakresu kompetencji społecznych:

PEK_K01. Potrafi korzystać z literatury naukowej, w tym docierać do materiałów źródłowych oraz dokonywać ich przeglądu.

PEK_K02. Potrafi wspomagać analizę modeli matematycznych stosownymi narzędziami informatycznymi.

PEK_K03. Rozumie konieczność systematycznej i samodzielnej pracy nad opanowaniem materiału kursu.

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykłady		Liczba godzin
Wy1	Pojęcie gry niekooperacyjnej. Gry dwumacierzowe. Równowaga Nasha. Przykłady zastosowań.	2
Wy2	Rozszerzenie mieszane gry dwumacierzowej. Twierdzenie Nasha. Sposoby szukania równowag w grach dwumacierzowych.	2
Wy3	Gry o sumie zerowej. Gry macierzowe. Twierdzenie minimaksowe von Neumanna. Związek gier macierzowych z programowaniem liniowym.	2
Wy4	Gry o nieskończonych zbiorach strategii. Gry wklęsło-wypukłe ze zwartymi zbiorami strategii. Gry z nieciągłymi wypłatami. Gry n-osobowe.	2
Wy5	Zastosowania gier niekooperacyjnych w ekonomii. Problem duopolu.	2
Wy6	Udoskonalenia pojęcia równowagi. Równowagi skorelowane.	2
Wy7	Gry pozycyjne (gry w postaci ekstensywnej). Gry o doskonałej pamięci. Gry z pełną informacją. Twierdzenie Kuhna. Indukcja wsteczna.	4
Wy8	Gry rynkowe. Równowaga konkurencyjna.	2
Wy9	Problem przetargowy. Rozwiązanie Nasha i jego aksjomatyzacja.	2
Wy10	Groźby. Rozwiązanie arbitrażowe. Model Rubinsteina.	2
Wy11	Gry kooperacyjne w postaci funkcji charakterystycznej. Wartości Shapleya i	2

	Banzhafa.	
Wy12	Aksjomatyzacja i zastosowanie wartości Shapleya.	2
Wy13	Aksjomatyzacja i zastosowanie wartości Banzhafa.	2
Wy14	Rdzeń. Zbiory przetargowe.	2
	Suma godzin	30

Forma zajęć - ćwiczenia		Liczba godzin
Ćw1	Proste algorytmy rozwiązywania gier dwumacierzowych. Szukanie równowag Nasha i równowag skorelowanych. Badanie własności równowag Nasha w grach o pewnych własnościach. Formułowanie problemu szukania równowag jako problemu optymalizacyjnego.	8
Ćw2	Zastosowania gier niekooperacyjnych w ekonomii.	4
Ćw3	Zapis praktycznych problemów jako gier pozycyjnych. Algorytmy szukania równowag Nasha w grach pozycyjnych. Badanie własności równowag w grach pozycyjnych.	6
Ćw4	Algorytmy szukania rozwiązań przetargowych i arbitrażowych w problemie przetargowym Nasha.	4
Ćw5	Zapis prostych gier w postaci funkcji charakterystycznej. Obliczanie wartości Shapleya i Banzhafa, rdzeni oraz zbiorów przetargowych dla konkretnych przykładów gier kooperacyjnych. Badanie własności rozwiązań gier kooperacyjnych. Zastosowania wartości Shapleya i Banzhafa w grach z głosowaniem.	8
	Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

1. Wykład problemowy – metoda tradycyjna
2. Ćwiczenia problemowe i rachunkowe – metoda tradycyjna
3. Konsultacje
4. Praca własna studenta-przygotowanie do ćwiczeń

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	PEK_W01,PEK_W03, PEK_U01,PEK_U02, PEK_U05,PEK_K01, PEK_K02	kolokwium
F2	PEK_W02,PEK_W03, PEK_U03,PEK_U04, PEK_U05,PEK_K01, PEK_K02	kolokwium
F3	PEK_W01,PEK_W02, PEK_W03,PEK_U01, PEK_U02,PEK_U03, PEK_U04	odpowiedzi ustne
$P=0,45 \cdot F1 + 0,45 \cdot F2 + 0,1 \cdot F3$		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

- [1] Guillermo Owen. Teoria gier, PWN Warszawa 1975
- [2] Joel Watson. Strategia. Wprowadzenie do teorii gier, WNT Warszawa 2005.
- [3] Philip D. Straffin. Teoria gier, Wydawnictwo Naukowe Scholar 2004.

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- [1] Martin J. Osborne, Ariel Rubinstein. A Course in Game Theory, MIT Press 2004.
- [2] Drew Fudenberg, Jean Tirole. Game Theory, MIT Press 1998.
- [3] Stef Tijss. Introduction to Game Theory, Hindustan Book Agency, New Delhi 2003.

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

Dr hab. inż. Anna Jaskiewicz (Anna.Jaskiewicz@pwr.wroc.pl)

Dr hab. Krzysztof Szajowski prof. nadzw. (Krzysztof.Szajowski@pwr.wroc.pl)

Dr Piotr Więcek (Piotr.Wiecek@pwr.wroc.pl)

**MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU
ELEMENTY TEORII GIER
Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU MATEMATYKA I STATYSTYKA**

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności (o ile dotyczy)	Cele przedmiotu**	Treści programowe**	Numer narzędzia dydaktycznego**
PEK_W01 (wiedza)	K1MIS_W01, K1MIS_W02, K1MIS_W12, K1MIS_W13, K1MIS_W17, K1MIS_W20_MAT, K1MIS_W21_MAT	C1, C6	Wy1, Wy2, Wy3, Wy4, Wy6, Wy7	1, 3
PEK_W02	K1MIS_W01, K1MIS_W02, K1MIS_W12, K1MIS_W13, K1MIS_W17, K1MIS_W20_MAT, K1MIS_W21_MAT	C2, C3, C6	Wy9, Wy10, Wy11, Wy12, Wy13, Wy14	1, 3
PEK_W03	K1MIS_W01, K1MIS_W02, K1MIS_W12, K1MIS_W13, K1MIS_W17, K1MIS_W20_MAT, K1MIS_W21_MAT	C5, C6	Wy5, Wy8, Wy12, Wy13	1, 3
PEK_U01 (umiejętności)	K1MIS_U04, K1MIS_U05, K1MIS_U07, K1MIS_U08, K1MIS_U10, K1MIS_U13, K1MIS_U18, K1MIS_U23, K1MIS_U26, K1MIS_U27, K1MIS_U30_MAT, K1MIS_U31_MAT	C4, C6	Ćw1, Ćw3	2, 3, 4
PEK_U02	K1MIS_U04, K1MIS_U05, K1MIS_U07, K1MIS_U08, K1MIS_U10, K1MIS_U13, K1MIS_U18, K1MIS_U23, K1MIS_U26, K1MIS_U27, K1MIS_U30_MAT, K1MIS_U31_MAT	C4, C6	Ćw1	2, 3, 4
PEK_U03	K1MIS_U04, K1MIS_U05, K1MIS_U07, K1MIS_U08, K1MIS_U10, K1MIS_U13, K1MIS_U18, K1MIS_U23, K1MIS_U26, K1MIS_U27, K1MIS_U30_MAT, K1MIS_U31_MAT	C4, C6	Ćw4	2, 3, 4
PEK_U04	K1MIS_U04, K1MIS_U05, K1MIS_U07, K1MIS_U08, K1MIS_U10, K1MIS_U13, K1MIS_U18, K1MIS_U23, K1MIS_U26, K1MIS_U27, K1MIS_U30_MAT, K1MIS_U31_MAT	C4, C6	Ćw5	2, 3, 4
PEK_U05	K1MIS_U04, K1MIS_U05, K1MIS_U07, K1MIS_U08,	C4, C6	Ćw1-Ćw5	2, 3, 4

	K1MIS_U10, K1MIS_U13, K1MIS_U18, K1MIS_U23, K1MIS_U26, K1MIS_U27, K1MIS_U30_MAT, K1MIS_U31_MAT			
PEK_K01 (kompetencje)	K1MIS_K01, K1MIS_K04, K1MIS_K05, K1MIS_K07	C1, C2, C3, C4, C5, C6	Wy1-Wy14, Ćw1-Ćw5	1, 2, 3, 4
PEK_K02	K1MIS_K01, K1MIS_K04, K1MIS_K05, K1MIS_K07	C1, C2, C3, C4, C5, C6	Wy1-Wy14, Ćw1-Ćw5	1, 2, 3, 4
PEK_K03	K1MIS_K01, K1MIS_K04, K1MIS_K05, K1MIS_K07	C1, C2, C3, C4, C5, C6	Wy1-Wy14, Ćw1-Ćw5	1, 2, 3, 4

** - z tabeli powyżej

WYDZIAŁ MATEMATYKI	
KARTA PRZEDMIOTU	
Nazwa w języku polskim METODY MATEMATYCZNE W PRZEMYSŁE	
Nazwa w języku angielskim MATHEMATICAL METHODS IN INDUSTRY	
Kierunek studiów (jeśli dotyczy): Matematyka i Statystyka	
Stopień studiów i forma: I stopień* , stacjonarna / ~~niestacjonarna*~~	
Rodzaj przedmiotu: ~~obowiązkowy~~ / wybieralny / ~~ogólnouczelniany*~~	
Kod przedmiotu	MAT001620
Grupa kursów	TAK / NIE*

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30				30
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	120				
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)	X				
Liczba punktów ECTS	4				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)	2				
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	2				

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI
Nie ma

CELE PRZEDMIOTU
C1 Poznanie podstawowych metod matematycznych stosowanych w technice: metodologia modelowania problemów przemysłowych.

*niepotrzebne skreślić

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

Z zakresu wiedzy:

PEK_W01 rozumie cywilizacyjne znaczenie matematyki i jej zastosowań

PEK_W02 zna zaawansowane techniki obliczeniowe, wspomagające prace matematyka i rozumie ich ograniczenia

Z zakresu umiejętności:

PEK_U01 rozpoznaje struktury matematyczne (np.algebraiczne, geometryczne) w teoriach fizycznych

Z zakresu kompetencji społecznych:

PEK_K01 potrafi samodzielnie wyszukiwać informacje w literaturze, także w językach obcych

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykłady		Liczba godzin
Wy1	<i>Matematyka z inżynierskiego punktu widzenia</i>	4
Wy2	<i>Metody matematyczne użyteczne w technice</i>	10
Wy3	<i>Identyfikowanie problemów matematycznych w różnych zagadnieniach przemysłowych</i>	4
Wy4	<i>Metodologia modelowania problemów przemysłowych</i>	4
Wy5	<i>Rozwiązywanie problemów przemysłowych</i>	4
Wy6	<i>Weryfikacja i implantacja rozwiązań matematycznych z inżynierskiego punktu widzenia</i>	4
	Suma godzin	30

Forma zajęć - seminarium		Liczba godzin
Sem1	Prezentacje różnych problemów przemysłowych i rola matematyki w ich rozwiązaniu	30
	Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

1. Wykład tradycyjny z prezentacjami
2. Seminarium - prezentacje

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	PEK_W01 PEK_W02	zaliczenie

F2	PEK_U01 PEK_K01	referat
P = 0.5*F1 + 0.5*F2		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

[1] A. Friedman, W. Littman, *Industrial Mathematics - A Course in Solving Real-World Problems*, SIAM, Philadelphia 1994

[2] M.D. Greenberg, *Advanced Engineering Mathematics*, Prentice Hall 1998

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

[1].E.Cumberbatch, A.Fitt, *Mathematical Modeling- Case Studies from Industry*, Cambridge University Press, 2001

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

Wojciech Okraśiński (wojciech.okrasiński@pwr.wroc.pl)

Mgr inż. Łukasz Płociniczak (lukasz.plociniczak@pwr.wroc.pl)

**MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU
METODY MATEMATYCZNE W PRZEMYSŁE
Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU MATEMATYKA I STATYSTYKA**

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności (o ile dotyczy)	Cele przedmiotu**	Treści programowe**	Numer narzędzia dydaktycznego**	Sposób oceny
PEK_W01 (wiedza)	K1MIS_W13, K1MIS_W14, K1MIS_W15	C1	Wy1-Wy7	1	F1
PEK_W02	K1MIS_W15	C1	Wy1-Wy7	1	F1
PEK_U01 (umiejętności)	K1MIS_U07, K1MIS_U24	C1	Se1	2	F2
PEK_K01 (kompetencje)	K1MIS_U27, K1MIS_K01	C1	Se1	2	F2

** - z tabeli powyżej

WYDZIAŁ MATEMATYKI KARTA PRZEDMIOTU	
Nazwa w języku polskim METODY MONTE CARLO	
Nazwa w języku angielskim MONTE CARLO METHODS	
Kierunek studiów (jeśli dotyczy): Matematyka i Statystyka	
Stopień studiów i forma: I stopień*, stacjonarna / niestacjonarna*	
Rodzaj przedmiotu: ~~obowiązkowy~~ / ~~wybieralny~~ / ~~ogólnouczelniany~~*	
Kod przedmiotu MAT001621	
Grupa kursów TAK	

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30		30		
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	120				
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)	X				
Liczba punktów ECTS	4				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)	2				
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	2				

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

Zna podstawowe pojęcia i twierdzenia rachunku prawdopodobieństwa takie jak: zmienna losowa, rozkład prawdopodobieństwa, zbieżność rozkładów, prawa wielkich liczb, centralne twierdzenie graniczne.

CELE PRZEDMIOTU

- C1 Opanowanie podstawowych technik generowania zmiennych losowych.
 C2 Poznanie różnych sposobów obliczania całek za pomocą metody Monte Carlo.
 C3 Poznanie sposobów znajdowania ekstremów funkcji za pomocą metody Monte Carlo

*niepotrzebne skreślić

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

Z zakresu wiedzy:

- PEK_W01   Zna różne metody generowania zmiennych losowych.
 PEK_W02   Zna sposoby obliczania całek za pomocą metody Monte Carlo.
 PEK_W03   Ma wiedzę dotyczącą optymalizacji z wykorzystaniem metod Monte Carlo.

Z zakresu umiejętności:

- PEK_U01   Potrafi generować zmienne losowe.
 PEK_U02   Umie obliczać całki za pomocą metody Monte Carlo.
 PEK_U03   Potrafi znaleźć ekstrema funkcji za pomocą metod Monte Carlo.

Z zakresu kompetencji społecznych:

- PEK_K01 potrafi twórczo współżyć w grupie studenckiej, budować pozytywne więzi emocjonalne z jej członkami.
 PEK_K02 potrafi kulturalnie dyskutować, obiektywnie oceniać argumenty innych oraz racjonalnie tłumaczyć i uzasadniać własny punkt widzenia.
 PEK_K03 potrafi korzystać z literatury zalecanej do kursu oraz samodzielnie wyszukiwać dodatkowe materiały w celu poszerzenia swojej wiedzy.

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć – wykłady		Liczba godzin
Wy1	Metody Monte Carlo. Historia. Podstawy teoretyczne.	2
Wy2	Liczby pseudolosowe. Symulowanie rozkładu jednostajnego.	2
Wy3	Generowanie zmiennych losowych o rozkładach ciągłych i dyskretnych – metoda odwracania dystrybuanty, algorytm Boxa-Mullera.	4
Wyk4	Metoda akceptacji i odrzuceń.	2
Wyk5	Generowanie zmiennych losowych wielowymiarowych.	4
Wyk6	Zastosowanie metody Monte Carlo do obliczania całek.	2
Wyk7	Próbkowanie istotne.	2
Wyk8	Metody redukcji wariancji i przyspieszania zbieżności – losowanie warstwowe, metoda zmiennych kontrolnych, metoda zmiennych antyetycznych.	4
Wy9	Wykorzystanie metod Monte Carlo w zagadnieniach optymalizacji – stochastyczne przeszukiwanie, metoda gradientu stochastycznego, symulowane wyżarzanie.	8
Suma godzin		30

Forma zajęć – laboratorium		Liczba godzin
La1	Symulowanie rozkładu jednostajnego.	2
La2	Generowanie zmiennych losowych o rozkładach dyskretnych.	2
La3	Generowanie zmiennych losowych o rozkładach ciągłych.	4
La4	Generowanie zmiennych losowych za pomocą metody akceptacji i odrzuceń.	4
Lab5	Generowanie zmiennych losowych wielowymiarowych.	4
La5	Zastosowanie metody Monte Carlo do obliczania całek.	2
La6	Obliczanie całek za pomocą próbkowania istotnego	2
Lab7	Metody redukcji wariancji i przyspieszania zbieżności.	4
Lab8	Rozwiązywanie zagadnień optymalizacyjnych za pomocą metody Monte Carlo - stochastyczne przeszukiwanie, metoda gradientu stochastycznego, symulowane wyżarzanie.	6
Suma godzin		30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

1. Wykład problemowo-informacyjny– metoda tradycyjna.
2. Laboratorium komputerowe z użyciem pakietów Matlab lub R.
3. Konsultacje.
4. Praca własna studenta – przygotowywanie raportów z przeprowadzonych analiz.

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	PEK_W01, PEK_W02, PEK_W03, PEK_K01	Zaliczenie wykładu- kolokwium.
F2	PEK_U01, PEK_U02, PEK_U03, PEK_K01	Projekty, sprawozdania.
$P=0.5 \cdot F1 + 0.5 \cdot F2$		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

- [1] C. P. Robert; G. Casella, Monte Carlo statistical methods, Springer, New York, 2004.
- [2] S. Ross, Simulation, Academic Press, Boston, 2001.

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- [1] R. Zieliński, Metody Monte Carlo, WNT, Warszawa 1970.
- [2] P. Glasserman, Monte Carlo Methods in Financial Engineering, Springer, New York, 2003.

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

dr hab. Maciej Wilczyński (Maciej.Wilczynski@pwr.du.pl)

**MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU
METODY MONTE CARLO
Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU MATEMATYKA I STATYSTYKA**

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności (o ile dotyczy)	Cele przedmiotu**	Treści programowe**	Numer narzędzia dydaktycznego**
PEK_W01	K1MIS_W14, K1MIS_W15, K1MIS_W16, K1MIS_W22_SAD, K1MIS_W20_MAT	C1	Wy1-Wy5	1,3
PEK_W02	K1MIS_W14, K1MIS_W15, K1MIS_W16, K1MIS_W22_SAD, K1MIS_W20_MAT	C2	Wy6-Wy8	1,3
PEK_W03	K1MIS_W14, K1MIS_W15, K1MIS_W16, K1MIS_W22_SAD, K1MIS_W20_MAT	C3	Wy9	1,3
PEK_U01	K1MIS_U14, K1MIS_U15, K1MIS_U32_SAD, K1MIS_U30_MAT	C1	La1-La5	2,3,4
PEK_U02	K1MIS_U14, K1MIS_U15, K1MIS_U32_SAD, K1MIS_U30_MAT	C2	La5-La7	2,3,4
PEK_U03	K1MIS_U14, K1MIS_U15, K1MIS_U32_SAD, K1MIS_U30_MAT	C3	La8	2,3,4
PEK_K01	K1MIS_K02	C1-C3	Wy1-Wy9, La1-La8	1,2,3
PEK_K02	K1MIS_K03	C1-C3	Wy1-Wy9, La1-La8	1,2,3
PEK_K03	K1MIS_K01	C1-C3	Wy1-Wy9, La1-La8	1,2,3

** - z tabeli powyżej

WYDZIAŁ MATEMATYKI	
KARTA PRZEDMIOTU	
Nazwa w języku polskim METODY NUMERYCZNE	
Nazwa w języku angielskim Numerical Methods	
Kierunek studiów (jeśli dotyczy): Matematyka i Statystyka	
Stopień studiów i forma: I stopień* , stacjonarna / ~~niestacjonarna*~~	
Rodzaj przedmiotu: ~~obowiązkowy~~ / wybieralny / ~~ogólnouczelniany*~~	
Kod przedmiotu	MAT001622
Grupa kursów	TAK

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30		30		
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	120				
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)	X				
Liczba punktów ECTS	4				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)	2				
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	2				

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

1. Znajomość analizy matematycznej
2. Znajomość algebry liniowej

CELE PRZEDMIOTU

C1 Poznanie podstawowych metod obliczeń naukowych i ich zastosowanie do prostych problemów z życia wziętych.

*niepotrzebne skreślić

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

Z zakresu wiedzy:

PEK_W01 zna zaawansowane techniki obliczeniowe, wspomagające pracę matematyka i rozumie ich ograniczenia

PEK_W02 zna na poziomie podstawowym co najmniej jeden pakiet oprogramowania, służący do obliczeń symbolicznych

Z zakresu umiejętności:

PEK_U01 rozpoznaje problemy, w tym zagadnienia praktyczne, które można rozwiązać algorytmicznie; potrafi dokonać specyfikacji takiego problemu

Z zakresu kompetencji społecznych:

PEK_K01 potrafi samodzielnie wyszukiwać informacje w literaturze, także w językach obcych

TREŚCI PROGRAMOWE		
	Forma zajęć - wykłady	Liczba godzin
Wy1	Programy Mathematica i Matlab	4
Wy2	Przegląd pakietów specjalistycznych w programach Mathematica i Matlab.	2
Wy3	Wykorzystanie pakietów specjalistycznych w różnych dziedzinach obliczeń naukowych.	2
Wy4	Błędy w obliczeniach naukowych	2
Wy5	Rozwiązywanie równań algebraicznych	4
Wy6	Interpolacja i aproksymacja wielomianowa	2
Wy7	Całkowanie numeryczne	2
Wy8	Numeryczne rozwiązywanie równań różniczkowych.	4
Wy9	Zastosowanie pakietów do rozwiązywania równań różniczkowych	2
Wy10	Przykłady prostych obliczeń naukowych w problemach z życia wziętych	6
	Suma godzin	30

Forma zajęć - laboratorium		Liczba godzin
La1	Praktyczne zajęcia komputerowe związane z tematyką wykładu	30
	Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

1. Wykład tradycyjny z prezentacjami
2. laboratorium - przygotowanie programów, projekt

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	PEK_W01 PEK_W02	zaliczenie
F2	PEK_U01 PEK_K01	odpowiedzi ustne, przygotowanie programów i projektów
P=0.5*F1+0.5*F2		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

- [1] Epperson, An Introduction to Numerical Methods and Analysis, John Wiley & Sons 2002
 [2] K.Eriksson, D.Estep, P.Hansbo, C.Johnson, Computational Differential Equations, Cambridge University Press 1996

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- [1] B.Barnes, G.R.Fulford, Mathematical Modelling with case studies. A differential equation approach using Maple, Taylor&Francis 2002
 [2] J.D. Faires, R.Burden, Numerical Methods, Thompson Brooks/Cole 2003

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIĘ, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

Wojciech Okrański (Wojciech.Okrasinski@pwr.wroc.pl)
 Łukasz Płociniczak (Lukasz.Plociniczak@pwr.wroc.pl)

MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU METODY NUMERYCZNE

Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU MATEMATYKA I STATYSTYKA

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności (o ile dotyczy)	Cele przedmiotu**	Treści programowe**	Numer narzędzia dydaktycznego**	Sposób oceny
PEK_W01 (wiedza)	K1MIS_W14, K1MIS_W15	C1	Wy1-Wy10	1	F1
PEK_W02	K1MIS_W15	C1	Wy1-Wy10	1	F1
PEK_U01 (umiejętności)	K1MIS_U07, K1MIS_U24, K1MIS_W13	C1	Wy1-Wy10, La1	1,2	F2
PEK_K01 (kompetencje)	K1MIS_U27, K1MIS_K01	C1	La1	2	F2

** - z tabeli powyżej

**WYDZIAŁ MATEMATYKI
KARTA PRZEDMIOTU**

Nazwa w języku polskim: Modelowanie Rynków Finansowych

Nazwa w języku angielskim: Modelling Of Financial Markets

Kierunek studiów (jeśli dotyczy): Matematyka i Statystyka

Stopień studiów i forma: I stopień, stacjonarna

Rodzaj przedmiotu: wybieralny

Kod przedmiotu: MAT001623

Grupa kursów: TAK

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30		30		
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	120				
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)	X				
Liczba punktów ECTS	4				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)	2				
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	2				

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

CELE PRZEDMIOTU

C1. Poznanie podstawowych pojęć i wiedzy z zakresu rynków finansowych i dyskretnych modeli matematyki finansowej

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

Z zakresu wiedzy:

PEK_W1 Zna najważniejsze pojęcia dotyczące rynków finansowych

PEK_W2 Zna podstawy z zakresu dyskretnych modeli finansowych

Z zakresu umiejętności:

PEK_U1 Potrafi konstruować dyskretne modele matematyczne, wykorzystywane w matematyce finansowej

Z zakresu kompetencji społecznych:

PEK_K1 Potrafi samodzielnie wyszukiwać informacje w literaturze, także w językach obcych

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykłady		Liczba godzin
Wy1	Inwestycje i inwestorzy, wartość pieniądza w czasie	3
Wy2	Rynek finansowy, giełdy	3
Wy3	Waluty, instrumenty dłużne, krzywa rentowności	4
Wy4	Rynek kapitałowy, teoria portfela	4
Wy5	Kontrakty forward, futures i wymiany	4
Wy6	Opcje	4
Wy7	Model Blacka-Scholesa (-Mertona), model dwumianowy	4
Wy8	Monte Carlo w finansach	4
Suma godzin		30

Forma zajęć - laboratorium		Liczba godzin
La1	Zgodna z zawartością tematyczną wykładu	30
Suma godzin		30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

1. Wykład problemowy – metoda tradycyjna
2. Laboratorium – metoda tradycyjna

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	PEK_W1 PEK_W2 PEK_K1	Kolokwia, kartkówki

F2	PEK_U1 PEK_K1	Odpowiedzi ustne, kolokwia, kartkówki
$P=0.5 \cdot F1 + 0.5 \cdot F2$		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

- [1] A. Weron, R. Weron (1998, ..., 2009) Inżynieria finansowa, WNT

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- [1] E. J. Elton, M. J. Gruber (1998) Nowoczesna teoria portfelowa i analiza papierów wartościowych, WIG-Press
[2] F. J. Fabozzi (1999) Rynki obligacji. Analiza i strategię, WIG-Press
[3] R. A. Haugen (1997) Teoria nowoczesnego inwestowania, WIG-Press
[4] J. Hull (1998) Kontrakty terminowe i opcje. Wprowadzenie, WIG-Press
[5] K. Jajuga, K. Kuziak, P. Markowski (1998) Inwestycje finansowe, WAE
[6] J. C. Ritchie (1997) Analiza fundamentalna, WIG-Press, Warszawa
[7] A. Sopoćko (2005) Rynkowe instrumenty finansowe, PWN
[8] P. Zielonka (2006, 2011) Behawioralne aspekty inwestowania na rynku papierów wartościowych, CeDeWu

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

dr hab. Rafał Weron, prof. nadzw. PWr (Rafal.Weron@pwr.wroc.pl)

MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU
 MODELOWANIE RYNKÓW FINANSOWYCH
 Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU MATEMATYKA I STATYSTYKA

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności (o ile dotyczy)	Cele przedmiotu**	Treści programowe**	Numer narzędzia dydaktycznego**
PEK_W1	K1MIS_W01	C1	Wy1-Wy8	1
PEK_W2	K1MIS_U04	C1	Wy1-Wy8	1
PEK_U1	K1MIS_U04	C1	La1	2
PEK_K1	K1MIS_K01, K1MIS_U27	C1	Wy1-Wy8, La1	1,2

WYDZIAŁ MATEMATYKI

KARTA PRZEDMIOTU

Nazwa w języku polskim: Optymalizacja nieliniowa

Nazwa w języku angielskim: Nonlinear Optimization

Kierunek studiów (jeśli dotyczy): MATEMATYKA i STATYSTYKA

Stopień studiów i forma: 1 stopień, stacjonarna /niestacjonarna*

Rodzaj przedmiotu: obowiązkowy/ wybieralny/ogólnouczelniany*

Kod przedmiotu MAT001624

Grupa kursów TAK / NIE

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30	30			
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	120				
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy	X				
Liczba punktów ECTS	4				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)	2				
W tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	2				

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

1. Algebra, Analiza matematyczna, elementy analizy funkcjonalnej, teoria prawdopodobieństwa

CELE PRZEDMIOTU

C1 Poznanie pojęć i metod programowania matematycznego.

C2 Poznanie sformułowań zadań programowania liniowego i kwadratowego.

C3 Poznanie podstaw analizy wypukłej i jej znaczenia dla programowania matematycznego.

C4 Nabycie umiejętności analizy warunków koniecznych i wystarczających dla zadań optymalizacji z ograniczeniami.

C5 Poznanie metody programowania dynamicznego.

C6 Zastosowanie nabytej wiedzy do tworzenia i analizy modeli matematycznych w celu rozwiązywania zagadnień teoretycznych i praktycznych w różnych dziedzinach nauki i techniki.

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

Z zakresu wiedzy:

PEK_W01. Zna sformułowania zadań programowania matematycznego.

PEK_W02. Ma podstawową wiedzę o zastosowaniach i znaczeniu zadań programowania matematycznego.

PEK_W03.	Rozpoznaje sytuacje wymagające stosowania metod optymalizacji w celu rozwiązania praktycznych problemów.
PEK_W04.	Zna ograniczenia metod analitycznych i możliwości numerycznej analizy zadań optymalizacji.
PEK_W05.	Zna randomizowane metody analizy zadań programowania matematycznego.
Z zakresu umiejętności:	
PEK_U01.	Potrafi sformułować zadanie programowania matematycznego w dogodnej do analizy formie.
PEK_U02.	Potrafi zastosować właściwy algorytm do rozwiązania zadania programowania matematycznego.
PEK_U03.	Umie zastosować metody optymalizacji, i metody analityczne lub numeryczne ich analizy, w celu rozwiązania praktycznych problemów.
PEK_U04.	Potrafi rozpoznać zagadnienia optymalizacyjne do których właściwe metody oparte są na wykorzystaniu aparatu stochastycznego.
Z zakresu kompetencji społecznych:	
PEK_K01.	Potrafi korzystać z literatury naukowej, w tym docierać do materiałów źródłowych oraz dokonywać ich przeglądu.
PEK_K02.	Potrafi wspomagać analizę modeli matematycznych stosownymi narzędziami informatycznymi.
PEK_K03.	Rozumie konieczność systematycznej i samodzielnej pracy nad opanowaniem materiału kursu.

TREŚCI PROGRAMOWE		
Forma zajęć – wykłady		Liczba godzin
Wy1	Wprowadzenie do programowania matematycznego. Programowanie liniowe. Programowanie kwadratowe. Sformułowanie zadania programowania kwadratowego. Algorytm Wolfe'a.	2
Wy2	Zadania optymalizacji bez ograniczeń. Warunki optymalności. Metoda gradientowa -- analiza zbieżności. Metoda Newtona i jej odmiany.	2
Wy3	Elementy analizy wypukłej. Stożek wypukły. Punkty ekstremalne zbioru wypukłego. Funkcje wypukłe. Zadania optymalizacji na zbiorach wypukłych. Kierunki dopuszczalne i zastosowanie modyfikacji kierunków.	6
Wy4	Programowanie nieliniowego. Charakteryzacja ekstremów: warunki konieczne i wystarczające. Przykłady zadań programowania nieliniowego.	4
Wy5	Teoria mnożników Lagrange'a. Warunki konieczne ekstremum przy ograniczeniach w postaci równości. Metoda funkcji kary. Metoda eliminacji. Funkcja Lagrange'a.	4
Wy6	Ograniczenia w postaci nierówności. Warunki optymalności Karush-Kuhn-Tucker. Wypukłe funkcjonały kosztów i liniowe ograniczenia	2
Wy7	Programowanie dynamiczne.	2
Wy8	Deterministyczne modele sterowania z czasem dyskretnym.	2
Wy9	Stochastyczne systemy sterowania z czasem dyskretnym.	4
Wy10	Podsumowanie	2

Suma godzin	30

Forma zajęć - ćwiczenia		Liczba godzin
Ćw1.	Ilustracja metody simpleks. Przykłady zadań programowania kwadratowego.	4
Ćw2.	Zagadnienia ilustrujące własności funkcji wypukłych i zbiorów wypukłych.	4
Ćw3.	Przykłady z zastosowaniem wewnętrznej i zewnętrznej funkcji kary. Ilustracja algorytmów: Schmitta-Foxa, Rosenbrocka, Carolla. Metody z zastosowaniem modyfikacji kierunków.	2
Ćw4.	Pojęcie dualności a programowanie wypukłe. Funkcje sprzężone. Punkty siodłowe w grach i twierdzenie minimaksowe. Problem liniowej komplementarności i algorytm Lemekego.	4
Ćw5.	Metody z zastosowaniem wewnętrznej i zewnętrznej funkcji kary. Przykłady algorytmów: Schmitta-Foxa, Rosenbrocka, Carolla. Metody z zastosowaniem modyfikacji kierunków.	4
Ćw6.	Metody losowego poszukiwania ekstremum. Bezpośrednia metoda Monte Carlo. Metoda losowego gradientu.	4
Ćw7.	Przykłady zadań programowania stochastycznego – modele i metody.	4
Ćw8.	Przykład ilustrujące metodę programowania dynamicznego	2
Ćw9.	Kolokwium	2
Suma godzin		30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

1. Wykład problemowy – metoda tradycyjna
2. Ćwiczenia problemowe i rachunkowe – metoda tradycyjna
3. Konsultacje
4. Praca własna studenta-przygotowanie do ćwiczeń.

OCENA OSIĄGNIĘCIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	PEK_W01 PEK_W02 PEK_W03 PEK_W04 PEK_W05 PEK_K01 PEK_K02	odpowiedzi ustne, kartkówki
F2	PEK_W01 PEK_W02 PEK_W03 PEK_W04 PEK_W05 PEK_U01 PEK_U02 PEK_U03	kolokwium

	PEK_U04 PEK_K01 PEK_K02 PEK_K03	
P=0,4*F1+0,6*F2		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

- [1] Dimitri P. Bertsekas: Nonlinear Programming, Athena Scientific, Belmont, MA: 1999.
- [2] Bertsekas, Dimitri P. and Nedic, Angelia and Ozdaglar, Asuman E., Convex Analysis and Optimization, Athena Scientific, Belmont, MA: 2003.
- [3] Bela Martos, Programowanie nieliniowe, Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1983.
- [4] Andrzej Ruszczyński, Nonlinear optimization, Princeton University Press, Princeton, NJ, 2006.
- [5] R. Dautray, J. L. Lions, Mathematical Analysis and Numerical Methods for Science and Technology, Springer, Berlin 1988-1993.

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- [1] K. Atkinson, W. Han, Theoretical Numerical Analysis – A Functional Analysis Framework, Springer, 2001.
- [2] A. Bjork, G. Dahlquist, Metody numeryczne, PWN, Warszawa 1987.
- [3] B. P. Flannery, W. H. Press, S. A. Teukolsky, W. T. Vetterling, Numerical Recipes in C, Cambridge 1992.

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

Prof. Krzysztof Szajowski (krzysztof.szajowski@pwr.wroc.pl)
 Dr inż. Piotr Więcek (Piotr.wiecek@pwr.wroc.pl)

**MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU
OPTIMALIZACJA NIELINIOWA
Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU MATEMATYKA I STATYSTYKA**

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności (o ile dotyczy)	Cele przedmiotu**	Treści programowe**	Numer narzędzia dydaktycznego**
PEK_W01 (wiedza)	K1MIS_W01, K1MIS_W02, K1MIS_W03, K1MIS_W10, K1MIS_W12, K1MIS_W13, K1MIS_W14, K1MIS_W20_MAT, K1MIS_W21_MAT	C1—C3	Wy1—Wy3	1,3,4
PEK_W02	K1MIS_W01, K1MIS_W02, K1MIS_W03, K1MIS_W10, K1MIS_W12, K1MIS_W13, K1MIS_W14, K1MIS_W20_MAT, K1MIS_W21_MAT	C2—C4	Wy2—Wy5	1,3,4
PEK_W03	K1MIS_W01, K1MIS_W02, K1MIS_W03, K1MIS_W10, K1MIS_W12, K1MIS_W13, K1MIS_W14, K1MIS_W20_MAT, K1MIS_W21_MAT	C2—C4	Wy4—Wy8	1,3,4
PEK_W04	K1MIS_W01, K1MIS_W02, K1MIS_W03, K1MIS_W10, K1MIS_W12, K1MIS_W13, K1MIS_W14, K1MIS_W15, K1MIS_W20_MAT, K1MIS_W21_MAT	C4—C6	Wy8—Wy9	1,3,4
PEK_W05	K1MIS_W01, K1MIS_W02, K1MIS_W03, K1MIS_W10, K1MIS_W12, K1MIS_W13, K1MIS_W14, K1MIS_W15, K1MIS_W20_MAT, K1MIS_W21_MAT	C4—C6	Wy8—Wy10	1,3,4
PEK_U01 (umiejętności)	K1MIS_U01, K1MIS_U05, K1MIS_U10, K1MIS_U11, K1MIS_U12, K1MIS_U13, K1MIS_U30_MAT, K1MIS_U31_MAT	C1—C3	Ćw1-Ćw9	2,3,4
PEK_U02	K1MIS_U01, K1MIS_U05, K1MIS_U10, K1MIS_U11, K1MIS_U12, K1MIS_U13, K1MIS_U30_MAT, K1MIS_U31_MAT	C1—C3	Ćw1-Ćw9	2,3,4
PEK_U03	K1MIS_U01, K1MIS_U05, K1MIS_U10, K1MIS_U11, K1MIS_U12, K1MIS_U13,	C2—C5	Ćw1-Ćw9	2,3,4

	K1MIS_U30_MAT, K1MIS_U31_MAT			
PEK_U04	K1MIS_U01, K1MIS_U05, K1MIS_U10, K1MIS_U11, K1MIS_U12, K1MIS_U13, K1MIS_U30_MAT, K1MIS_U31_MAT	C4—C6	Ćw1-Ćw9	2,3,4
PEK_K01 (kompetencje)	K1MIS_K01, K1MIS_K03, K1MIS_K04, K1MIS_K05, K1MIS_K06	C1, C2, C3, C4, C5, C6	Wy1-Wy10, Ćw1-Ćw9	1, 2, 3, 4
PEK_K02	K1MIS_K01, K1MIS_K03, K1MIS_K04, K1MIS_K05, K1MIS_K06	C1, C2, C3, C4, C5, C6	Wy1-Wy10, Ćw1-Ćw9	1, 2, 3, 4
PEK_K03	K1MIS_K01, K1MIS_K03, K1MIS_K04, K1MIS_K05, K1MIS_K06K2MIS_K07	C1, C2, C3, C4, C5, C6	Wy1-Wy10, Ćw1-Ćw9	1, 2, 3, 4

** - z tabeli powyżej

**WYDZIAŁ MATEMATYKI
KARTA PRZEDMIOTU**

Nazwa w języku polskim Podstawy Geometrii Różniczkowej
Nazwa w języku angielskim Introduction To Differential Geometry
Kierunek studiów (jeśli dotyczy): Matematyka i Statystyka
Stopień studiów i forma: I stopień*, stacjonarna
Rodzaj przedmiotu: wybieralny
Kod przedmiotu MAT001625
Grupa kursów TAK

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30	30			
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	120				
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)	X				
Liczba punktów ECTS	4				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)	2				
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	2				

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

Znajomość:

1. Analizy matematycznej: rachunek różniczkowy i całkowy funkcji jednej zmiennej, różniczkowalność funkcji wielu zmiennych, pochodna cząstkowa i pochodna kierunkowa, macierz Jacobiego i jacobian, reguła łańcucha dla odwzorowań wektorowych, pola wektorowe, twierdzenie o funkcji uwikłanej.
2. Algebry: przestrzenie liniowe, baza i wymiar przestrzeni liniowej, przekształcenia liniowe, operatory liniowe i ich niezmienniki, iloczyn skalarny i wektorowy oraz ich własności, wyznaczniki.
3. Topologii: pojęcie i własności metryki, topologia indukowana, podstawowe własności odwzorowań ciągłych i homeomorfizmów.
4. Równań różniczkowych zwyczajnych: twierdzenie o istnieniu i jednoznaczności rozwiązań równania różniczkowego, równania różniczkowe zwyczajne pierwszego i drugiego rzędu, równania różniczkowe liniowe.

CELE PRZEDMIOTU

- C1 Wykorzystanie metod analitycznych i algebraicznych na rozmaitościach niskiego wymiaru: krzywych i powierzchniach.
- C2 Poznanie różnego typu krzywych i pojęć je opisujących.
- C3 Umiejętność parametryzacji krzywej, wyznaczenia reperu Freneta krzywej, obliczenia krzywizny i skręcenia krzywej.
- C4 Umiejętność wyznaczenia I i II formy podstawowej powierzchni i związanych z nimi pojęć.
- C5 Poznanie różnych typów powierzchni.
- C6 Umiejętność wyznaczenia prostych przykładów geodezyjnych na powierzchniach.

*niepotrzebne skreślić

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

Z zakresu wiedzy student:

- PEK_W01 zna definicję krzywej gładkiej, regularnej; zna definicję reperu Freneta, krzywizny i skręcenia krzywej oraz interpretacje geometryczne tych pojęć; formułuje twierdzenie podstawowe teorii krzywych
- PEK_W02 przedstawia definicję powierzchni i potrafi podać przykłady powierzchni; zna pojęcie oraz sposób konstrukcji przestrzeni stycznej; zna pojęcie orientowalności powierzchni i jej interpretację geometryczną, potrafi podać przykłady powierzchni nieorientowalnych
- PEK_W03 definiuje pierwszą formę podstawową powierzchni i koneksję Levi-Civity; potrafi wskazać najważniejsze własności koneksji; zna definicję symboli Christoffela, ich własności i wie czym jest przeniesienie równoległe wzdłuż krzywej; zna definicję krzywej geodezyjnej i potrafi podać jej interpretację geometryczną
- PEK_W04 potrafi podać definicję drugiej formy podstawowej powierzchni; zna definicję i własności operatora Weingartena; zna definicję krzywizn głównych, krzywizny średniej i powierzchni minimalnej; potrafi podać przykłady powierzchni minimalnych
- PEK_W05 zna definicję odwzorowania Gaussa i krzywizny Gaussa powierzchni, a także ich interpretację geometryczną; podaje definicję punktów hiperbolicznych, eliptycznych i parabolicznych; potrafi sformułować twierdzenie Theorema Egregium i podać wnioski z niego płynące; zna wzory Codazziego; przedstawia twierdzenie podstawowe teorii powierzchni

Z zakresu umiejętności student:

- PEK_U01 potrafi zbadać krzywą zadaną w dowolnej parametryzacji; wyznaczyć reper Freneta, obliczyć krzywiznę i skręcenie krzywej; dowodzić twierdzeń związanych z krzywizną i skręceniem
- PEK_U02 potrafi wyprowadzić wzory na parametryzację powierzchni, obliczyć przestrzeń

	styczną i normalną do powierzchni
PEK_U03	potrafi obliczyć współczynniki Christoffela; potrafi wyznaczyć równania geodezyjnych a także sprawdzić czy zadana krzywa jest geodezyjną
PEK_U04	potrafi wyznaczyć krzywizny główne, średnią i Gaussa; określić czy dana powierzchnia jest minimalna, ma stałą krzywiznę średnią, ma stałą krzywiznę Gaussa
Z zakresu kompetencji społecznych student:	
PEK_K01	szczegółowo analizuje problem i stosuje we właściwy sposób odpowiednie dla danego zadania lub problemu metody
PEK_K02	zdobywa świadomość obowiązku systematycznej pracy
PEK_K03	stara się precyzyjnie wysławać i jest zdolny przekazywać informacje danej grupie
PEK_K04	potrafi wyszukiwać i korzystać z literatury zalecanej do kursu oraz samodzielnie zdobywać wiedzę
PEK_K05	potrafi poradzić sobie ze stresem i presją czasu

TREŚCI PROGRAMOWE		
Forma zajęć - wykłady		Liczba godzin
Wy1	Twierdzenia i definicje z analizy wektorowej i algebry liniowej – uporządkowanie faktów wykorzystywanych w geometrii różniczkowej.	1
Wy2	Krzywa w R^3 . Długość krzywej regularnej. Parametryzacja naturalna. Wektor styczny, normalny główny i binormalny - reper Freneta. Krzywizna i skręcenie - interpretacja geometryczna. Twierdzenie podstawowe teorii krzywych.	6
Wy3	Powierzchnia. Mapa i parametryzacja. Przestrzeń styczna. Pole wektorowe. Wektor normalny. Orientacja.	4
Wy4	Pierwsza forma podstawowa powierzchni. Koneksja Levi-Civity. Symbole Christoffela. Równoległe pole wektorowe. Przeniesienie równoległe wzdłuż krzywej. Geodezyjna i jej interpretacja geometryczna.	6
Wy5	Druga forma podstawowa powierzchni. Krzywizny główne. Krzywizna średnia. Powierzchnie minimalne. Powierzchnie o stałej krzywiznie średniej – sfera, pseudosfera.	6
Wy6	Krzywa na powierzchni. Krzywizny geodezyjna i normalna. Odwzorowanie i krzywizna Gaussa. Theorema Egregium. Wzory Codazziego. Twierdzenie podstawowe teorii powierzchni.	7
	Suma godzin	30

Forma zajęć - ćwiczenia		Liczba godzin
Ćw1	Badanie krzywych: sprawdzanie regularności krzywej, znajdowanie parametryzacji naturalnej krzywej, obliczanie długości krzywej, wyznaczenie repery Freneta krzywej, obliczanie krzywizny i skręcenia.	6
Ćw2	Sprawdzanie czy dane odwzorowanie jest parametryzacją powierzchni, wskazywanie parametryzacji powierzchni. Wyznaczanie równania płaszczyzny stycznej do powierzchni.	6
Ćw3	Wyznaczanie pierwszej formy kwadratowej dla danych powierzchni. Obliczanie symboli Christoffela. Znajdowanie krzywych geodezyjnych na powierzchniach.	6
Ćw4	Wyznaczanie drugiej formy kwadratowej dla danych powierzchni. Obliczenie krzywizny średniej.	6
Ćw5	Obliczanie krzywizny Gaussa. Znajdowanie punktów eliptycznych, hiperbolicznych i parabolicznych na powierzchniach.	6
Suma godzin		30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE
1. Wykład w formie tradycyjnej.   2. Ćwiczenia problemowe i rachunkowe w formie tradycyjnej.   3. Konsultacje.   4. Ćwiczenia zadawane „do domu” .   5. Kolokwium zaliczeniowe sprawdzające nabytą wiedzę oraz umiejętności.

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	PEK_U01 - PEK_U04, PEK_W01 - PEK_W05, PEK_K01 - PEK_K05	odpowiedzi ustne, kartkówki, zadania domowe, kolokwia
P=F1		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA
<u>LITERATURA PODSTAWOWA:</u>   [1] J. Gancarzewicz, B. Opozda, Wstęp do geometrii różniczkowej, Wydawnictwo UJ, Kraków 2003.   [2] J. Oprea, Geometria różniczkowa i jej zastosowania, PWN, Warszawa 2002.   [3] A. Goetz, Geometria różniczkowa, PWN, Warszawa 1965.   [4] B. Gdowski, Elementy geometrii różniczkowej z zadaniami, OWPW, 2005.   <u>LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:</u>

[1] S. Montiel, A. Ros, Curves and surfaces, Graduate studies in mathematics, Vol. 69, AMS RSME, 2005.
[2] M. do Carmo, Differential Geometry of Curves and Surfaces, Prentice Hall, 1986.

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

Dr hab. Marian Hotłoś (Marian.Hotlos@pwr.wroc.pl)

Dr Karina Olszak (Karina.Olszak@pwr.wroc.pl)

Prof. dr hab. Zbigniew Olszak (Zbigniew.Olszak@pwr.wroc.pl)

**MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU
 PODSTAWY GEOMETRII RÓŻNICZKOWEJ
 Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU MATEMATYKA I STATYSTYKA**

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności (o ile dotyczy)	Cele przedmiotu**	Treści programowe**	Numer narzędzia dydaktycznego**
PEK_W01 (wiedza)	K1MIS_W03, K1MIS_W12, K1MIS_W20_MAT	C1, C2, C3	Wy1, Wy2	1, 3, 5
PEK_W02	K1MIS_W03, K1MIS_W12, K1MIS_W20_MAT	C1, C4, C5	Wy1, Wy3, Wy5	1, 3, 5
PEK_W03	K1MIS_W03, K1MIS_W12, K1MIS_W20_MAT	C1, C4, C6	Wy1, Wy4	1, 3, 5
PEK_W04	K1MIS_W03, K1MIS_W12, K1MIS_W20_MAT	C1, C4, C5	Wy1, Wy5	1, 3, 5
PEK_W05	K1MIS_W03, K1MIS_W12, K1MIS_W20_MAT	C1, C4, C5	Wy1, Wy6	1, 3, 5
PEK_U01 (umiejętności)	K1MIS_U05, K1MIS_U08, K1MIS_U11, K1MIS_U30_MAT	C1, C2, C3	Ćw1	2, 3, 4, 5
PEK_U02	K1MIS_U05, K1MIS_U08, K1MIS_U11, K1MIS_U30_MAT	C1, C4, C5	Ćw2	2, 3, 4, 5
PEK_U03	K1MIS_U05, K1MIS_U08, K1MIS_U11, K1MIS_U30_MAT	C1, C4, C5, C6	Ćw3	2, 3, 4, 5
PEK_U04	K1MIS_U05, K1MIS_U08, K1MIS_U11, K1MIS_U30_MAT	C1, C4, C5	Ćw4, Ćw5	2, 3, 4, 5
PEK_K01 (kompetencje)	K1MIS_K03	C1 - C6	Wy1- Wy6 Ćw1 - Ćw5	1, 2, 3, 4, 5
PEK_K02	K1MIS_K01	C1 - C6	Wy1- Wy6 Ćw1 - Ćw5	1, 2, 3, 4, 5
PEK_K03	K1MIS_K02	C1 - C6	Ćw1 - Ćw5	2,3
PEK_K04	K1MIS_K01, K1MIS_K04	C1 - C6	Wy1- Wy6 Ćw1 - Ćw5	1, 2, 3, 4, 5
PEK_K05	K1MIS_K06	C1 - C6	Ćw1 - Ćw5	5

** - z tabeli powyżej

**WYDZIAŁ MATEMATYKI
KARTA PRZEDMIOTU**

Nazwa w języku polskim Podstawy Teorii Informacji

Nazwa w języku angielskim Introduction to Information Theory

Kierunek studiów (jeśli dotyczy): Matematyka i Statystyka

Stopień studiów i forma: I stopień*, stacjonarna / ~~niestacjonarna*~~

Rodzaj przedmiotu: ~~obowiązkowy-~~ wybieralny / ~~ogólnouczelniany*~~

Kod przedmiotu MAT001626

Grupa kursów TAK / ~~NIE*~~

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30	30			
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	120				
Forma zaliczenia	Zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)	X				
Liczba punktów ECTS	4				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)	2				
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	2				

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

Podstawy algebry, analizy matematycznej i rachunku prawdopodobieństwa.

CELE PRZEDMIOTU

- C1. Poznanie podstawowych pojęć teorii informacji.
- C2. Opanowanie podstawowej wiedzy na temat optymalnych systemów identyfikacji elementów zbioru i ich konstrukcji.
- C3. Poznanie pojęcia entropii i jej własności.
- C4. Poznanie zagadnień występujących przy przesyłaniu informacji w kanałach transmisyjnych z szumem.
- C5. Nabycie umiejętności stosowania metod teorii liczb i teorii ciał skończonych w zagadnieniach teorii informacji.
- C6. Poznanie różnych typów kodów i ich konstrukcji.
- C7. Opanowanie technik obliczeniowych związanych z wprowadzonymi modelami.
- C8. Stosowanie nabytej wiedzy do tworzenia i analizy modeli matematycznych w celu rozwiązywania zagadnień teoretycznych i praktycznych w różnych dziedzinach nauki i techniki

*niepotrzebne skreślić

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

Z zakresu wiedzy:

PEK_W01. Zna konstrukcję podstawowych pojęć teorii informacji, w tym definicję jednostki informacji, pojęcie entropii, identyfikacji elementu zbioru. Zna własności entropii.

PEK_W02. Zna konstrukcję optymalnego systemu identyfikacji elementów zbioru skończonego o znanych prawdopodobieństwach ich występowania metodą Huffmana.

PEK_W03. Posiada wiedzę na temat kodowania wiadomości i zastosowania tej operacji. Zna podstawy matematyczne konstrukcji kodów grupowych, liniowych, blokowych.

PEK_W04. Zna ograniczenia stosowalności metod teorii informacji.

Z zakresu umiejętności:

PEK_U01. Potrafi zastosować podstawowe pojęć teorii informacji, w tym definicję jednostki informacji oraz entropię.

PEK_U02. Potrafi wykonać konstrukcję optymalnego systemu identyfikacji elementów zbioru skończonego o znanych prawdopodobieństwach ich występowania metodą Huffmana.

PEK_U03. Potrafi stosować pojęcia i twierdzenia teorii liczb i algebry w konstrukcjach kodów grupowych, liniowych, blokowych.

PEK_U04. Potrafi uzasadnić poprawność konstrukcji kodu przez wyznaczenie jego parametrów.

Z zakresu kompetencji społecznych:

PEK_K01. potrafi korzystać z literatury naukowej, w tym docierać do materiałów źródłowych oraz dokonywać ich przeglądu.

PEK_K02. Rozumie konieczność systematycznej i samodzielnej pracy nad opanowaniem materiału kursu.

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykłady		Liczba godzin
Wy1	Bez pamięciowe źródło wiadomości. Identyfikacja elementów zbioru. Jednostka ilości informacji. Entropia. Nierówność Krafta.	4
Wy2	Optymalne systemy identyfikacji elementów źródła. Twierdzenie o istnieniu optymalnego systemu identyfikacji. Metoda Huffmana konstrukcji systemu optymalnego	6
Wy3	Własności entropii. Aksjomaty Faddiejewa. Informacja w kanałach transmisyjnych.	2
Wy4	Pojęcie kodu. Kodowanie wiadomości. Pierwsze twierdzenie Shannona. Kody Huffmana. Entropia a priori i entropia a posteriori.	4
Wy5	Kody blokowe. Kody liniowe. Ciała skończone. Kody cykliczne.	4
Wy6	Kody Reeda-Salomona i ich uogólnienia.	4
Wy7	Maszyna Turinga, złożoność informacyjna Kołmogorowa i jej własności. Liczba Chaitina. Złożoność informacyjna Kołmogorowa a entropia Shannona - uniwersalny test Martina Loffa.	4
Wy8	Podsumowanie	2
	Suma godzin	30

Forma zajęć - ćwiczenia	Liczba godzin

Ćw1	Ilustracja pojęć podstawowych takich jak: bezpamięciowe źródło wiadomości, jednostka informacji, entropia. Zastosowanie nierówność Krafta.	4
Ćw2	Wyznaczanie optymalne systemy identyfikacji elementów źródła z zastosowaniem twierdzenie o istnieniu optymalnego systemu identyfikacji.	6
Ćw3	Badanie własności entropii i analiza aksjomatów Faddiejewa. Wyliczanie informacja w kanałach transmisyjnych.	2
Ćw4	Ilustracja kodów przez kodowanie prostych zbiorów wiadomości.	4
Ćw5	Konstrukcja kodów blokowych i liniowych. Obliczenia w ciałach skończonych. Zastosowanie do kodów cyklicznych.	4
Ćw6	Konstrukcja kodów Reeda-Salomona i ich uogólnień.	6
Ćw7	Pojęcie złożoności informacyjnej Kołmogorowa i jej wykorzystanie.	2
Ćw8	Podsumowanie	2
	Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

1. Wykład problemowy – metoda tradycyjna
2. Ćwiczenia problemowe i rachunkowe – metoda tradycyjna
3. Konsultacje
4. Praca własna studenta-przygotowanie do ćwiczeń

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	PEK_W01 PEK_W02 PEK_W03 PEK_U01 PEK_U02 PEK_K01 PEK_K02	odpowiedzi ustne, kartkówki, kolokwia
F2	PEK_W01 PEK_W02 PEK_W03 PEK_W04 PEK_U01 PEK_U02 PEK_U03 PEK_U04 PEK_K01	egzamin
$P=0,4*F1+0,6*F2$		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

<u>LITERATURA PODSTAWOWA:</u>

[1] Abramson N.: Teoria informacji i kodowania, PWN, Warszawa 1969. [2] Birkhoff, G.; Bartee, T.C.: Współczesna algebra stosowana, PWN Warszawa 1983

<u>LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:</u>

[3] Nowakowski J., Sobczak W.: Teoria informacji, WNT, Warszawa 1970. [4] Sebastià Xambó-Descamps: Block Error-Correcting Codes, A Computational Primer, Springer 2003. [5] W. Feller, Wstęp do rachunku prawdopodobieństwa, vol. I, PWN, Warszawa, 1966. [6] Gareth A. Jones and J. Mary Jones, Information and coding theory, Springer, New York, 2000. [7] Claude E. Shannon and Warren Weaver, The mathematical theory of communication., University of Illinois Press., Urbana, Ill., 1949.

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

Prof. dr hab. inż. Krzysztof Szajowski

MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU
Podstawy Teorii Informacji
Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU MATEMATYKA I STATYSTYKA

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności (o ile dotyczy)	Cele przedmiotu**	Treści programowe**	Numer narzędzia dydaktycznego**
PEK_W01 (wiedza)	K1MIS_W06, K1MIS_W12, K1MIS_W13, K1MIS_W14, K1MIS_W17, K1MIS_W20_MAT, K1MIS_W21_MAT	C1, C2, C3, C4	Wy1, Wy2, Wy3, Wy7, Wy8	1,3,4
PEK_W02	K1MIS_W06, K1MIS_W12, K1MIS_W13, K1MIS_W14, K1MIS_W17, K1MIS_W20_MAT, K1MIS_W21_MAT	C4, C5, C6, C7	Wy2, Wy4, Wy5	1,3,4
PEK_W03	K1MIS_W06, K1MIS_W12, K1MIS_W13, K1MIS_W14, K1MIS_W17, K1MIS_W20_MAT, K1MIS_W21_MAT	C5, C6, C7, C8	Wy4, Wy5, Wy6, Wy8	1,3,4
PEK_W04	K1MIS_W06, K1MIS_W12, K1MIS_W13, K1MIS_W14, K1MIS_W17, K1MIS_W20_MAT, K1MIS_W21_MAT	C7, C8	Wy7, Wy8	1,3,4
PEK_U01 (umiejętności)	K1MIS_U04, K1MIS_U08, K1MIS_U09, K1MIS_U26, K1MIS_U30_MAT, K1MIS_U31_MAT	C1, C2, C3, C4	Ćw1, Ćw2, Ćw3, Ćw7, Ćw8	2,3,4
PEK_U02	K1MIS_U04, K1MIS_U08, K1MIS_U09, K1MIS_U26, K1MIS_U30_MAT, K1MIS_U31_MAT	C4, C5, C6	Ćw2, Ćw4, Ćw5	2,3,4
PEK_U03	K1MIS_U04, K1MIS_U08, K1MIS_U09, K1MIS_U26, K1MIS_U30_MAT, K1MIS_U31_MAT	C6, C7, C8	Ćw4, Ćw5, Ćw6, Ćw8	2,3,4
PEK_U04	K1MIS_U04, K1MIS_U08, K1MIS_U09, K1MIS_U26, K1MIS_U30_MAT, K1MIS_U31_MAT	C7, C8	Ćw7, Ćw8	2,3,4
PEK_K01 (kompetencje)	K1MIS_K01, K1MIS_K03, K1MIS_K04	C1—C8	Wy1—Wy8 Ćw1—Ćw8	1, 2, 3, 4
PEK_K02	K1MIS_K01, K1MIS_K03, K1MIS_K04	C1—C8	Wy1—Wy8 Ćw1—Ćw8	1, 2, 3, 4

** - z tabeli powyżej

**WYDZIAŁ MATEMATYKI
KARTA PRZEDMIOTU**

Nazwa w języku polskim Wstęp Do Układów Dynamicznych

Nazwa w języku angielskim An Introduction To Dynamical Systems M1

Kierunek studiów (jeśli dotyczy): Matematyka i Statystyka

Stopień studiów i forma: I stopień*, stacjonarna / niestacjonarna*

Rodzaj przedmiotu: ~~obowiązkowy / wybieralny / ogólnouczelniany*~~

Kod przedmiotu MAT001629

Grupa kursów TAK / NIE*

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30	30			
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	120				
Forma zaliczenia	Zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)	X				
Liczba punktów ECTS	4				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)	2				
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	2				

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

Podstawy algebry, topologii, teorii miary i analizy funkcjonalnej.

CELE PRZEDMIOTU

C1 Poznanie najważniejszych typów układów dynamicznych

C2 Zdobycie wiedzy na temat różnych własności pozwalających na rozróżnienie układów dynamicznych, w sensie izomorfizmu bądź sprzężenia

C3 Zapoznanie z różnymi aspektami zjawiska powracania i z konsekwencjami twierdzeń ergodycznych

C4 Zdobycie podstawowej wiedzy o topologicznych układach dynamicznych i ich własnościach

C5 Poznanie pojęcia entropii teorii-miarowej i entropii topologicznej; związków pomiędzy tymi pojęciami i ich interpretacjami.

*niepotrzebne skreślić

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

Z zakresu wiedzy, student:

PEK_W01 zna fundamentalne modele układów dynamicznych (obroty, przesunięcia, topologiczne łańcuchy Markowa)

PEK_W02 rozumie rolę układów dynamicznych w badaniu ewolucji zjawisk opisywanych przez modele matematyczne; rozumie pojęcie izomorfizmu i sprzężenia topologicznego

PEK_W03 zna twierdzenie Poincarego o powracaniu oraz podstawowe twierdzenia ergodyczne (von Neumanna i Birkhoffa)

PEK_W04 dobrze rozumie znaczenie pojęć takich jak ergodyczność, mieszanie, słabe mieszanie, tranzytywność, minimalność, mieszanie topologiczne, distalność

PEK_W05 zna definicje entropii oraz entropii topologicznej; rozumie znaczenie tych wielkości.

Z zakresu umiejętności, student:

PEK_U01 zna podstawowe własności układów dynamicznych, potrafi je stosować do zagadnień identyfikacji (bądź rozróżniania) układów, potrafi stosować pojęcie faktora miarowego i topologicznego

PEK_U02 potrafi sprawdzić własności spektralne, ergodyczności bądź mieszania w odpowiednich klasach układów dynamicznych

PEK_U03 potrafi stosować twierdzenia ergodyczne

PEK_U04 potrafi badać podstawowe własności topologicznych układów dynamicznych, takie jak minimalność czy mieszanie topologiczne

PEK_U05 zna pojęcie entropii, potrafi wyznaczyć entropię teorii-miarową bądź topologiczną układu (dla odpowiednich klas układów)

PEK_U06 potrafi interpretować entropię w zagadnieniach kodowania układów, w zagadnieniach powracania i w elementarnej teorii informacji

Z zakresu kompetencji społecznych, student:

PEK_K01 potrafi wyszukiwać i korzystać z literatury naukowej do kursu oraz samodzielnie zdobywać wiedzę

PEK_K02 potrafi precyzyjnie formułować pytania

PEK_K03 rozumie i docenia znaczenie uczciwości intelektualnej, postępuje uczciwie

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć – wykłady		Liczba godzin
Wy1	Naturalne przykłady układów dynamicznych: teorii-miarowe (teoria ergodyczna), topologiczne (dynamika topologiczna) oraz inspirowane teorią równań różniczkowych (gładkie układy dynamiczne).	2
Wy2	Zjawisko powracania, przekształcenie indukowane. Twierdzenie Poincarego, lemat Kaca.	2
Wy3	Pojęcia ergodyczności, słabego mieszania i mocnego mieszania. Różne charakterystyki tych pojęć. Twierdzenia ergodyczne: von Neumanna oraz Birkhoffa.	4
Wy4	Pojęcie faktora miarowego oraz topologicznego, izomorfizmu oraz sprzężenia topologicznego.	2
Wy5	Elementy dynamiki topologicznej: tranzytywność, minimalność, mieszanie, równościowość, distalność. Zbiór miar niezmienniczych	4

	topologicznego układu dynamicznego, twierdzenie Bogoliubowa.	
Wy6	Elementy teorii spektralnej układów dynamicznych.	4
Wy7	Definicja entropii teorio-miarowej. Twierdzenie Kołmogorowa-Sinaja. Twierdzenie Kriegera o skończonym generatorze oraz Ornsteina o izomorfizmie układów Bernoulliego.	4
Wy8	Definicja entropii topologicznej, przykłady obliczania entropii. Własności funkcji entropii na sympleksie miar niezmienniczych. Zasada Wariacyjna.	4
Wy9	Różne interpretacje entropii: twierdzenie Shannona-McMillana-Breimana, twierdzenie Ornsteina-Weissa, entropia a kody prefiksowe, kompresja danych, rozszerzenia symboliczne.	4
	Suma godzin	30

Forma zajęć – ćwiczenia		Liczba godzin
Ćw1	Elementarne układy dynamiczne pochodzenia teorio-miarowego i topologicznego.	2
Ćw2	Przykłady ilustrujące zjawisko powracania i lemat Kaca.	2
Ćw3	Przykłady ilustrujące ergodyczność, słabe mieszanie i mocne mieszanie. Zastosowania twierdzeń ergodycznych.	4
Ćw4	Konstrukcje czynników miarowych i topologicznych. Izomorfizm a własności ergodyczne.	4
Ćw5	Przykłady układów tranzytywnych, minimalnych. Badanie równości i distalności układów. Zastosowania twierdzenia Bogoliubowa.	2
Ćw6	Elementy teorii spektralnej: przegląd różnych typów spektrum.	4
Ćw7	Wyznaczanie entropii teorio-miarowej. Zastosowania twierdzenia Kriegera oraz twierdzenia Ornsteina o izomorfizmie układów Bernoulliego.	4
Ćw8	Przykłady wyznaczania entropii topologicznej. Układy ekspansywne. Zastosowania zasady Wariacyjnej.	4
Ćw9	Zastosowania teorii entropii: twierdzenie o ekwipartycji, twierdzenie o czasach powrotu, entropia w teorii informacji; kompresja danych.	4
	Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

1. Wykład problemowy – metoda tradycyjna
2. Ćwiczenia problemowe i rachunkowe – metoda tradycyjna
3. Konsultacje
4. Praca własna studenta -przygotowanie do ćwiczeń

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia

koniec semestru)		
F1	PEK_U01 PEK_U02 PEK_U03 PEK_U04 PEK_U05 PEK_U06 PEK_K02 PEK_K03	odpowiedzi ustne, kartkówki, kolokwia
F2	PEK_W01 PEK_W02 PEK_W03 PEK_W04 PEK_W05 PEK_U01 PEK_U02 PEK_U03 PEK_U04 PEK_U05 PEK_U06 PEK_K01 PEK_K02 PEK-K03	Zaliczenie na ocenę
P=0,5*F1+0,5*F2		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

- [1] P. Walters, An Introduction to Ergodic Theory, Springer-Verlag, 1982.
 [2] K. Petersen, Ergodic Theory, Cambridge University Press, 1983.
 [3] T. Downarowicz, Entropy in Dynamical Systems, Cambridge University Press, 2011.

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- [1] A. Katok, B. Hasselblatt, Introduction to the Modern Theory of Dynamical Systems, Cambridge University Press, 1995.

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

dr hab. inż. Jacek Serafin (serafin@pwr.wroc.pl)

**MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU
WSTĘP DO UKŁADÓW DYNAMICZNYCH
Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU MATEMATYKA I STATYSTYKA**

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności (o ile dotyczy)	Cele przedmiotu**	Treści programowe**	Numer narzędzia dydaktycznego**
PEK_W01 (wiedza)	K1MIS_W01, K1MIS_W02 K1MIS_W03, K1MIS_W04, K1MIS_W05, K1MIS_W12	C1	Wy1	1,3
PEK_W02	K1MIS_W01, K1MIS_W02 K1MIS_W03, K1MIS_W04, K1MIS_W05, K1MIS_W12	C2	Wy2, Wy4	1,3
PEK_W03	K1MIS_W01, K1MIS_W02 K1MIS_W03, K1MIS_W04, K1MIS_W05, K1MIS_W12	C3	Wy3	1,3
PEK_W04	K1MIS_W01, K1MIS_W02 K1MIS_W03, K1MIS_W04, K1MIS_W05, K1MIS_W12	C2, C4	Wy3, Wy4, Wy5, Wy6	1,3
PEK_W05	K1MIS_W01, K1MIS_W02 K1MIS_W03, K1MIS_W04, K1MIS_W05, K1MIS_W12	C2, C4, C5	Wy7, Wy8, Wy9	1,3
PEK_U01 (umiejętności)	K1MIS_U01, K1MIS_U22, K1MIS_U30_MAT	C1, C2, C4	Ćw1-Ćw4, Ćw6	2,3,4
PEK_U02	K1MIS_U01, K1MIS_U22, K1MIS_U30_MAT	C2	Ćw3, Ćw4, Ćw6	2,3,4
PEK_U03	K1MIS_U01, K1MIS_U22, K1MIS_U30_MAT	C3	Ćw2, Ćw3	2,3,4
PEK_U04	K1MIS_U01, K1MIS_U22, K1MIS_U30_MAT	C4	Ćw4, Ćw5	2,3,4
PEK_U05	K1MIS_U01, K1MIS_U22, K1MIS_U30_MAT	C5	Ćw7, Ćw8	2,3,4
PEK_U06	K1MIS_U01, K1MIS_U22, K1MIS_U30_MAT	C2, C5	Ćw4, Ćw9	2,3,4
PEK_K01 (kompetencje)	K1MIS_K01, K1MIS_K05	C1, C2, C3, C4, C5	Wy1-Wy9 Ćw1-Ćw9	1,2,3,4
PEK_K02	K1MIS-K04	C1, C2, C3, C4, C5	Wy1-Wy9 Ćw1-Ćw9	1,2,3,4
PEK_K03	K1MIS_K04, K1MIS_K06	C1, C2, C3, C4, C5	Wy1-Wy9 Ćw1-Ćw9	1,2,3,4

** - z tabeli powyżej

WYDZIAŁ MATEMATYKI
KARTA PRZEDMIOTU

Nazwa w języku polskim: **Procesy Lévy'ego i ich zastosowania**
 Nazwa w języku angielskim: **Lévy processes and their applications**
 Kierunek studiów: **Matematyka i statystyka**
 Stopień studiów i forma: **I stopień, stacjonarna**
 Rodzaj przedmiotu: **wybieralny**
 Kod przedmiotu: **MAT001630**
 Grupa kursów: **TAK**

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30	30			
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	120				
Forma zaliczenia	Zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)	X				
Liczba punktów ECTS	4				
Liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)	2				
Liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	2				

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

1. Znajomość podstaw rachunku prawdopodobieństwa i teorii procesów stochastycznych.
2. Umiejętność posługiwania się aparatem analizy matematycznej.
3. Znajomość podstaw teorii miary i całki Lebesgue'a

CELE PRZEDMIOTU

- C1. Poznanie definicji, własności oraz przykładów procesów Lévy'ego.
 C2. Nabycie umiejętności rozwiązywania problemów dotyczących procesów Lévy'ego.

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

I. Z zakresu wiedzy:

PEK_W01 – Poznanie definicji procesu Lévy'ego oraz podstawowych własności procesów Lévy'ego.

II. Z zakresu umiejętności:

PEK_U01 – Umiejętność stosowania poznanych twierdzeń w rozwiązywaniu problemów dotyczących procesów Lévy'ego.

III. Z zakresu kompetencji społecznych:

PEK_K01 – Zdolność do wyszukiwania i korzystania z literatury zalecanej do kursu oraz samodzielnego zdobywania wiedzy.

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć – wykład		Liczba godzin
Wy1	Definicja procesu Lévy'ego. Informacja o związku z rozkładami nieskończone	2

	podzielnymi i wzorem Lévy'ego–Chinczyna. Informacja o konstrukcji przez przybliżanie błędzeniami losowymi oraz związku z twierdzeniem granicznym dla schematów trójkątnych. Przykłady: deterministyczny dryf, proces Wienera, proces Poissona. Informacja o wybranych zastosowaniach.	
Wy2	Złożony proces Poissona: konstrukcja, funkcja charakterystyczna, związek ze wzorem Lévy'ego–Chinczyna. Informacja o konstrukcji procesu Lévy'ego przez granice złożonych procesów Poissona.	2
Wy3	Losowe miary Poissona i ich własności. Konstrukcja procesu Lévy'ego przy pomocy losowych miar Poissona.	4
Wy4	Miara skoków procesu Lévy'ego. Szkic dowodu twierdzenia orzekającego, że miara skoków jest losową miarą Poissona.	2
Wy5	Rozkład Lévy'ego–Itô. Identyfikacja miary intensywności skoków i miary Lévy'ego we wzorze Lévy'ego–Chinczyna.	4
Wy6	Samopodobne procesy Lévy'ego i rozkłady ściśle stabilne. Stabilne procesy Lévy'ego.	2
Wy7	Prawdopodobieństwa przejścia i równanie Chapmana–Kołmogorowa. Informacja o konstrukcji procesu Lévy'ego przy pomocy twierdzenia Kołmogorowa o istnieniu procesu. Generator procesu Lévy'ego.	2
Wy8	Własność Markowa. Czasy zatrzymania i mocna własność Markowa (bez dowodu). Czasy wyjścia ze zbioru i czasy trafienia w zbiór. Wzór Dynkina i wzór Ikedy–Watanabe. Rozkład ściśle stabilnego procesu Lévy'ego w chwili wyjścia z odcinka oraz w chwili trafienia w odcinek. Twierdzenie Pruitta o oszacowaniu średniego czasu wyjścia z przedziału (bez dowodu).	4
Wy9	Powracanie (rekurencyjność) i przejściowość (tranzytywność) procesów Lévy'ego oraz kryterium Chunga–Fuchsa (bez dowodu). Prawdopodobieństwo trafienia w ustalony punkt oraz kryterium Bretagnolle'a–Kestena (bez dowodu). Zastosowanie do stabilnych procesów Lévy'ego.	2
Wy10	Wielowymiarowe procesy Lévy'ego: definicja, uogólnienia twierdzeń z poprzednich wykładów.	2
Wy11	Wybrane zastosowanie procesów Lévy'ego, np.: zagadnienie ruiny z wprowadzeniem do faktoryzacji Wienera–Hopfa; funkcjonały wykładnicze w matematyce finansowej; drzewa losowe związane z procesami Lévy'ego; procesy samopodobne i reprezentacja Lampertiego.	2
	Suma godzin	30

Forma zajęć – ćwiczenia		Liczba godzin
Ćw1	Podstawowe własności procesów Lévy'ego.	2
Ćw2	Przykłady i własności złożonych procesów Poissona.	4
Ćw3	Własności losowych miar Poissona oraz miar skoków procesów Lévy'ego. Rozkład Lévy'ego–Itô.	8
Ćw4	Kolokwium	2
Ćw5	Własności stabilnych procesów Lévy'ego.	2
Ćw6	Prawdopodobieństwa przejścia, operatory przejścia, generatory i operatory potencjału procesów Lévy'ego.	4
Ćw7	Mocna własność Markowa i jej konsekwencje.	4
Ćw7	Powracanie, przejściowość, trafianie w punkt.	2
Ćw8	Kolokwium	2
	Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

1. Wykład problemowy – metoda tradycyjna.
2. Ćwiczenia problemowe i rachunkowe – metoda tradycyjna.
3. Konsultacje.
4. Praca własna studenta – przygotowanie do ćwiczeń.

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	PEK_W01 PEK_U01 PEK_K01	Odpowiedzi ustne, kartkówki
F2	PEK_W01 PEK_U01	Kolokwia
P = 0,2 F1 + 0,8 F2		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA

[1] R. Schilling, *An Introduction to Lévy and Feller Processes*. Advanced Courses in Mathematics — CRM Barcelona 2014, Birkhäuser Verlag, w druku; arXiv:1603.00251

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA

[2] D. Applebaum, *Lévy Processes and Stochastic Calculus*. Cambridge University Press, Cambridge, 2004.

[3] J. Bertoin, *Lévy Processes*. Cambridge University Press, Melbourne-New York (1998).

[4] W. E. Pruitt. *The growth of random walks and Lévy processes*. Ann. Probab. 9(6):948–956 (1981).

[4] K. Sato, *Lévy Processes and Infinitely Divisible Distributions*. Cambridge Univ. Press, Cambridge (1999).

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIĘ, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

Mateusz Kwaśnicki, mateusz.kwasnicki@pwr.edu.pl

MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU
Procesy Lévy'ego
Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU MATEMATYKA I STATYSTYKA

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności (o ile dotyczy)	Cele przedmiotu**	Treści programowe**	Numer narzędzia dydaktycznego**
PEK_W01	K1MIS_W06 K1MIS_W12 K1MIS_W13 K1MIS_W20_MAT	C1, C2	Wy1-Wy11	1,3,4
PEK_U01	K1MIS_U18 K1MIS_U30_MAT	C1, C2	Ćw1-Ćw8	2,3,4
PEK_K01	K1MIS_K01 K1MIS_K03	C1, C2	Wy1-Wy11 Ćw1-Ćw8	3,4

** - z tabeli powyżej

**WYDZIAŁ MATEMATYKI
KARTA PRZEDMIOTU**

Nazwa w języku polskim: Eksploracja Danych

Nazwa w języku angielskim: Data Mining

Kierunek studiów (jeśli dotyczy): MATEMATYKA I STATYSTYKA

Stopień studiów i forma: 1 stopień, stacjonarna /niestacjonarna*

Rodzaj przedmiotu: ~~obowiązkowy~~/ wybieralny/~~ogólnouczelniany~~*

Kod przedmiotu: MAT001631

Grupa kursów: TAK / NIE

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30		30		
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	120				
Forma zaliczenia	Egzamin/ zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy	X				
Liczba punktów ECTS	4				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)	2				
W tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	2				

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

1. Wstęp do rachunku prawdopodobieństwa,
2. Wstęp do statystyki matematycznej.
3. Wstęp do programowania.

CELE PRZEDMIOTU

- C1 Poznanie podstawowych rodzajów zadań eksploracji danych (data mining).
- C2 Opanowanie podstawowej wiedzy na temat metod eksploracji danych oraz ich własności.
- C3 Poznanie klasycznych i nowoczesnych metod klasyfikacji, redukcji wymiaru oraz analizy skupień.
- C4 Poznanie podstawowych algorytmów stosowanych w odkrywaniu reguł asocjacyjnych.
- C5 Poznanie metod stosowanych w ocenie jakości klasyfikacji i analizy skupień.
- C6 Umiejętność stosowania zdobytej wiedzy do rozwiązywania zagadnień praktycznych z różnych dziedzin nauki, techniki i ekonomii.

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

Z zakresu wiedzy student:

PE_W01 ma wiedzę dotyczącą podstawowych rodzajów zadań eksploracji danych,
PE_W02 zna podstawowe metody klasyfikacji, redukcji wymiaru, analizy skupień (grupowania) i odkrywania reguł asocjacyjnych oraz ich własności,
PE_W03 zna podstawowe metody oceny jakości klasyfikacji i analizy skupień.

Z zakresu umiejętności student:

PE_U01 potrafi odpowiednio dobierać metody umożliwiające realizację określonego zadania eksploracji danych,
PE_U02 potrafi stosować podstawowe metody/algorytmy redukcji wymiaru, klasyfikacji i grupowania danych,
PE_U03 potrafi weryfikować własności stosowanych metod eksploracji danych.

Z zakresu kompetencji społecznych student:

PE_K01 potrafi korzystać z literatury naukowej, w tym docierać do materiałów źródłowych oraz dokonywać ich przeglądu,
PE_K02 rozumie konieczność systematycznej i samodzielnej pracy nad opanowaniem materiału kursu.

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykłady		Liczba godzin
Wy1	Wprowadzenie do problematyki eksploracji danych. Cel i rodzaje zadań eksploracji.	2
Wy2	Podstawy analizy danych wielowymiarowych.	2
Wy3	Przygotowanie danych do eksploracji. Obsługa brakujących danych. Podstawowe metody identyfikacji obserwacji odstających. Niezbędne przekształcenia danych.	4
Wy4	Metody redukcji wymiaru. Analiza składowych głównych (PCA). Skalowanie wielowymiarowe (MDS).	4
Wy5	Klasyfikacja danych. Idea klasyfikacji i przegląd wybranych algorytmów (m.in.: metoda k najbliższych sąsiadów (k-nn), drzewa klasyfikacyjne, naiwny klasyfikator bayesowski).	6
Wy6	Analiza skupień (grupowanie). Cel analizy skupień. Metody grupujące i hierarchiczne (m.in. algorytmy: k-means, PAM, AGNES, DIANA).	4
Wy7	Metody stosowane w ocenie jakości klasyfikacji i analizy skupień.	2
Wy8	Maszyny wektorów wspierających (SVM).	2
Wy9	Rodziny klasyfikatorów. Algorytmy: bagging, boosting i lasy losowe (random forest).	2
Wy10	Wprowadzenie do odkrywania reguł asocjacyjnych. Algorytm Apriori.	2
	Suma godzin	30

Forma zajęć - laboratorium		Liczba godzin
La1	Metody analizy opisowej i wizualizacji danych wielowymiarowych. Poznanie danych i wybór interesującego podzbioru do dalszych analiz.	3
La2	Przygotowanie (wstępna obróbka) danych. Obsługa brakujących danych. Identyfikacja obserwacji odstających. Niezbędne przekształcenia danych.	4
La3	Metody redukcji wymiaru. Algorytmy PCA i MDS.	4
La4	Klasyfikacja. Algorytm k najbliższych sąsiadów (k-nn), drzewa klasyfikacyjne, naiwny klasyfikator bayesowski.	4
La5	Analiza skupień - metody grupujące (k-means, PAM).	2
La6	Analiza skupień - metody hierarchiczne (AGNES, DIANA, MONA)	2
La7	Ocena jakości klasyfikacji i analizy skupień.	4
La8	Maszyny wektorów podpierających (SVM).	2
La9	Rodziny klasyfikatorów: bagging, boosting i lasy losowe (random forest).	3
La10	Podstawy odkrywania reguł asocjacyjnych.	2
	Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE
1. Wykład problemowy – metoda tradycyjna,   2. Zajęcia laboratoryjne w pracowni komputerowej.   3. Konsultacje,   4. Praca własna studenta – przygotowanie do zajęć laboratoryjnych.

OCENA OSIĄGNIĘCIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	PEK_U01,PEK_U02, PEK_U03,PEK_K01, PEK_K02,	Odpowiedzi ustne, raporty z zadań laboratoryjnych, projekty
F2	PEK_W01,PEK_W02, PEK_W03,PEK_K01, PEK_K02,	Kolokwium zaliczeniowe na wykładzie.
P = 60%F1 + 40%F2		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

- [1] P.-N. Tan, M. Steinbach, V. Kumar, Introduction to Data Mining, Addison-Wesley, 2006.
- [2] G. James, D. Witten, T. Hastie, R. Tibshirani, An Introduction to Statistical Learning with Applications in R. Springer, 2013.
- [3] D.T. Larose, Odkrywanie wiedzy z danych. Wprowadzenie do eksploracji danych. PWN, 2006.
- [4] D.T. Larose, Metody i modele eksploracji danych, PWN, 2008.
- [5] D.J. Hand, H. Mannila, P. Smyth, Eksploracja danych, WNT, 2005.

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- [1] J. Koronacki, J. Ćwik, Statystyczne systemy uczące się, Exit, 2008.
- [2] T. Morzy, Eksploracja danych: metody i algorytmy. PWN, 2013.
- [3] W.N. Venables, B.D. Ripley, Modern Applied Statistics With S, Springer, 2001.
- [4] M. Walesiak, E. Gatnar, Statystyczna analiza danych z wykorzystaniem programu R. PWN, 2011.

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

dr Adam Zagdański (Adam.Zagdanski@pwr.edu.pl)

**MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU
EKSPLOACJA DANYCH
Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU MATEMATYKA I STATYSTYKA**

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności (o ile dotyczy)	Cele przedmiotu**	Treści programowe**	Numer narzędzia dydaktycznego**
PEK_W01 (wiedza)	K1MIS_W07, K1MIS_W22_SAD, K1MIS_W23_SAD	C1	Wy1, Wy2	1,3
PEK_W02	K1MIS_W07, K1MIS_W22_SAD, K1MIS_W23_SAD	C2, C3, C4	Wy3-Wy6, Wy8-Wy10	1,3
PEK_W03	K1MIS_W07, K1MIS_W22_SAD, K1MIS_W23_SAD	C5	Wy5-Wy7	1,3
PEK_U01 (umiejętności)	K1MIS_U16, K1MIS_U19, K1MIS_U27, K1MIS_U32SAD, K1MIS_U34SAD, K1MIS_U35SAD	C1, C2, C3, C4, C6	La3-La10	2,3,4
PEK_U02	K1MIS_U16, K1MIS_U19, K1MIS_U27, K1MIS_U32SAD, K1MIS_U34SAD, K1MIS_U35SAD	C2, C3, C4, C6	La1-La10	2,3,4
PEK_U03	K1MIS_U16, K1MIS_U19, K1MIS_U27, K1MIS_U32SAD, K1MIS_U34SAD, K1MIS_U35SAD	C5, C6	La3-La10	2,3,4
PEK_K01 (kompetencje)	K1MIS_K01, K1MIS_K05	C1, C2, C3, C4, C5, C6	Wy1-Wy10 La1-La10	1,2,3,4
PEK_K02	K1MIS_K01, K1MIS_K05	C1, C2, C3, C4, C5, C6	Wy1-Wy10 La1-La10	1,2,3,4

** - z tabeli powyżej

**WYDZIAŁ MATEMATYKI
KARTA PRZEDMIOTU**

Nazwa w języku polskim: Analiza Danych Ankietych
Nazwa w języku angielskim: Categorical Data Analysis
Kierunek studiów (jeśli dotyczy): MATEMATYKA I STATYSTYKA
Stopień studiów i forma: 1 stopień, stacjonarna / ~~niestacjonarna*~~
Rodzaj przedmiotu: ~~obowiązkowy~~ / wybieralny / ~~ogólnouczelniany*~~
Kod przedmiotu **MAT001632**
Grupa kursów **TAK / NIE**

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30		30		
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	120				
Forma zaliczenia	Egzamin/ zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy	X				
Liczba punktów ECTS	4				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)	2				
W tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	2				

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

Zna podstawowe pojęcia i twierdzenia rachunku prawdopodobieństwa i statystyki matematycznej takie jak: zmienna losowa, rozkład prawdopodobieństwa, zbieżność rozkładów, prawa wielkich liczb, centralne twierdzenie graniczne, model statystyczny, statystyka, estymator, test statystyczny.

CELE PRZEDMIOTU

- C1 Poznanie rodzajów badań statystycznych i rodzajów danych ankietych.
- C2 Poznanie metod konstrukcji przedziałów ufności dla prawdopodobieństwa sukcesu i obszarów ufności dla parametru rozkładu wielomianowego.
- C3 Nabycie umiejętności wyznaczania przedziałów ufności dla prawdopodobieństwa sukcesu i obszarów ufności dla parametru rozkładu wielomianowego.

- C4 Poznanie testów stosowanych w analizie danych ankietowych.
 C5 Nabycie umiejętności weryfikowania hipotez w analizie danych ankietowych.
 C6 Poznanie metod analizy danych zależnych (powiązanych i powtarzanych).
 C7 Nabycie umiejętności analizy danych zależnych (powiązanych i powtarzanych).
 C8 Poznanie miar zależności i podstawowych pojęć analizy korespondencji.
 C9 Nabycie umiejętności wyznaczania miar zależności i ich interpretacji.

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

Z zakresu wiedzy:

- PEK_W01 zna rodzaje badań statystycznych i rodzaje danych ankietowych.
 PEK_W02 zna metody konstrukcji przedziałów ufności dla prawdopodobieństwa sukcesu i obszarów ufności dla parametru rozkładu wielomianowego.
 PEK_W03 zna testy stosowane w analizie danych ankietowych.
 PEK_W04 zna metody analizy danych zależnych (powiązanych i powtarzanych).
 PEK_W05 zna miary zależności i podstawowe pojęcia analizy korespondencji.

Z zakresu umiejętności:

- PEK_U01 potrafi wyznaczać przedziały ufności dla prawdopodobieństwa sukcesu i obszary ufności dla parametru rozkładu wielomianowego.
 PEK_U02 potrafi weryfikować hipotezy w analizie danych ankietowych.
 PEK_U03 potrafi analizować dane zależne (powiązane i powtarzane).
 PEK_U04 potrafi wyznaczać miary zależności i je interpretować.

Z zakresu kompetencji społecznych:

- PEK_K01 potrafi korzystać z literatury zalecanej do kursu oraz samodzielnie wyszukiwać dodatkowe materiały w celu poszerzenia swojej wiedzy.
 PEK_K02 potrafi twórczo współżyć w grupie studenckiej, budować pozytywne więzi emocjonalne z jej członkami.

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykłady		Liczba godzin
Wy1	Rodzaje badań i rodzaje danych ankietowych. Rozkład dwumianowy, rozkład hipergeometryczny, rozkład wielomianowy i produkt rozkładów wielomianowych.	2
Wy2	Przedziały ufności dla parametru rozkładu dwumianowego w przypadku małej i dużej liczby danych.	4
Wy3	Obszary ufności dla parametru rozkładu wielomianowego.	2
Wy4	Testowanie hipotez dotyczących parametru rozkładu dwumianowego. Testowanie równości dwóch prawdopodobieństw sukcesu. Względne ryzyko i iloraz szans.	4
Wy5	Dokładne i asymptotyczne testy niezależności w tabelach dwuwymiarowych.	4
Wy6	Miary zależności.	2
Wy7	Analiza korespondencji.	2

Wy8	Analiza dwuwymiarowych tabel wielodzielczych z zerami losowymi i zerami strukturalnymi.	2
Wy9	Modele dla danych wielomianowych zależnych (powtarzanych). Testowanie symetrii i brzegowej jednorodności.	2
Wy10	Modele dla danych wielomianowych zależnych (powiązanych). Testowanie symetrii, quasy symetrii i quasy niezależności.	2
Wy11	Paradoks Simpsona. Tabele wielodzielcze wyższych wymiarów.	2
Wy12	Weryfikowanie warunkowej i brzegowej niezależności w tabelach wielodzielczych trójwymiarowych.	2
	Suma godzin	30

Forma zajęć - laboratorium		Liczba godzin
La1	Podstawowe informacje o pracy z wybranym pakietem statystycznym. Wprowadzanie danych, ich modyfikacja; sprawdzanie danych.	2
La2	Symulacyjne porównania różnych przedziałów ufności dla parametru rozkładu dwumianowego w przypadku małej i dużej liczby danych.	4
La3	Konstrukcja obszarów ufności dla parametru rozkładu wielomianowego w oparciu o przedziały ufności dla parametru rozkładu dwumianowego.	2
La4	Testowanie hipotez dotyczących parametru rozkładu dwumianowego. Testowanie równości dwóch prawdopodobieństw sukcesu. Względne ryzyko i iloraz szans.	4
La5	Dokładne i asymptotyczne testy niezależności w tabelach dwuwymiarowych.	4
La6	Obliczanie miar zależności dla rzeczywistych danych i ich interpretacja.	2
La7	Analiza korespondencji.	2
La8	Analiza dwuwymiarowych tabel wielodzielczych z zerami losowymi i zerami strukturalnymi.	2
La9	Modele dla danych wielomianowych zależnych (powtarzanych). Testowanie symetrii i brzegowej jednorodności.	2
La10	Modele dla danych wielomianowych zależnych (powiązanych). Testowanie symetrii, quasy symetrii i quasy niezależności.	2
La11	Paradoks Simpsona na przykładach rzeczywistych danych. Tabele wielodzielcze wyższych wymiarów.	2
La12	Weryfikowanie warunkowej i brzegowej niezależności w tabelach wielodzielczych trójwymiarowych.	2
	Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

1. Wykład informacyjny, problemowy – metoda tradycyjna i prezentacja multimedialna.
2. Laboratorium.
3. Konsultacje.
4. Praca własna studenta – przygotowanie raportów z analizy danych.

OCENA OSIĄGNIĘCIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	PEK_W01-PEK_W05, PEK_U01-PEK_U04, PEK_K01, PEK_K02,	Odpowiedzi ustne, raporty
F2	PEK_W01-PEK_W05, PEK_K01	Test
P=0,7F1+0,3F2		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

- [1] Agresti A. Categorical Data Analysis. John Wiley & Sons, New York, 1990.
- [2] Santner T. J., Duffy D. E. The Statistical Analysis of Discrete Data. Springer-Verlag, New York, 1989.
- [3] Bishop Y. M., Fienberg, S. Holland, P. W. Discrete Multivariate Analysis. Theory an

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- [1] Collet D. Modelling Binary Data. Chapman & Hall, New York, 1991.
- [2] Sheskin D. J. Handbook of Parametric and Nonparametric Statistical Procedures. Chapman & Hall/CRC, New York, 2000.
- [3] Magiera Ryszard. Modele i metody statystyki matematycznej. Część II Wnioskowanie statystyczne. GIS 2007.

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

dr hab. Alicja Jokieli-Rokita, prof. nadzw. PWr (Alicja.Jokieli-Rokita@pwr.edu.pl)

**MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU
ANALIZA DANYCH ANKIETOWYCH
Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU MATEMATYKA I STATYSTYKA**

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności (o ile dotyczy)	Cele przedmiotu	Treści programowe	Numer narzędzia dydaktycznego
PEK_W01	K1MIS_W07, K1MIS_W23_SAD	C1	Wy1	1, 3 4
PEK_W02	K1MIS_W07, K1MIS_W22_SAD	C2	Wy2, Wy3	1, 3 4
PEK_W03	K1MIS_W07, K1MIS_W22_SAD	C4	Wy4, Wy5, Wy8-Wy12	1, 3 4
PEK_W04	K1MIS_W07, K1MIS_W22_SAD	C6	Wy9, Wy10	1, 3 4
PEK_W05	K1MIS_W07, K1MIS_W23_SAD	C8	Wy6, Wy7	1, 3 4
PEK_U01	K1MIS_U33_SAD	C3	La2, La3	2, 3, 4
PEK_U02	K1MIS_U33_SAD	C5	La4, La5, La8-La12	2, 3, 4
PEK_U03	K1MIS_U20	C7	La9, La10	2, 3, 4
PEK_U04	K1MIS_U34_SAD	C9	La6, La7	2, 3, 4
PEK_K01	K1MIS_K01	C1-C9	Wy1-Wy12 La1-La12	1,2,3,4
PEK_K02	K1MIS_K02	C1-C9	Wy1-Wy12 La1-La12	1,2,3,4

**WYDZIAŁ MATEMATYKI
KARTA PRZEDMIOTU**

Nazwa w języku polskim Modele Regresji I Ich Zastosowania

Nazwa w języku angielskim Regression models and their applications

Kierunek studiów (jeśli dotyczy): Matematyka i statystyka

Stopień studiów i forma: I stopień*, stacjonarna / niestacjonarna*

Rodzaj przedmiotu: ~~obowiązkowy~~ / wybieralny / ~~ogólnouczelniany~~*

Kod przedmiotu MAT001633

Grupa kursów TAK / NIE*

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30		30		
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	120				
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)	X				
Liczba punktów ECTS	4				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)	2				
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	2				

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

Zna podstawowe pojęcia i twierdzenia rachunku prawdopodobieństwa i statystyki matematycznej takie jak: zmienna losowa, rozkład prawdopodobieństwa, zbieżność rozkładów, prawa wielkich liczb, centralne twierdzenie graniczne, model statystyczny, statystyka, estymator, test statystyczny.

CELE PRZEDMIOTU

- C1 Poznanie popularnych modeli regresji i ich zastosowań.
- C2 Poznanie metod estymacji nieznanymi parametrami modeli regresji.
- C3 Nabycie umiejętności estymacji nieznanymi parametrami modeli regresji.
- C4 Nabycie umiejętności stosowania poznanych modeli regresji w analizie rzeczywistych danych, interpretacji uzyskanych wyników i formułowania wniosków.
- C5 Poznanie metod testowania hipotez dotyczących parametrów modeli regresji.
- C6 Nabycie umiejętności testowania hipotez dotyczących parametrów modeli regresji.

- C7 Poznanie metod wyboru zmiennych do modeli regresji.
 C8 Nabycie umiejętności wyboru zmiennych do modeli regresji.
 C9 Poznanie metod nieparametrycznej estymacji funkcji regresji.
 C10 Nabycie umiejętności nieparametrycznej estymacji funkcji regresji.

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

Z zakresu wiedzy:

- PEK_W01 zna popularne modele regresji i ich zastosowania.
 PEK_W02 zna metody estymacji nieznanych parametrów modeli regresji.
 PEK_W03 zna metody testowania hipotez dotyczących parametrów modeli regresji.
 PEK_W04 zna metody wyboru zmiennych do modeli regresji.
 PEK_W05 zna metody nieparametrycznej estymacji funkcji regresji.

Z zakresu umiejętności:

- PEK_U01 potrafi estymować parametry w modelach regresji.
 PEK_U02 potrafi stosować poznane modele regresji w analizie rzeczywistych danych, interpretować uzyskane wyniki i formułować wnioski.
 PEK_U03 potrafi testować hipotezy dotyczące parametrów modeli regresji.
 PEK_U04 potrafi dokonać wyboru zmiennych do modeli regresji.
 PEK_U05 potrafi estymować funkcję regresji.

Z zakresu kompetencji społecznych:

- PEK_K01 potrafi korzystać z literatury zalecanej do kursu oraz samodzielnie wyszukiwać dodatkowe materiały w celu poszerzenia swojej wiedzy.
 PEK_K02 potrafi twórczo współżyć w grupie studenckiej, budować pozytywne więzi emocjonalne z jej członkami.

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykłady		Liczba godzin
Wy1	Modele regresji liniowej. Estymacja parametrów metodą najmniejszych kwadratów, metodą ważonych najmniejszych kwadratów i metodą największej wiarygodności.	2
Wy2	Testowanie hipotez w modelach regresji liniowej.	2
Wy3	Metody krokowe wyboru zmiennych do modelu.	2
Wy4	Kryterium Akaike'a wyboru zmiennych do modelu i jego modyfikacje.	2
Wy5	Weryfikacja założeń modelu regresji liniowej	2
Wy6	Zastosowania modelu regresji liniowej w predykcji.	2
Wy7	Estymacja parametrów w regresji nieliniowej. Linearyzacja modelu.	2
Wy8	Modele regresji dla danych binarnych. Estymacja parametrów modelu regresji na przykładzie regresji logistycznej.	4
Wy9	Zastosowanie modeli regresji dla danych binarnych w klasyfikacji i w zagadnieniu <i>bioassay</i> .	2
Wy10	Testowanie hipotez w modelach regresji dla danych binarnych.	2
Wy11	Wybór zmiennych do modelu regresji dla danych binarnych.	2
Wy12	Testowanie zgodności dopasowania modelu regresji dla danych	2

	binarnych.	
Wy13	Nieparametryczna estymacja funkcji regresji.	4
	Suma godzin	30

Forma zajęć - laboratorium		Liczba godzin
La1	Wyznaczanie oszacowań parametrów modelu regresji liniowej na podstawie rzeczywistych danych.	2
La2	Testowanie hipotez dotyczących nieznanymi parametrów modelu regresji liniowej na podstawie rzeczywistych danych.	2
La3	Wybór zmiennych do modelu regresji liniowej w analizie rzeczywistych danych.	4
La4	Weryfikacja założeń modelu regresji liniowej.	2
La5	Zastosowania modelu regresji liniowej w predykcji.	2
La6	Estymacja parametrów w regresji nieliniowej. Linearyzacja modelu.	2
La7	Wyznaczanie oszacowań nieznanymi parametrów regresji dla danych binarnych na podstawie rzeczywistych danych. Interpretacja wyników.	4
La8	Zastosowanie modeli regresji dla danych binarnych w klasyfikacji i w zagadnieniu bioassay.	2
La9	Testowanie hipotez dotyczących nieznanymi parametrów modelu regresji dla danych binarnych na podstawie rzeczywistych danych.	2
La10	Wybór zmiennych do modelu regresji dla danych binarnych.	2
La11	Testowanie zgodności dopasowania modelu regresji dla danych binarnych.	2
La12	Nieparametryczna estymacja funkcji regresji.	4
	Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE
1. Wykład informacyjny, problemowy – metoda tradycyjna i prezentacja multimedialna. 2. Laboratorium. 3. Konsultacje. 4. Praca własna studenta – przygotowanie raportów z analizy danych.

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	PEK_W01-PEK_W05, PEK_U01-PEK_U04, PEK_K01, PEK_K02	Odpowiedzi ustne, raporty
F2	PEK_W01-PEK_W05, PEK_K01	Test
$P=0,7F1+0,3F2$		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

- [1] Magiera R. (2007) Modele i metody statystyki matematycznej. Cz. II. Wnioskowanie statystyczne. GiS, Wrocław.
- [2] Wasserman L. (2004) All of Statistics. A Concise Course in Statistical Inference. Springer.
- [3] Sheskin, D. J. (2000) Handbook of Parametric and Nonparametric Statistical Procedures. Chapman & Hall/CRC.

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- [1] Agresti, A. (2002) Categorical Data Analysis. John Wiley & Sons, Inc. New Jersey.
- [2] Neter J., Wasserman W., Kutner M.H. (1989). Applied Linear Regression Models. Richard D. Irwin, Inc., Burr Ridge, Boston, Sydney, second edition.

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

dr hab. Alicja Jokił-Rokita, prof. nadzw. PWr (Alicja.Jokił-Rokita@pwr.edu.pl)

**MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU
MODELE REGRESJI I ICH ZASTOSOWANIA
Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU MATEMATYKA I STATYSTYKA**

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności (o ile dotyczy)	Cele przedmiotu	Treści programowe	Numer narzędzia dydaktycznego
PEK_W01	K1_MIS_W07, K1_MIS_W23_SAD	C1	Wy1, Wy8, Wy9, Wy13	1, 3, 4
PEK_W02	K1_MIS_W07, K1_MIS_W22_SAD	C2	Wy1, Wy7, Wy8, Wy13	1, 3, 4
PEK_W03	K1_MIS_W07, K1_MIS_W22_SAD	C5	Wy2, Wy5, Wy10, Wy12	1, 3, 4
PEK_W04	K1_MIS_W07, K1_MIS_W22_SAD	C7	Wy3, Wy4, Wy11	1, 3, 4
PEK_W05	K1_MIS_W07, K1_MIS_W22_SAD	C9	Wy13	1, 3, 4
PEK_U01	K1MIS_U16, K1_MIS_U20, K1_MIS_U34_SAD	C3	La1, La6, La7, La12	2, 3, 4
PEK_U02	K1MIS_U16, K1_MIS_U20, K1_MIS_U34_SAD	C4	La5, La8	2, 3, 4
PEK_U03	K1MIS_U16, K1_MIS_U20, K1_MIS_U34_SAD	C6	La2, La9, La11	2, 3, 4
PEK_U04	K1MIS_U16, K1_MIS_U20, K1_MIS_U34_SAD	C8	La3, La10	2, 3, 4
PEK_U05	K1MIS_U16, K1_MIS_U20, K1_MIS_U34_SAD	C10	La12	2, 3, 4
PEK_K01	K1MIS_K01	C1-C10	Wy1-Wy13 La1-La12	1,2,3,4
PEK_K02	K1MIS_K02	C1-C10	Wy1-Wy13 La1-La12	1,2,3,4

**WYDZIAŁ MATEMATYKI
KARTA PRZEDMIOTU**

Nazwa w języku polskim: Analiza Przeżycia

Nazwa w języku angielskim: Survival Analysis

Kierunek studiów (jeśli dotyczy): MATEMATYKA I STATYSTYKA

Stopień studiów i forma: 1 stopień, stacjonarna / ~~niestacjonarna~~*

Rodzaj przedmiotu: ~~obowiązkowy~~ / wybieralny / ~~ogólnouczelniany~~*

Kod przedmiotu MAT001634

Grupa kursów TAK / ~~NIE~~

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30		30		
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	120				
Forma zaliczenia	Egzamin/ zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy	X				
Liczba punktów ECTS	4				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)	2				
W tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	2				

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

Zna podstawowe pojęcia i twierdzenia rachunku prawdopodobieństwa takie jak: zmienna losowa, rozkład prawdopodobieństwa, zbieżność rozkładów, prawa wielkich liczb, centralne twierdzenie graniczne.

CELE PRZEDMIOTU

- C1 Poznanie podstawowych klas rozkładów czasu życia i ich własności.
- C2 Poznanie metod estymacji funkcji przeżycia i funkcji hazardu.
- C3 Nabycie umiejętności wyznaczania estymatorów funkcji przeżycia i funkcji hazardu.
- C4 Poznanie parametrycznych i semiparametrycznych modeli regresji stosowanych w analizie przeżycia.
- C5 Nabycie umiejętności estymacji parametrów modeli regresji stosowanych w analizie

przeżycia.

C6 Poznanie testów stosowanych w analizie przeżycia.

C7 Nabycie umiejętności przeprowadzania testów stosowanych w analizie przeżycia.

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

Z zakresu wiedzy:

PEK_W01 zna podstawowe klasy rozkładów czasu życia i ich własności.

PEK_W02 zna metody estymacji funkcji przeżycia i funkcji hazardu oraz metody estymacji charakterystyk czasu życia.

PEK_W03 zna parametryczne i semiparametryczne modele regresji stosowane w analizie przeżycia.

PEK_W04 zna testy stosowane w analizie przeżycia.

Z zakresu umiejętności:

PEK_U01 potrafi wyznaczać estymatory funkcji przeżycia i funkcji hazardu oraz estymatory charakterystyk czasu życia.

PEK_U02 potrafi wyznaczać estymatory parametrów modeli regresji stosowanych w analizie przeżycia.

PEK_U03 potrafi przeprowadzać testy stosowane w analizie przeżycia.

Z zakresu kompetencji społecznych:

PEK_K01 potrafi korzystać z literatury zalecanej do kursu oraz samodzielnie wyszukiwać dodatkowe materiały w celu poszerzenia swojej wiedzy.

PEK_K02 potrafi twórczo współżyć w grupie studenckiej, budować pozytywne więzi emocjonalne z jej członkami

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykłady		Liczba godzin
Wy1	Funkcje charakteryzujące rozkłady czasu życia: funkcja przeżycia, funkcja hazardu, skumulowana funkcja hazardu, funkcja średniego pozostałego czasu życia i związki między nimi. Ważne parametryczne rodziny rozkładów czasu życia.	2
Wy2	Typy danych cenzurowanych: dane cenzurowane I-go i II-go typu, dane cenzurowane losowo.	2
Wy3	Tablice trwania życia. Estymator Kaplana-Meiera funkcji przeżycia i jego modyfikacje. Estymator Nelsona-Aalena skumulowanej funkcji hazardu.	4
Wy4	Estymacja średniej i mediany czasu życia.	2
Wy5	Estymacja parametrów na podstawie danych cenzurowanych.	2
Wy6	Parametryczne modele regresji w analizie przeżycia (wykładniczy, Weibulla, log-normalny, log-logistyczny, uogólniony gamma).	4
Wy7	Model proporcjonalnych hazardów – estymacja parametrów metodą cząstkowej największej wiarygodności.	2
Wy8	Model proporcjonalnych hazardów – estymacja bazowej funkcji hazardu i bazowej funkcji przeżycia.	2
Wy9	Weryfikacja modelu proporcjonalnych hazardów.	2

Wy10	Punktowe przedziały ufności dla funkcji przeżycia i obszary ufności dla funkcji przeżycia.	2
Wy11	Testowanie hipotez dotyczących parametrów, na podstawie danych cenzurowanych.	2
Wy12	Testowanie zgodności na podstawie danych cenzurowanych.	2
Wy13	Testowanie jednorodności na podstawie danych cenzurowanych.	2
	Suma godzin	30

Forma zajęć - laboratorium		Liczba godzin
La1	Podstawowe informacje o pracy z wybranym pakietem statystycznym. Analityczne badanie własności klas rozkładów czasu życia i graficzna ilustracja funkcji przeżycia, funkcji intensywności awarii i funkcji średniego czasu pozostałego życia reprezentantów tych klas.	2
La2	Generowanie danych cenzurowanych.	2
La3	Wyznaczanie tablic trwania życia, estymatora Kaplana-Meiera i jego modyfikacji oraz estymatora Nelsona-Aalena skumulowanej funkcji hazardu.	4
La4	Wyznaczanie oszacowań średniej i mediany czasu życia.	2
La5	Wyznaczanie oszacowań parametrów na podstawie danych cenzurowanych.	2
La6	Parametryczne modele regresji w analizie przeżycia (wykładniczy, Weibulla, log-normalny, log-logistyczny, uogólniony gamma).	4
La5	Konstruowanie tablic trwania życia.	2
La6	Wyznaczanie estymatora Kaplana-Meiera funkcji przeżycia i jego modyfikacji oraz wyznaczenie estymatora Nelsona-Aalena skumulowanej funkcji hazardu, na podstawie rzeczywistych danych.	2
La7	Model proporcjonalnych hazardów – estymacja parametrów metodą cząstkowej największej wiarygodności.	2
La8	Model proporcjonalnych hazardów – estymacja bazowej funkcji hazardu i bazowej funkcji przeżycia.	2
La9	Weryfikacja modelu proporcjonalnych hazardów.	2
La10	Punktowe przedziały ufności dla funkcji przeżycia i obszary ufności dla funkcji przeżycia.	2
La11	Testowanie hipotez dotyczących parametrów, na podstawie danych cenzurowanych.	2
La12	Testowanie zgodności na podstawie danych cenzurowanych.	2
La13	Testowanie jednorodności na podstawie danych cenzurowanych.	2
	Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

1. Wykład informacyjny, problemowy, metoda tradycyjna, częściowo prezentacja multimedialna
2. Laboratorium
3. Konsultacje

4. Praca własna studenta – przygotowanie do laboratorium

OCENA OSIĄGNIĘCIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	PEK_W01-PEK_W04, PEK_U01 – PEK_U03, PEK_K01-PEK_K02	odpowiedzi ustne, raporty
F2	PEK_W01-PEK_W04, PEK_K01	test
$P=0,7*F1+0,3*F2$		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

- [1] Klein J.P., Moeschberger M.L. (1997). Survival Analysis. Springer, New York.
- [2] Deshpande J.V. and Purohit S.G. (2005). Life Time Data: Statistical Models and Methods. Series on Quality, Reliability and Engineering Statistics. Vol. 11. World Scientific.

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- [3] Magiera, R. (2005). Modele i metody statystyki matematycznej. Część I. Rozkłady i symulacja stochastyczna. Oficyna Wydawnicza GiS, Wrocław.
- [4] Jokieli-Rokita A., Magiera R. (2011). Selected Stochastic Models In Reliability.

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

dr hab. Alicja Jokieli-Rokita, prof. nadzw. PWr (Alicja.Jokieli-Rokita@pwr.edu.pl)

**MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU
ANALIZA PRZEŻYCIA
Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU MATEMATYKA I STATYSTYKA**

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności (o ile dotyczy)	Cele przedmiotu	Treści programowe	Numer narzędzia dydaktycznego
PEK_W01	K1MIS_W07, K1MIS_W23_SAD	C1	Wy1, Wy2	1, 3, 4
PEK_W02	K1MIS_W07, K1MIS_W22_SAD, K1MIS_W23_SAD	C2	Wy3-Wy5, Wy10	1, 3, 4
PEK_W03	K1MIS_W07, K1MIS_W23_SAD	C4	Wy6-Wy9	1, 3, 4
PEK_W04	K1MIS_W07, K1MIS_W22_SAD	C6	Wy11-Wy13	1, 3, 4
PEK_U01	K1MIS_U20, K1MIS_U35_SAD	C3	La3 – La6, La10	2, 3, 4
PEK_U02	K1MIS_U16, K1MIS_U34_SAD	C5	La7-La9	2, 3, 4
PEK_U03	K1MIS_U20, K1MIS_U35_SAD	C7	La9, La11 – La13	2, 3, 4
PEK_K01	K1MIS_K01	C1, C2, C4, C6	Wy1 – Wy10, La1 – La8	1, 4
PEK_K02	K1MIS_K02	C3, C5, C7	Wy1 – Wy10, La1 – La8	3

WYDZIAŁ MATEMATYKI KARTA PRZEDMIOTU	
Nazwa w języku polskim Metody Reprezentacyjne	
Nazwa w języku angielskim Survey Sampling Methods	
Kierunek studiów (jeśli dotyczy): Matematyka i Statystyka	
Stopień studiów i forma: I stopień*, stacjonarna / ~~niestacjonarna*~~	
Rodzaj przedmiotu: ~~obowiązkowy~~ / wybieralny / ~~ogólnouczelniany*~~	
Kod przedmiotu MAT001635	
Grupa kursów TAK / NIE*	

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30		30		
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	120				
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)	X				
Liczba punktów ECTS	4				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)	2				
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	2				

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

Zna podstawowe pojęcia i twierdzenia rachunku prawdopodobieństwa takie jak zmienna losowa, rozkład prawdopodobieństwa, zbieżność rozkładów, prawa wielkich liczb, centralne twierdzenie graniczne.

CELE PRZEDMIOTU

- C1 Poznanie podstawowych schematów losowania.
- C2 Poznanie różnych metod estymacji średniej i globalnej wartości cechy oraz liczby i frakcji elementów wyróżnionych w populacji w zależności od sposobu losowania próby.
- C3 Opanowanie wiedzy dotyczącej wyznaczania przedziałów ufności dla parametrów populacji.
- C4 Poznanie metod radzenia sobie z problemem brakujących danych.

*niepotrzebne skreślić

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

Z zakresu wiedzy:

PEK_W01 Zna podstawowe pojęcia metod reprezentacyjnych i podstawowe schematy losowania.

PEK_W02 Dla różnych schematów losowania zna metody estymacji średniej i globalnej wartości cechy oraz liczby i frakcji elementów wyróżnionych w populacji.

PEK_W03 Zna metody konstrukcji przedziałów ufności dla parametrów populacji.

PEK_W04 Zna sposoby radzenia sobie z problemem brakujących danych.

Z zakresu umiejętności:

PEK_U01 Potrafi pobrać próbę zgodnie z poznanymi schematami losowania.

PEK_U02 Dla różnych schematów losowania potrafi wyznaczyć oszacowania średniej i globalnej wartości cechy oraz liczby i frakcji elementów wyróżnionych w populacji.

PEK_U03 Umie wyznaczyć przedziały ufności dla parametrów populacji.

PEK_U04 Potrafi poradzić sobie z problemem brakujących danych.

Z zakresu kompetencji społecznych:

PEK_K01 Posiada umiejętność stawiania sobie celów i realizowania ich z zachowaniem dobrych interpersonalnych relacji z członkami społeczności akademickiej

PEK_K02 Potrafi korzystać z literatury zalecanej do kursu oraz samodzielnie wyszukiwać dodatkowe materiały w celu poszerzenia swojej wiedzy.

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykłady		Liczba godzin
Wy1	Populacja, cecha, parametr, próba losowa i plan losowania. Schemat losowania i operat losowania.	2
Wy2	Losowanie proste. Losowanie warstwowe. Alokacja próby między warstwy. Zasady tworzenia warstw. Warstwowanie po wylosowaniu próby.	2
Wy3	Losowanie dwustopniowe. Optymalna lokalizacja próby. Schematy losowania: Rao-Hartleya-Cochrana, Hartleya-Rao, Sampforda, Suntera.	4
Wy4	Inne schematy losowania: losowanie systematyczne, losowanie dwufazowe. Badania powtarzalne.	2
Wy5	Statystyki opisowe.	2
Wy6	Wyznaczanie estymatorów średniej i globalnej wartości cechy oraz liczby i frakcji elementów wyróżnionych na podstawie prób wylosowanych zgodnie z poznanymi schematami losowania. Badanie własności estymatorów.	6
Wy7	Asymptotyczne aspekty w metodach reprezentacyjnych – centralne twierdzenie graniczne, zgodność estymatorów i ich asymptotyczna niobciążoność.	2
Wy8	Ustalanie minimalnej liczebności próby.	2
Wy9	Konstrukcja przedziałów ufności dla parametrów populacji.	2
Wy10	Estymacja parametrów przy brakujących danych. Imputacje.	4
Wy11	Problem braku odpowiedzi.	2
	Suma godzin	30

Forma zajęć - ćwiczenia		Liczba godzin
Lab1	Podstawowe informacje o pracy z wybranym pakietem statystycznym.	2
Lab2	Zarządzanie danymi: sprawdzanie poprawności danych, tworzenie podzbiorów danych, scalanie danych.	2

Lab3	Losowanie proste i losowanie warstwowe przy użyciu wybranego pakietu statystycznego.	2
Lab4	Losowanie dwustopniowe i wielostopniowe.	2
Lab5	Losowanie systematyczne i losowanie dwufazowe.	2
Lab6	Wyznaczanie statystyk opisowych i ich interpretacja.	4
Lab7	Wyznaczanie estymatorów średniej i globalnej wartości cechy oraz liczby i frakcji elementów wyróżnionych na podstawie prób wylosowanych zgodnie z poznanymi schematami losowania. Badanie własności estymatorów.	6
Lab8	Konstrukcja przedziałów ufności.	4
Lab9	Estymacja parametrów przy brakujących danych. Imputacje.	6
	Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

1. Wykład informacyjny, problemowy – metoda tradycyjna i prezentacja multimedialna.
2. Laboratorium.
3. Konsultacje.
4. Praca własna studenta – przygotowywanie raportów z przeprowadzonych analiz.

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	PEK_U01, PEK_U02, PEK_U03, PEK_U04, PEK_K01, PEK_K02	Odpowiedzi ustne, raporty
F2	PEK_W01, PEK_W02, PEK_W03, PEK_W04, PEK_U01, PEK_U02, PEK_U03, PEK_U04, PEK_K01, PEK_K02	Kolokwium
P=0,5F1+0,5F2		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

- [1] Bracha Czesław. Teoretyczne podstawy metody reprezentacyjnej. Wydawnictwo Naukowe PWN 1996.
- [2] Magiera Ryszard. Modele i metody statystyki matematycznej. Część I Rozkłady i symulacja stochastyczna. GIS 2005.
- [3] Magiera Ryszard. Modele i metody statystyki matematycznej. Część II Wnioskowanie statystyczne. GIS 2007.

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- [1] Singh Sarjinder. Advanced Sampling Theory with Applications. Kluwer Academic Publisher 2003.

[2] Dorofeev Sergey, Grant Peter. Statistics for Real-Life Sample Surveys. Non-Simple-Random Samples and Weighted Data. Cambridge University Press 2006.

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

dr hab. Maciej Wilczyński (Maciej.Wilczynski@pwr.edu.pl)

**MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU
METODY REPREZENTACYJNE
Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU MATEMATYKA I STATYSTYKA**

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności (o ile dotyczy)	Cele przedmiotu**	Treści programowe**	Numer narzędzia dydaktycznego**
PEK_W01 (wiedza)	K1MIS_W04, K1MIS_W07, K1MIS_W08, K1MIS_W14, K1MIS_W15	C1	Wy1-Wy4	1, 3
PEK_W02	K1MIS_W04, K1MIS_W07, K1MIS_W08, K1MIS_W14, K1MIS_W15, K1MIS_W22_SAD	C2	Wy5-Wy7	1, 3
PEK_W03	K1MIS_W04, K1MIS_W07, K1MIS_W08, K1MIS_W14, K1MIS_W15, K1MIS_W22_SAD	C3	Wy8, Wy9	1, 3
PEK_W04	K1MIS_W04, K1MIS_W07, K1MIS_W08, K1MIS_W14, K1MIS_W15, K1MIS_W22_SAD	C4	Wy10, Wy11	1, 3
PEK_U01 (umiejętności)	K1MIS_U16, K1MIS_U17, K1MIS_U18, K1MIS_U19, K1MIS_U35_SAD	C1	La1-La5	2, 3, 4
PEK_U02	K1MIS_U16, K1MIS_U17, K1MIS_U18, K1MIS_U19, K1MIS_U20, K1MIS_U21, K1MIS_U35_SAD	C2	La6, La7	2, 3, 4
PEK_U03	K1MIS_U16, K1MIS_U17, K1MIS_U18, K1MIS_U19, K1MIS_U20, K1MIS_U21, K1MIS_U35_SAD	C3	La8	2, 3, 4
PEK_U04	K1MIS_U16, K1MIS_U17, K1MIS_U18, K1MIS_U19, K1MIS_U20, K1MIS_U21, K1MIS_U35_SAD	C4	La9	2, 3, 4
PEK_K01 (kompetencje)	K1MIS_K01, K1MIS_K02, K1MIS_K04	C1, C2, C3, C4	Wy1-Wy11 La1-La9	1, 2, 3
PEK_K02	K1MIS_K01, K1MIS_K02, K1MIS_K04	C1, C2, C3, C4	Wy1-Wy11 La1- La9	1, 2, 3

** - z tabeli powyżej

**WYDZIAŁ MATEMATYKI
KARTA PRZEDMIOTU**

Nazwa w języku polskim Analiza Szeregów Czasowych

Nazwa w języku angielskim Analysis Of Time Series

Kierunek studiów (jeśli dotyczy): MATEMATYKA I STATYSTYKA

Stopień studiów i forma: I stopień*, stacjonarna

Rodzaj przedmiotu: wybieralny

Kod przedmiotu MAT001636

Grupa kursów: TAK

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30		30		
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	120				
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)	X				
Liczba punktów ECTS	4				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)	2				
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	2				

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

1. Wstęp do Rachunku Prawdopodobieństwa,
2. Elementy Statystyki Matematycznej,
3. Wstęp do Statystyki Matematycznej.

CELE PRZEDMIOTU

C1 Opanowanie podstawowej wiedzy dotyczącej szeregów czasowych stacjonarnych drugiego rzędu oraz własności estymatorów parametrów rozkładu prawdopodobieństwa dla tych szeregów czasowych.

C2 Poznanie podstawowych modeli szeregów czasowych typu MA(q), AR(p), ARMA(p,q) oraz ich uogólnień na modele ARIMA, ARCH, GARCH. .

C3 Poznanie metod estymacji parametrycznej oraz nieparametrycznej trendu w szeregach czasowych.

C4 Poznanie metod estymacji rzędu modeli szeregów czasowych.

C5 Poznanie metod predykcji szeregów czasowych.

C6 Nabycie umiejętności identyfikacji i konstrukcji modeli szeregów czasowych w zastosowaniach technologicznych, ekonometrycznych, finansowych.

*niepotrzebne skreślić

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

Z zakresu wiedzy student:

PEK_W01 ma podstawową wiedzę dotyczącą szeregów czasowych stacjonarnych drugiego rzędu oraz własności estymatorów parametrów rozkładu prawdopodobieństwa dla tych szeregów czasowych

PEK_W02 zna podstawowe modele szeregów czasowych typu MA(q), AR(p), ARMA(p,q) oraz ich uogólnienia na modele ARIMA, ARCH, GARCH

PEK_W03 zna metody estymacji parametrycznej oraz nieparametrycznej trendu w szeregach czasowych

PEK_W04 zna metody estymacji rzędu modeli szeregów czasowych

PEK_W05 zna metody predykcji szeregów czasowych

PEK_W06 zna metody identyfikacji modeli szeregów czasowych

Z zakresu umiejętności student:

PEK_U01 potrafi przeprowadzić identyfikację modeli szeregów czasowych

PEK_U02 potrafi przeprowadzić procedurę estymacji rzędu modelu oraz parametrów modelu szeregu czasowego wraz z weryfikacją hipotez statystycznych oraz estymacją nieparametryczną odnośnie postaci modelu szeregu czasowego

PEK_U03 potrafi przeprowadzić analizę symulacyjną związaną z estymacją, weryfikacją hipotez, identyfikacją i doбором modelu szeregu czasowego

PEK_U04 potrafi uzasadnić własności stosowanych procedur statystycznych oraz dobranych modeli szeregów czasowych

Z zakresu kompetencji społecznych student:

PEK_K01 potrafi korzystać z literatury naukowej, w tym docierać do materiałów źródłowych oraz dokonywać ich przeglądu

PEK_K02 potrafi poprawnie referować i przedstawiać rezultaty rozwiązywanych problemów.

PEK_K03 rozumie konieczność systematycznej i samodzielnej pracy nad opanowaniem materiału kursu

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykłady		Liczba godzin
Wy1	Szeregi czasowe ściśle stacjonarne. Funkcja autokorelacji. Szeregi czasowe stacjonarne drugiego rzędu. Średnia próbkowa, wariancja próbkowa, autokowariancja próbkowa, autokorelacja próbkowa. Sformułowanie własności zdefiniowanych estymatorów.	2
Wy2	Opis testów weryfikujących hipotezę, że szereg czasowy jest białym szumem.	2
Wy3	Transformacje szeregów czasowych (m.in. transformacja Boxa-Coxa). Metody estymacji i eliminacji trendu wielomianowego oraz trendu okresowego z zastosowaniem operatorów różnicowania. Estymacja trendu będącego liniową kombinacją funkcji bazowych - model liniowy.	2
Wy4	Metody wygładzania w estymacji trendu. Wygładzanie eksponencjalne. Metody dekompozycji szeregów czasowych. Nieparametryczna, jądrowa estymacja trendu.	4
Wy5	Modele liniowe MA(q), AR(p), ARMA(p,q). Przyczynowość i odwracalność stacjonarnych modeli ARMA.	2
Wy6	Metody estymacji parametrów modelu AR(p), ARMA(p,q). Ocena poprawności dopasowania modelu (diagnostyka).	4
Wy7	Funkcja cząstkowej autokorelacji (PACF) szeregu czasowego i jej własności.	2
Wy8	Predykcja szeregów czasowych. Konstrukcja prognoz punktowych i przedziałowych.	4

Wy9	Estymacja rzędu modelu autoregresji. Metoda FPE. Metody doboru rzędu modelu dla modeli ARMA. Kryterium AIC i BIC.	2
Wy10	Modele ARIMA(p,d,q).	2
Wy11	Wprowadzenie do modeli warunkowo heteroskedastycznych. Modele ARCH(p), GARCH(p,q).	3
Wy12	Wprowadzenie do estymacji w domenie częstościowej. Periodogram – własności i zastosowania.	1
	Suma godzin	30

Forma zajęć - laboratorium		Liczba godzin
La1	Analiza symulacyjna własności asymptotycznych średniej próbkowej, autokowariancji próbkowej, autokorelacji próbkowej. Weryfikacja hipotezy, że szereg czasowy jest szeregiem typu białego szumu.	4
La2	Metody eliminacji i estymacji trendu szeregu czasowego.	4
La3	Estymacja parametrów modelu autoregresji. Metody doboru rzędu modelu dla modeli autoregresyjnych.	4
La4	Estymacja parametrów modelu ARMA. Metody doboru rzędu modelu dla modeli ARMA. Analiza poprawności dopasowania modelu (diagnostyka).	6
La5	Modele ARIMA. Dopasowanie do danych i zastosowanie do konstrukcji prognoz.	6
La6	Estymacja dla modeli ARCH, GARCH.	4
La7	Zastosowanie periodogramu w analizie danych rzeczywistych.	2
	Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE
- Wykład problemowy – metoda tradycyjna   - Ćwiczenia problemowe i rachunkowe – metoda tradycyjna   - Zajęcia laboratoryjne w pracowni komputerowej.   - Konsultacje   - Praca własna studenta – przygotowanie do ćwiczeń problemowo rachunkowych oraz laboratoryjnych.

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	PEK_U01, PEK_U02, PEK_U03, PEK_U04, PEK_K01, PEK_K02, PEK_K03.	Odpowiedzi ustne, referaty, sprawozdania z zadań laboratoryjnych
F2	PEK_W01, PEK_W02, PEK_W03, PEK_W04,	Kolokwium zaliczeniowe na wykładzie.

	PEK_W05, PEK_W06, PEK_K01, PEK_K02, PEK_K03.	
F3		
P = 75%F1 +25%F2		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

- [1] Brockwell P., Davis R., Introduction to Time Series and Forecasting. Springer, 2nd edition, 2010.
- [2] Chatfield M. B., The Analysis of Time Series: An Introduction. Taylor Francis Inc, 2003.
- [3] Hyndman, R.J., Athanasopoulos, G., Forecasting: principles and practice. OTexts: Melbourne, Australia. <http://otexts.org/fpp/>, 2013.
- [4] Shumway R. H., Stoffer D. S., Time Series Analysis and its Applications With R Examples. Springer, 3rd edition, 2011.
- [5] Zagdański A., Suchwałko A., Analiza i prognozowanie szeregów czasowych. Praktyczne wprowadzenie na podstawie środowiska R. PWN, 2015.

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA :

W czasie wykładu będą przekazywane studentom informacje dotyczące dodatkowych artykułów do lektury i zreferowania.

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

dr hab. Roman Różański, prof. nadzw. PWr Roman.Rozanski@pwr.edu.pl
dr Adam Zagdański, Adam.Zagdanski@pwr.edu.pl

**MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU
ANALIZA SZEREGÓW CZASOWYCH
Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU MATEMATYKA I STATYSTYKA**

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności (o ile dotyczy)	Cele przedmiotu**	Treści programowe**	Numer narzędzia dydaktycznego**
PEK_W01 (wiedza)	K1MIS_W07, K1MIS_W22_SAD, K1MIS_W23_SAD	C1	Wy1, Wy2, Wy7	1, 4
PEK_W02	K1MIS_W07, K1MIS_W22_SAD, K1MIS_W23_SAD	C2	Wy5, Wy10, Wy11	1, 4
PEK_W03	K1MIS_W07, K1MIS_W22_SAD, K1MIS_W23_SAD	C3	Wy3, Wy4	1, 4
PEK_W04	K1MIS_W07, K1MIS_W22_SAD, K1MIS_W23_SAD	C4	Wy9	1, 4
PEK_W05	K1MIS_W07, K1MIS_W22_SAD, K1MIS_W23_SAD	C5	Wy8	1, 4
PEK_W06	K1MIS_W07, K1MIS_W22_SAD, K1MIS_W23_SAD	C6	Wy6, Wy7, Wy9, Wy10, Wy11, Wy12	1, 4
...				
PEK_U01 (umiejętności)	K1MIS_U16, K1MIS_U34_SAD, K1MIS_U35_SAD	C6	La3, La4, La5, La6	2,3,4,5
PEK_U02	K1MIS_U16, K1MIS_U34_SAD, K1MIS_U35_SAD	C1, C3, C4	La1, La2, La3, La4, La5, La6, La7	2,3,4,5
PEK_U03	K1MIS_U16, K1MIS_U34_SAD, K1MIS_U35_SAD	C1, C3, C4, C6	La1, La2, La3, La4, La5, La6, La7	3,4,5
PEK_U04	K1MIS_U16, K1MIS_U34_SAD, K1MIS_U35_SAD	C1, C2, C3, C4, C5, C6	La1, La2, La3, La4, La5, La6, La7	2,3,4,5
...				
PEK_K01 (kompetencje)	K1MIS_K01	C1, C2, C3, C4, C5, C6	Wy1 - Wy12 La1 - La7	1,2,3,4,5
PEK_K02	K1MIS_K02	C1, C2, C3, C4, C5, C6	La1 - La7	2,3,4,5
PEK_K03	K1MIS_K05	C1, C2, C3, C4, C5, C6	Wy1 - Wy12 La1 - La7	1,2,3,4,5
...				

** - z tabeli powyżej